29

R No 1148

1323 grs

# Local Records

Restored in 1944-45 from a ms (15-3-13) of Mackenzie Collection by M.V. Raghavacharyalu

......... పైకిపాడెము గ్రామము వట్టివారిపాలు ...... వ్రాయించి యిచ్చిన కైఫియతు

వివరము.

... పూరుషులు శేకర్లు .... వెంకటప్పనాయనిమారు పెదతిమ్మపనాయనివారు ... కొంతరాజ్యముతో వుండి అక్కడనుండి శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామి కొండకు యాత్ర వచ్చి శ్రీ స్వామివారి దర్శనము చేసుకొని అక్కడనుంచి తిరుగా తమ రాజ్యం పోవలెనని వస్తూవుండగా తిరుప...భూంలు తేలూ సాంసాగలండ్లు దగ్గర వుండిన బోయపట్నముకి లపటివోయి వుండెగనుక అదియూంచి యిందుకు వుత్తరము గావుండే కొండ యీకొండకు చతుర్దిక్కులయందు వుండే యీ వంటి అరణ్యమున్ను నాలుగు దినములు అక్కడ దేవిడి వేసి యీ వత్తు అరణ్యము సంహారము చేసి వెసాని వాసము మూలమహారాజశ్రీ అచ్యుతరాయలవారి సముఖానకు చంద్రగిరికి బోయి యీ వర్తమానము మనవి చేసినంతట వారు శలవు యిచ్చినట్టు అయితే యీ యరణ్యము యీ వత్తూ కొట్టించి గ్రామము త్రోవలు యేర్పరచి చెరువు బావులు వగైరాతో వూండా మామూలు చాయ వచ్చు .......... తెలిపి అదే ప్రకారము చంద్రగిరికి రాయల సముఖాన్కు బోయి సదరు వాండ్లాలము యీవత్తు చాలా మనవి చేసినందున అదేరీతున రాయలు వారికి చాలా ...... దయాంతఃకరణ వచ్చిన వార్లై అనిరి. మీ మనవి చేసిన వివరానుకు వలని వగైరాలు మేము ఇవ్వున్నది. అక్కడ వుండే యీ వంటి కొండపాలించి దానికి చతుర్దిశలయందు వున్న అరణ్యము యీ వత్తు కొట్టించి గ్రామము త్రోవలు యేర్పరచి చెరువులు

చేసినట్టు అయితే అక్కడ వేర్పరచిన భూమి మీకు సర్వమాన్యంగా చెల్లు[2]    వృత్తాం

2 త్తరము నడిపిస్తున్నారము. ఇదే ప్రకారము మాన్యములు చేయమని సెలవిచ్చిన ......

తర్వాతను రాయల వారి దగ్గర ...... వారికి దయపుట్టెను. రాజు ...... బాగా

సమ్మానము చేసి పోషణ చేసు ...... వుంచిన కేలము.

అటు తరువాత అరణ్యము మాన్యములు వ్రాయవలసినందుకు ... దయచేసిన రాయలయుకే వారు

వుండవలసినదని .... ఇది మనవి చేసినందున మేము గోలకొండకు తర్లవలసిన అగత్యం వున్నది

ఆరు నెలలకు ప్రయాణమై ... పోతాము. అప్పటికి అక్కడికి దిగి ఆ కొండ అరణ్యము

మేము మాన్యమిచ్చి మాన్యాలు చేయమని సెలవిచ్చి ఆ పైని మీకు దానపత్రము వ్రాయించి యిస్తా

మన్నాము. అని వ్రాయించిన కేలము. అటు తరువాత ఆరు నెలలు అయిన పిమ్మట మహారాజ

రాజశ్రీ రాయలు వారు గోలకొండకు తర్లే నిమిత్తము ... ఆ భూమి మాన్యాలు వ్రాయవలసి

నందుకు అక్కడ రెండు దినములు నిలిచి మాకు దానపత్రము వ్రాసి యిచ్చి యీ భూమి మీరు

అనుభవించుకొని వుండుమని సెలవిచ్చి వారు గోలకొండకు తర్లిరి. ఆదినము మొద

లు చేసికొని దినక్రమేణా అరణ్యము [illegible]ట్టించి భూమి వేర్పరచి చెరువు కొండ కెవ్వంటకొండ

అనే నామధేయము చేసి అట్లానే వుండి అక్కడ పాళెము యేర్పరచుకొని సాధువృ చేసి

భూమి అనుభవిస్తూ వుండినగలవు.

1 అటు తరువాత యీయనకు కుమారుడు నల తిమ్మానాయుడు ఇదే ప్రకారము మాన్యము

లు చేసుకొని బౌహానరు సర్వమాన్యముగా అనుభవించుకుంటూ వుండిన కేలము

1 అటు తర్వాత యీయనకు మాళ్లు రాళ్ల కామ్మనాయుడు వెంకటప్పనాయుడు తిమ్మానా

యుడు శి.. మనాయుడు అనే పేర్లు కలిగిన అన్నదమ్ములు కొన్ని దినములు బేహాగిముగా

3 సర్వమాన్యముగా అనుభవిస్తూ వుండి మరి కొన్ని దినములుకు అన్న [illegible]

వారెన్టు శేషకు గకి ప్రకారము గ్రామం ... భూమిపాళ్ళు .... విభాగాలు పోయి అవే

...... సర్వమాన్యముగా అనుభవిస్తున్న కేలన్ను.

౧ ఆయన తరువాత యాయన కొమారుడు వెంకటప్పనాయుడు వుడి సులయకతవను బాబుసాహెబు ..... త్రికయ్య దేశము చేసినప్పుడు తాను ..... వుంచుకున్న అల్లు ప్రకారము మూడు మెట్లు పోగాను ... ఇవి మా భాగానకి వొంచిన వట్టి వారి పాలెం గ్రామ పేషకానికి గ్రామం చక్రాలు మొత్తరు చేసి [illegible] చారిగనుక యీ ప్రకారము సరకారుకు రూకలు చెల్లింప వలసినందుకు గ్రామమును వశము చేసుకొని రూకలు మేము చెల్లిస్తూ వున్న కేలము

౧ అటు తర్వాత మా తండ్రి కన్నమనాయుడు అదే ప్రకారము సరకారువారు చేసి ఇచ్చిన పేషకానికి మేరకు గ్రామము సాగుబడి సంకృన చేసుకొని రూకలు చెల్లిస్తూ వుండిన కేలము

౧ ఆయన తరువాత బహాదరు వారి దారతనము తో మేమున్న అదే ప్రకారము గ్రామము సాగుబడి సంకృన చేసుకొని సరకారుకు రూకలు చెల్లించి గ్రామము తో వుండి అనుభవిస్తూ వుంటిమి. అటు పిమ్మట కుంపిణీ దరబారు అయిన లగాయితు నేంటి సంబళం మొత్తరు చేసిన ప్రకారము అనుభవిస్తూ వుండినందుకు రూకలు చెల్లిస్తూ వుండిన కేలము సదరు యీ కైఫీయత్తు ప్రకారము ఏర్పాటు ... మొదలైన [illegible] మా రూకలు తో సహ కుంటూ వుండిరి ఆ ప్రకారము నడచినందుకు దస్త్రకు పూర్వం రాయలవారు [illegible] చేసి వుండిరిగనుక ఆ సన్నదు పూర్వము రాజకట్టైతేవము చేత పోయివున్నందున వున్న కైఫీయత్తు కు వ్రాయించినది

1 గుఱ్ఱంకొండ తాలూకా పెంచెగాంధ్రాదిగనమందు తూర్పుగుంట్ల తిమ్మప్పనాయుడు యనగను
దరిప్పగొల్ల వెంకటప్పనాయుడు వ్రాయించి యిచ్చిన కైఫియతు

పూర్వము మా వూలుపురుషులు నలప్పనాయని కుమారుడు వేదమువలనాయుడు ఆవముసల నాయుడు. వీరు పూర్వము వుండినది తలుపుల ముటూరు అనే గ్రామము. అక్కడనుంచి పెనుగొండకు మహారాజశ్రీ అచ్యుతరాయలవారి.... సోయిమాకు యెక్కడ నైనా కుంచము భూమిస్థల దానంగా యిచ్చినట్టు గనుక.. అక్కడ గ్రామము కట్టుకొని వుంటున్నారని మనవి చేసుకొని బహు దినములు వారి సముఖము కాచుకొని వుండగా వారికి కొన్ని దినములకు రాయలువారు చంద్రగిరికి దాండ్లకి పాసుత్తూ వుండి శ్రీ సదరు నాయని వారు వున్నవారి వెంబడి గానే పోసుత్తూ వుండిరి. ఇట్లా పేటలవద్లాన వసూత్తూ వుండగా యీ బాలు మార్గాన సమీపాన వుండే అరణ్యమ మీపాన్ను వచ్చినప్పుడు రాయలవారు సదరునాయని వారిని దగ్గరకు పిలిపించి వీరు బహు దినములనుంచి సముఖము కాచుకొని వున్నారు గదా! ఈ బాలు మార్గ సమీపాన యిట్లాగ దారి లేక అరణ్యం వుండ తగదు. మీరు యిక్కడ నిలిచి యీ అరణ్యము కొట్టి గ్రామాదులు పేరుపరచి చెరువు కాలువలు కట్టించుకొని యీ భూమి మీరు జాగీరుగా అనుభవించుకొమ్మని పర్వానాసెలవు యిచ్చిరి. అదే ప్రకారము చెరువు కాలువలు కట్టించుకొని బహు దినములు జాగీరుగా అనుభవిస్తూ వుండిన తెలవు.

వారి కుమారులు చినతిమ్మపనాయుడు వెంకటప్పనాయుడు సదరు ప్రకారము జాగీరులను అనుభవించిన తెలవు.

2 వారి కుమారులు నలమసరివనాయుడు, నలతిమ్మపనాయుడు సదరు క్రమేణా తమ దగ్గర కట్టుబడి కాలువలు వుంచుకొని జాగీరుగా అనుభవిస్తూ వుండిరి. అట్లా అనుభవించిన తరువాత మరి కొన్ని దినములుకు గ్రామములు బాగాలు యేర్పరచుకొనిరి అట్లా

ఇట్లా కొన్ని దినములు అనుభవించిన తరువాత కడప వారి తప్పు దేశము మాలము
ఆయెను. అప్పుడు గ్రామము 1కి ధరకంబ త్రాలు పేర నిర్ణయము చేసిరి. ఈప్రకారము శేషకస్తి
ఖుల్లు ది వారగము వారు వేసినప్పుడు వారికి శేషకస్తి రుక్కులు ఇచ్చేది. వేనప్పుడు తరాలై అనుభ
విస్తున్నారిది. ఇట్లా అనుభవిస్తూ వున్నతేలము.

౮ వారి కామందులు బుక్కినాయుడు వేదమునయినాయుడు వీరు సరకారు వా పేషకస్తి
ఇనక్కులు ఇచ్చిచేయబడి కాలువ్రలు సహాగాను అనుభవించుకొని వుండినతేలము.

౯ వారి కామందులు తిమ్మప నాయుడు ముసలప్ప నాయుడు వీరున్ను సరకారు వా పేషకస్తి
మొకేరత్రు అయినరూకలు ఇచ్చి అనుభవిస్తూ వున్నతేలము.

౧౦ వారి కామందులు హరివాబురు వృందే వాటి గవముడు వెన్నగోంట్ల తిమ్మప నాయుడు
యుగవరుడు వెన్నగోంట్ల వెంకటప్ప నాయుడు వీరున్ను ఈదే ప్రకారము కొన్ని దినములు
సరకారువారి పేషకస్తి మొకేత్రరు అయిన రూకలు సరకారుకు ఇచ్చి వారి వద్దర
వేయబడి కాలువ్రలు సహాగా... ముకొని అనుభవిస్తూ వుండిరి. తరువాత కుంఫిణీ
అమలు .... సంబసంబళాలు అనుభవించుతూ వున్నారు తెలము.

సదరము రాయులవారు ఇచ్చి వృన్నపరవానా

కదిరి తాలూకా కసుబా పూఁవివదల అనే గ్రామమునకు తూర్పు కాలువయు పడియు ప్రకారమునా
ఆంజనేయ దేవస్థానము కైఫీయత్తు.

---- ఫ్రతిపెండుల గ్రామమునకు తూర్పున ఆంజనేయదేవస్థానము ...... తాలూకా ఫ్రతి
పెండుల సరకారు కుంఫిణీ    శసలీ ప్రమోదూత నామసంవత్సరము కార్తీక బహుళ ౯లు

పూర్వము వ్యాసరాయప్రతిష్ఠ పులివెందులకు పూర్వభా.. నరసింహముందు ఆంజనేయస్వామి వస్థానమునకెట్టెదురనది ప్రతిష్ఠచేసినది ...... ముందు స్వామి తలపా విరోధనకు దినమునకు అపరంజి ౬౦ ఇచ్చెను సంవత్సరమునకు... చక్రాలు.

కాలువారి పల్లె దక్షిణము ౧ వారం రంభము ౯౧ కాడారంభము. కసుబా పులివెందుల వారి ఆరంభము.

1 ఈ ప్రకారము పైన వ్రాసిన ప్రకారము పూర్వము రాగాయతు ఈత్తి ముడూగో వారి ఇనాము ఆఖేరు పరియంత్రరము సం॥ ప్రతిసంవత్సరము నడచినది.

2 యీ వల్ల బహాదరు వారి ఇనాములతో.... జరిగిన దస్తూరీ మొకరరంబు చేసిన.....రద్దుచేసినది నిత్య నైవేద్యానకు దినము ... పోర.. ఇచ్చెను సంవత్సరమునకు అయిన చక్రాలు.

ఇది గాక గ్రామ గ్రామాలకు కార్తీకమాసం.... దీపోత్సవానకు అయిన చక్రాలు. నవరాత్రి ఉత్సవ దినములకు ౯౧ ఇచ్చెను సరకారు కాసాలవారి ఖర్చులో ఇనాముదారుడు యిస్తూ వుండినది ధనుర్మాసానకు దినములకు ౬౦॥ ఇచ్చెను సరకారునుంచి యిస్తూ వుండినది. అర్చకులకు శైవ కట్టుడి మాన్యము యథాప్రకారము నడుస్తూ వుండెను. ఈ ప్రకారము బహాదరు వారి ఇనాలు ఆఖేరు పర్యంతరము నడుస్తూ వుండెను.

3 టిప్పు సుల్తాను ఇనాలు వాన్ నడచినది విజయ సంవత్సరముల గాయతు మును పు నడుస్తూ వుండినది. మొకరరూలు చేసి దినమునకు ... ఇచ్చెను సంవత్సరమునకు మొకరరు చేసిన చక్రాలు కార్తీకమాసము ఉత్సవానకు.. దాముదు ప్రకారము నడుస్తూ వుండెను. ౧౧౪౬౦ నవరాత్రి ఉత్సవ ౧౪౦౬౦ ధనుర్మాసానకు. అర్చకులకు శైవ వృత్తి మాన్యము దాముదు ప్రకారము నడుస్తూ వుండెను. ౭ ౬౪ మొకములు మొదలు ౬౭ ఇచ్చెను సంవత్సరమునకు అయిన చక్రాలు ... నడుస్తూ వుండెను ౦౪౭౬ బసుబాహారి చిక్కకరణాలు యిస్తూ వుండినది ౯౧ సంవత్సరాదికి

౬౧ శ్రావణ మాసము పూర్తవరకు. ౬౦ విజయ దశమి ౬౧ బలిపాడ్యమి. ౬౧౬౦ తిర్యాగా ద్వాదశి. ౬౧ సంక్రాంతి. ౬౮ మాఘ మాసము పూర్తవరకు.

ఈప్రకారము కుంఫిణీవారి ఖానా ఇస్తుపరియంతరము నడచినది. ఈవలకుంఫిణీ ప్రభుత్వము ఆయినమీదట మనుపు నడుస్తూ వున్నది. మొకరాబు చేసినది. ౩౧౩ కండెవాయి ౧౬౦ మొకరరు చేసినారు. గనుక తశీలాం దీపారాధన నడుస్తూ వున్నది.

ఇప్పటి ఆచార్యుల సన్నిధిని పురుషోత్తమాచార్యులు వ్రాలు. సందర్శనం సన్నిధిని ఇప్ప స్వామి వ్రాలు.

మన్నెపాంతరపల్లె పట్నము లోను చెన్నకేశవస్వామి యొక్క కైఫీయతు నుక్తా కసుబా పుత్తి వెందుల ఇకే గ్రామానకు తూర్పు దిక్కున కేడప వెంకటాచలపతి స్వామి యొక్క కైఫీయతు సహా నవవాంతు కైఫీయత్తులు రెండు.

మన్నె పాంతరపల్లె పట్నము లో చెన్నకేశవస్వామి యొక్క కైఫీయతు నామా. ఇతర దేవాలయ వివరము నున్న:-

పూర్వము కేవియుగ ఆదిన జనమేజయ ప్రతిష్ఠ అయిన చెన్నకేశవస్వామి సదరు స్వామికి చక్కగా పూజ పురస్కారాలు చేసి యీ ప్రకారము కొన్నిదినములు జరిగిన పిమ్మట వారి వంశస్థులయిన కొందరు రాజులు పూర్వ వతు నడిపిస్తూ వుండి ఆవల దక్షిణ ప్రాంతం పంపా తీరమందు విజయనగర పట్నములోను సోమ వంశకులు రాజులు రాజ్యభారం చేస్తూ వుండగాను ఆ కాలమందు ఆ వంశకులయిన వారి వీర రాయలు మన్నెంతరము లోను యీ పట్నమునకు యీవత్తు దక్షిణ ప్రాంతం వారికి ఇచ్చి వుండెను. ఇప్పుడు వారి వీర
2. రాయలు వారి తట్టునుంచి యీ ప్రదేశానకు పాంతరపల్లె పట్నము లోను సింగనాయుడు

ఒకే యూకవి కేసాలము వాడు యీప్రాంతమందు కావలి ఒకిక్కి ముఖాసా ఒకిక్కి యీలాగున
విజయనగరపట్నము రాజులవారి తాపృనుంచి నిష్కరుషయి యిక్కడికి చేరి తనపని తాను
వుండేటప్పుడు వానికి యీస్వామి యందు భక్తి మిదిరి పూర్వము వుండిన చెన్నకేశవస్వామియొక్క
ఆలయము శిలపడిపోయివుండగాను ఒది జీర్ణోద్ధారం చేయవలెనని మనస్సులో యెంచిన
3 చేసి కొన్ని దివసాలు జరిగిన పిమ్మట ఆ రంగానాయుడు యీ ఆలయము జీర్ణోద్ధారానకు
ప్రారంభము చేయించి ఆలయము వుద్ధారం చేసిన వివరము.

సాగడ చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయానకు గర్భగృహము అంతరాళమండపము. యీ
రెండున్ను వుండినది శిలమై పోయివుండెను. గనుక ఆది రెండున్ను యీ రంగానాయుడు జీర్ణోద్ధా
రగా చేసినాడు. ఇదిగాక యింకా కొన్ని దేవాలయాలు నూతన ప్రతిష్ఠ చేసిన దానికి వివరము
చెన్నకేశవస్వామి దేవస్థానానికి వుత్తరము వేంకటాచలపతి ఒకే దేవుడికి ప్రతిష్ఠ చేసి గర్భ
4 గృహము ముఖమండపము మధ్యరంగమంటపము యివిన్ని కట్టించినది. ఇదిగాక వేంక
టాచలపతి దేవాలయానికి పశ్చిమము మిష్టమల్లేశ్వరస్వామి దేవస్థానము గర్భగృహము
ముఖమండపము మధ్యరంగము యివి కట్టించినది. ఇదిగాక యీ దేవస్థానానికి దక్షిణము
విఘ్నేశ్వరుని దేవస్థానము కట్టించినది. ఇదిగాక యీ దేవస్థానానికి పశ్చిమము కాటి
హనుమంతరాయుని ప్రతిష్ఠ చేసి దేవాలయము కట్టించినది. ఇదిగాక చెన్నకేశవస్వామి దేవా
లయము పాప్రాకారానికి హోగా బయలు హనుమంతరాయునికి గర్భగృహము కట్టించి ప్ర
5 తిష్ఠ చేసినది. దానికి దక్షిణము నరసింహస్వామి దేవస్థానము గర్భగృహము ముఖమండపము
యీ రెండున్ను కట్టించినది. దానికి దక్షిణము సుబ్రహ్మణ్యేశ్వర గర్భగృహము కట్టించి
ప్రతిష్ఠ చేయించినారు. దానికి తూర్పు బృందావనము అంజనేయస్వామికి గర్భగృహం
కట్టించి పూజ చేసినది అంతు దేవాలయాలు తొమ్మిదింటికి ప్రాకారము చెన్నకేశవస్వామి

దేవాలయము వకటి. వనిసాలు యెనిమిది. ఈప్రకారముగా వుండగా సదరు చెన్నకేశవస్వామి
6 వస్థానానికి గర్భగృహమునకు యెదురుగా మహామండపము మధ్యరంగమండపము ప
ద్వారానకు దక్షిణ ద్వారానకు రాళ్లు కొత్తదిగా వేసి బలము చేసినది యిది అన్ని కొత్తవె. ఈప్రకా
రము రంగానాయుడు పాతరపల్లిపట్నములో వుండి యక్కగా యీదేవస్థానాలకు పూజలు
నడిపిస్తూ వుండెను. కొన్నిదినాలు జరిగిన పిమ్మట రంగానాయుడు కాలము చేసెను... పిమ్మట
తురుష్కులు ప్రబలమయి విజయనగరము దక్షిణ ప్రాంతము సమీపరాజ్యభారము చేసె
7 ఇప్పుడు ఆ సదరు దేవాలయాలకు మాన్యాలు యిప్పుడు నడిపించిరి. యీవల కడపమియా
లో వారి దివసాన్లో జగిరు... పరుదరుషభాను అనే తురక మాన్యాలు పురుపావనాలు
నడిపించెను. అప్పుడు పూజారి అప్పయ్య అనేవాడు యీ చెన్నకేశవస్వామిని పూజ చేస్తూ
వుండెను. చిత్రభాను సంవత్సరమందు జాగీరుదారు యిసమయీలుఖాను మన్వంతరము
లో పూజారి అప్పయ కాలము చేసెను. చిత్రభాను ఆఖరులగాయతు నందన సంవత్సరం
8 వరకు దేముడికి పూజ చేకుండా వుండెను. సదరు యీనాములలో వృత్తిసింబలు జాగీరు
దార్లు సరకారుకు దాఖలా చేసివుండిరి. నందన సంవత్సరము ఆఖరులో యిసమయీలు
ఖాను కుమారుడు లాలాఖాను మన్వంతరములో మువ్వజే పాతరపల్లిపట్టణము
నారప రెడ్డి చిన్నారెడ్డి కరణాలు రంగన్న అప్పయ్య యీగ్రామం... వీరు అందరు మాన్య
9 జాగీరుదారుని వద్దకు పోయి చెప్పినది యేమంటే సదరు దేవాలయానకు పూజ చేకుండా
వున్నది. బహుదినాలనుంచి పూజలేదు. ఇందుకు యేమి సెలవు యిస్తారో అని అడిగితే అప్పుడు
జాగీరుదారుడు కంద్రాయి గ ౧౦౬౦ వరహాలు సంప్రోక్షణకు యిచ్చి మాన్యాలు వరుసా
వలాంకున్నట్లు యిచ్చి అప్పుడు పూజ చేసేయందుకు పువి కెందులలో వుండే రంగా
10 చార్యులవారిని పిలిపించి వెయకేత్రరు చేసి సంప్రోక్షణ చేసి సాబకు ప్రకారము యీనాము

వారు షాశనాలు నడిపించినాడు నందన సంవత్సరములగాయతు నళ సంవత్సరము వరకు
మొకసాని నడుపుచూ వుండెను. సదరు పూజారి రంగాచారి పింగళ సంవత్సరములో మరిపోయెను
రంగాచార్యుల కొమారుడు శ్రీనివాసస్వామి అనే పూజారి హాజరువున్నాడు. యీవల రౌద్రి సంవ
11 త్సరములో కుంఫిణీవారి దొరతనములో మేజరు మండ్రోలు సాంబయ్య అనే కలక్టరు వారు
యీప్రదేశానకు కలక్టరు అయి దుందుభి సంవత్సరములో యీ పాంతర పల్లెపట్టులలో వుండే
దేవాలయాలకు విచారణ చేసిన వివరము. చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయానకు నగదున 13
0 ||0 కంతైరాయి అయిదురూకలు 6 ౧ ౫ ౦ (భూమి) నారంభము నడిచేది... మిరియలని
0 ||0 కొండాకంభం అరగొర్రెడు అనగ పండుమున్నానుమ ఇచ్చేది. వెంకటాచలపతికి
మాన్యాలు వగైరా జప్తి అయినది. మల్లిఖార్జునేశ్వరస్వామికి మాన్యాలు వగైరా జప్తి అయినది
12 విఘ్నేశ్వరునికి నగదు జప్తి మడి 6 0 ( 0 గొర్రెలు. కాలుహనుమంతరాయునికి నగదు
వగైరా యీనాం దేవాలు జప్తి అయినవి. నరసింహస్వామికి నగదు వగైరా జప్తి అయినది.
సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరునికి నగదుం మడి 6౧ కొండారంభం గొర్రెలు ౩. చబయ్యహను
మంతరాయునికి యీనాం నగదు వగైరా లేదు. బృందావనం హనుమంతరాయునికి
నగదు యీనాములు వగైరా లేవు. ఈప్రకారము కైఫియతు వ్రాయించి యిచ్చినాము
కనుక అందుల చెన్నకేశవస్వామి మొదలైన ఆలయాల పూర్వోత్తరము వ్రాసి యి
చ్చినాము. యిది చెన్నకైఫియతు. చెన్నకేశవస్వామి అర్చకులు శ్రీనివాస్వామి వ్రాలు. దేశా
చార్యుల సమ్మతిని శ్రీనివాసస్వామి వ్రాలు:-

13 సుబాపురి వెందలపాతూర్పు దిక్కున ఆంజనేయస్వామి దేవాలయానకు దక్షిణభాగాన
వుండే వెంకటాచలపతిస్వామి యొక్క కైఫియతు॥-

పూర్వము జనమేజయ ప్రతిష్ఠ అయినది కడప వెంకటాచలపతి స్వామి సదరుహో స్వామికి చక్క
గా ఆలయము కట్టించి పూజాపురస్కారాలు చేసి యీ ప్రకారము కొన్ని దినములు గడచిన పిమ్మట
వారి వంశస్థులయిన కొందరు రాజులు పూర్వపము నడిపిస్తూవుండి ఆవల దక్షిణ ప్రాంతము పంపా
తీరమందు విజయనగర పట్టణములోను సాళువ వంశీకులు రాజులు రాజ్యభారము చేస్తూవుం
14 డగాను ఆ కాలమందు ఆ వంశీకుడైన ప్రౌఢదేవరాయలు మన్నంతరములోను యీ ప్రాంతాముకు వారి
తట్టుమంచి తిమ్మానాయుడు అనే ఏకపురుషుడు సదరు రాజు దయ వారికి మిద బాలా అయి
వాన్ని యీ దక్షిణ ప్రాంతమందు కొన్ని గ్రామాలు ముకాసా అనిన్ని కావలి అనిన్ని యీ ప్రకారం నిష్కర్ష
అయి యిక్కడకు వచ్చి చేరి వకస్థలము నిర్దేశము చేసుకోవ వెనని మనస్సులో యోచన చేసి యీ
15 దక్షిణ ప్రాంతమందు రెండు కొండలు అతి వున్నతమైనవి దక్షిణ పార్శ్వమున్ను ఉత్తర పార్శ్వమున్ను
యీలాగున కొండలు వుండి ఆ రెండు కొండలకు మధ్య భోత్రావతి అనే నది ఒకటి పెన్న అనే నది వకటి
యీ రెండు నదులు ఆ కొండల మధ్యభాగాన పోతూవున్నవి. అతి లోతు యిరుకయి యేనుగుల
పోతువున్నవి. అక్కడ హనుమంతరాయని ఆలయము వున్నది. ఇది అన్నవుంటెను.
యీ స్థలానికి పేరు జనపాత్ర యేమంటే గండి అనే పేరు. గండి అంటే వుభయ నదులు వుభయ
16 కొండల్లో పోతూవున్నది కాగా గండి అనే పేరు చేరినది. ఆ స్థలమందే దక్షిణ పార్శ్వమున
వుండే వున్నతమైన కొండ మీదను ప్రాకారు కట్టించి కోట చక్కగా కట్టించి ఆ వూరికిన్ని కోటకు
కున్ను పేరు మిమ్మంచెను అంటే గండికోట అనే పేరు వుంచి తాను అక్కడనే వాసము చేసెను. తదారభ్య
ఆ జాగాకు గండికోట అనే పాడికె వున్నది. ఆవల యీతను బా పులివెందుల గ్రామానుకు
17 ఆ గండికోట తిమ్మానాయుడు వచ్చి యీ వెంకటాచలపతి స్వామి దేవాలయము
పూర్వము జనమేజయ ప్రతిష్ఠ అయినది. వెంకటాచలపతి స్వామి యొక్క ఆలయము శిథిల
పడివుండగా అది చూచి సదరు ఆలయము జీర్ణోద్ధారము చేసి ఆ దేవునికి పూజాపుర

సాగురాలు చక్కగా నడిపించెను ఇట్లా తిమ్మానాయని కాలము చరతు జరిగెను. తరువాత వారి
18 వంశీకులున్ను పూర్వపు పెద్దల మర్యాదప్పున నడిపిస్తూ వచ్చిరి. ఇందువా విజయనగరము
రాజధాని మునిగిపోయి తురుష్కులు ఆ రాజధానిలో నిలిచి ప్రబలము అయి యీ ప్రాంతాన్ని సహా
వారియొక్క దౌరతనము సాగుతూ వుండిన వుడు యీ స్వామికి పూర్వవతుగానే నడిపిస్తూ వచ్చిరి
ఆ కాలమందు చెప్పడికిరదుస్తూ వుండిన మాన్యము పత్తు ఖుష్కి జమీను 60౹౹0 యిరస వుండెను. ఇంతే
గాని మరిన్ని మైన హెచ్చు లేదు. ఇదిగాక సరకారు నుంచి రోజులు మొదలయినవి విమర్శ చేస్త
19 ఇట్లా నడుస్తూవుండగా మయూరా వారి దివసాలవారి శ్రీమంతు పేష్వే వారి దివసాన్లో బహదూ
రు వారి దివసాల వారి టిప్పు సులతాను దివసాలవారు యిందే వున్నకొ మాన్యాలు ప్రకారము నడి
చెను. కాగడ ప్రతివెందుల వారు వుండే గ్రామస్థుల అందరున్ను మొత్తమై యీ వెంకటాచలపతి
స్వామివందను విశ్వాసము వుంచి తేము అందరున్ను యీ స్వామికి నెలకో యింతమాత్రము
వారి వారికి తోచినమట్టుకి శక్త్యానుసారము గా యిచ్చేది అని వ్రాసి నిష్కరుష చేసి పత్రశాసనం
బంధ్రాశియిచ్చిరి. పరమున స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు 1628 అగునేటి
యీశ్వరనామసంవత్సర భాద్రపద శుద్ధ 13 శ్రీమదఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండనాయకుడైన
శ్రీ ప్రతివెందుల తూర్పుపాటి కేడప వెంకటేశ్వర స్వామికి గురువారము పూలంగి
~~[illegible]~~ సేవ శుక్రవారము పులకాపు మహోత్సవానకు శ్రీవారు నమః తిరునాయ స్వామికి నిత్యతళి
హెకు యీ శుభదివస మారభ్య స్వామికైంకర్యానకు నిర్ణయము చేసి ప్రతినెల చెకడియింటికి
నిష్కరుష చేసి యిచ్చిన హొన్నలు శేఖ బుదాక్కు రూకల్ని నాయబు చేసి కారుర్లు రూకలు 61 .
ముజుమదార డబ్బు 61 వరహా రూకలు. కానుగోయి పారు 60౹౹0 అద్దెగ. జవాన్లవీసు 60౹౹
అద్దెగ వంటాలు ముజుమదారుడు 60౹౹0 అద్దెగ తేసుబాము జకేమారు 60x0 అద్దెగ చరాఘు
60౹౹0 అద్దెగ వకీలు మాధవరావు కృష్ణారావు తాలూకా పకీరునాయుడు మయిలేను నాయుడు వగైరా

22 అయ్యగారి గురవనాయని తాలూకు ౧౦॥౦ ఎకరాల పొలము గోబూరు ౧౧॥౦ ఎకరాల జమీందారు జు వెంకటరామయ్యుడు ౧౦॥౦ ఎకరాల నాయుడు ౧౧ వరకు తాలూకు నాయుడు రామసుందర్లు ౧౦॥౦ ఎకరాల మహా తాడులు ౧౦॥౦ ఎకరాల కౌరవులు ౧౧ తాలూకా యీ ప్రకారము మాన్యము ఈ స్వామికి నిర్ణయం చేసినాము. కనుక ఆచంద్రార్కస్థాయిగాను నడిపించగలవారు. ఈ ప్రాయించి యిచ్చిన శాసన పత్రము॥ స్వదత్తా ద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనం. పరదత్తాపహారేణ స్వదత్తం నిష్ఫలం

23 భవేత్. ఈ ప్రకారము శాసనము వ్రాసి యిచ్చి ప్రథమ సంవత్సరము మాత్రము వ్రాసి యిచ్చిన ప్రకారాన్ని నడిపించిరి. రెండు సంవత్సరములతో మిన్నక నడిపించని వారు కారు. యిటుతరువాత మొంచి గోవారి ఏమలు తో మాన్యము మాత్రము జారీ అయినది. సదరు ఆలయము చక్కగా వున్నది. పూజ నడుచుచున్నది. ఇది సదరు స్వామి యొక్క కైఫీయత్తు.

---

దువ్వపాడు [illegible] గ్రామము పుట్టిన కైఫీయత్తు.

పూర్వము వోరుగంటి ప్రతాపరుద్రుడు ఏలి[illegible] వోరుగంటి పట్టణము నా సింహాసనారూఢుడై పృథివి యేలుచూవుండి శ్రీశైల పర్వతము మహాపుణ్యక్షేత్రమని శ్రీ భ్రమరాంబా మల్లికార్జున దర్శనము చేసుకోవలెనని శ్రీశైల ప్రదక్షిణము చేయవలెనని సకల సైన్య సమేతముగా పయనము తర్లి భేరి మృదంగ పటహ కాహళ వీణా వేణు వాద్యములతో సహా తర్లి వచ్చి శ్రీశైల పర్వతము ప్రవేశించి అక్కడ మల్లికార్జునస్వామి భ్రమరాంబా దర్శనము చేసుకొని స్వామివారికి అన్నివారికి కనకాభిషేకం చేసి అక్కడనుంచి శ్రీశైలానకు పూర్వద్వారమైన త్రిపురాంతకము మహాపుణ్యక్షేత్రమని సేవించేటందుకు తర్లి వచ్చి త్రిపురాంతక స్థలము ప్రవేశించిరి అక్కడ త్రిపురాంతకే

శ్వరస్వామి వారిని త్రిసంధ్యలయందు దర్శనము చేసుకొని అక్కడ ఒక దినము నివాసం చేసి
2 సకలమైన వ్రతములు చేయించి అనేక బ్రాహ్మణ భోజనము చేయించి అక్కడకు రెండు కోసుల
దూరాన కొలకుల శ్రీమహానందికి కీకారణ్యమైన అడవి వున్న ఆ అడవిని నరికించి అక్కడ తన
పేరిట రుద్రవరము అనే గ్రామము కట్టించెను. ఆ గ్రామమున వచ్చిన సకలసువర్ణాదాయములున్ను
రాష్ట్రాదాయం సమేతు శ్రీ త్రిపురాంతకేశ్వరస్వామి వారికి సమర్పణ చేసి అక్కడనుంచి శ్రీ
శైలానకు దక్షిణ ద్వారమైన శ్రీ సిద్ధవటేశ్వరుని దర్శనము చేసుకొని వెళ్లెనని సకలసేనాసమే
తముగా తర్లివచ్చి కొల్లూరుకోట ప్రవేశించిరి. ఆదినమే తమ వెంబడి వచ్చిన సైన్యముతో
సేనానాయకులలో భూపబలికె తిమ్మనాయుడు. గుండె బోయన్న ఉరకేప్ప నాయకుడు.
వీరు ఉద్దరు పిమ్మట జీనసు తమ సైన్యముతో కూడా వేట ఆడుతూ వస్తూవుండగా కీకారణ్య
మైన అడవిలో యీ నాయకుల వెంబడి వచ్చే వేట కుక్కలు దుప్పులు అనే మృగాలు నాయకు
ల వేటకుక్కలను చంపెను. వాటిని చంపిన పిదప యీ నాయకులకు ఆగ్రహావేశం
వచ్చి మాప్రాణసమానంగా సాకిన కుక్కల దుప్పులు అనే మృగాలు చంపెను. యీ మృగాలను
సంహరించి యీ అరణ్యము తో మన పేరు వుండేటట్టుగా దొరవారితో మనవి చేసుకొని
సెలవు తీసుకొని వచ్చి యీ మృగాలను సంహరింతామని తమ సైన్యముతో కూడా కొ
ల్లూరు కోటకు వచ్చి దొరవారి దర్శనము చేసుకొని స్వామీ! తమ వెంబడి సవారితో
3 వేట ఆడుతూ వస్తూవుండగా తమరు కట్టించిన రుద్రవరము గ్రామానకు దక్షిణాన కోసునేల
వచ్చిన తరువాత దుప్పివేట అనేది ఆటవిక తరువాత యీ అవని గడ్డను కీకారణ్యమైన అడవి
తమరు వస్తూ మార్గాన చూచి వున్నారు గదా. ఆ స్థలమందు పశువులకు మనుష్యులకు
మృగాదుల భయము చాలా గావున్నది. దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలన చేసే ధర్మప్రభువులు
మా ప్రాణ సమానము గా సాకే మన్నె కుక్కలు దుప్పులు అనే మృగాలు చంపెను

ఇందుకు మాకు యేమి బుద్ధి సెలవియ్యనున్నారని మనవి చేసినంతలో రాజుగారికిట్లా
ఇంత్తకు కరణము వల్లనున్న ఆ అరణ్యములో త్రిపురాంతకేశ్వర స్వామివారి దగ్గరనానికి ప్రజలు
పోతూ వస్తూ వుండే మార్గము యీ మార్గాన మృగాదులు వుంటే మార్గము నడువవ
ఇందుకు ఇప్పుడున్న సైన్యముతో కూడా పోయి ఆ మృగాలను పట్టి సంహరించి రమ్మని సెలవు దయ
చేసిరి గనుక నాయకులు మహాసంతోషపడి తమ బలముతో కూడా యీ మృగాలు వున్న అడవి
లోకి వచ్చి యిక్కడ నాల్గుదినములుండి యిక్కడ పుష్ట వ్యాఘ్రాలు మొదలయిన దుష్ట
జంతువాటిని పట్టించుక రాజుగారి సముఖానకు తోలుకొని వచ్చినంతలో రాజుగారు
బహు మహాసంతోషపడి వీరు మహా శూరులు మిమ్ము నుంచి యీ మార్గానకు
మృగాల వుపద్రవము నిరుపద్రవము ఆయెను. మీ శూరత్వానికి మెచ్చితిని. మీ మనస్సు
నయేమి కోరికె వున్నదో అడగండి అని సెలవు యిచ్చినంతలో కేతినాయకుడు యిర
కప్పనాయకుడు మహాసంతోషపడి తమరు యేమి బహుమానము చేసినా నిలువబోదు.
4 మా పుత్ర పౌత్ర పారంపర్యంతరము శాశ్వతమైన జీవనము యిచ్చి తమ పేరు
శాశ్వతముగానిని చేటు లేనిగా యీ మృగాలు వున్న పాలుగడ్డ మాకు యీనాము
గా దయచేయిస్తే ఆ అరణ్యము అంతా నరికించి ఆ మార్గము పోతే వ౹ పేరిట వూరు
కట్టిస్తూ వున్నాము. అని మనవి చేసినందున రాజుగారు ఆ భూమి అదే ప్రకారముగా మీకు
యీనాము యిప్పిస్తున్నాము. మా పేరు బెట్టి వూరు కట్టిస్తున్నామని చెప్పితిరి గనుక ఇంద్య
యీ అరణ్యములో దుష్టులు మొదలయిన మృగాలుని వాసము చేసుకయున్న స్థలము
దుష్టులు మొదలయిన మృగాల పాడు చేసిరి గనుక దుష్టపాడు అనే పేరు పెట్టించి వూరు
కట్టించి మిమ్మున్న వాండ్లను పిలువనంపించి యీ స్థలాన కట్టిన గ్రామములో కాపు
రము వుంచి అక్కడ వుండే భూమి వీరు అనుభవిస్తూ శ్రీశైలమార్గాన త్రిపురాంతకే

శ్వరస్వామి దర్శనానికి ప్రజలు వచ్చే మార్గాన మృగోపద్రవమున్ను చోరోపద్రవమున్ను లేకుండా
నిబాధి సర్వత్రా వుండమని అనుజ్ఞ దయచేసి రాజుగారు శ్రీశైల దక్షిణ ద్వారమైన శిద్ధవటేశ్వరు
ని దర్శనానకు పోవలెనని ప్రయాణమై పోతూ వుండగా దక్షిణ దేశానుంచి శ్రీశైల యాత్ర వచ్చే
బ్రాహ్మణ జనములు మొదలయిన వారు రాజు దర్శనానకు వచ్చి యీరు ధర్మప్రభువులు శ్రీశైల ప్ర
దక్షిణ నిమిత్తము వచ్చినారు. శ్రీశైల యాత్ర నిమిత్తము దక్షిణ దేశమునుంచి వచ్చే పరుషకు
మధ్య మార్తాండ పర్వతమున్ను అక్కడ మహా అరణ్యమున్ను మార్గాన వున్నది. యాత్ర వచ్చే వా
రికి మృగోపద్రవమున్ను చోర వుపద్రవమున్ను బాలగా వున్నది. తమరు మహాప్రభువులు
౫ యీ వుపద్రవము లేకుండా చాయు వలయునని మనవి చేసుకున్నంతగా రాజుగారికి బాలాం
తకరణ వచ్చి అదే ప్రకారము వుపద్రవము నివారణ చేయుచున్నామని అభయహస్తము యిచ్చి
అక్కడనుంచి తల్లి ప్రయాణ చేరి వేయించి మార్తాండ పర్వత సమీపానకు పోయి అక్కడ మకాము
చేసి ఆ మార్గాన వుండే అరణ్యము అంతా కొట్టించి మార్తాండ పర్వతము మీద దుర్గము కట్టించి దాని
పేరు కొత్తకోట దుర్గమనే పేరు పెట్టి అక్కడ కొంత సైన్యాన్ని ఠాణా వుంచిరి. యిప్పుడున్ను ఆ కొ
త్తకోట దుర్గము పేరు కనికిరి దుర్గమని ప్రజలు వాడుతున్నారు. అక్కడనుంచి రాజుగారు శిద్ధ
వటేశ్వరుని దర్శనానకు వెళ్లిపోతూ గుండబావున్ను యెరకప్ప నాయనింగార్ల బావుబలికెలినా
యకునోరి గారిని పిల్పించి తాంబూలము యిచ్చి మీరు కొలుకుల పేట వోకిపోయి మీకు జ
హగీరు యిచ్చిన స్థలములో దువ్వపాడు అనే గ్రామము కట్టించి అక్కడ మీరు కాపురము వుండి
మార్గ వుపద్రవము లేకుండా నిబాధి సర్వత్రా వుండమని శలవు యిచ్చి రాజుగారు ప్రయాణము చేసి
శిద్ధవటేశ్వరు దర్శనానికి సాగిపోయిరి. రాజుగారి చేత యెరకప్ప నాయుడు కైతినా
యుడు శలవు తీసుకొని అక్కడనుంచి దువ్వపాటి స్థలానకు వచ్చి శాలివాహన శక వ
రుషంబులు ౧౫౫౪ అగునేటి అంగీరస నామ సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౧ సోమవారము

డువపాల్చ నిశ్చయము చేయించి దువ్వపాడు అనే గ్రామము కట్టించి నాయకులు అన్నవాండ్లను
6 బిల్వనిలపించి గ్రామము నా కాపురము వుండి గ్రామానకు పశ్చిమాన గోపాలస్వామి దేవాలయము మును
గ్రామానకు పూర్వభాగమందు కిల్లాను న్ని యాక్కిండు కట్టించి గోపాలస్వామిని ప్రతిష్ఠ చేయించి
నారు. ఈ కిల్లాలో తాగా బందీ వుంచుకొని యీ స్థలమందు నివాసము చేసికొని వుండిరి. ఇంతలో
వుత్తర దేశాన్నుంచి కొన్ని ఎనోబల రెడ్డి బద్దిగం వేల గొండారెడ్డి కొవికంటి అన్నపరెడ్డి
వీరు ముగ్గురు అన్న తమ్ములతో కూడా తిరుపతి యాత్రకు పోవలెనని దువ్వపాటికి
వచ్చిరి. వీరు ముగ్గురిని యిరకప్ప నాయుడు కెతినాయుడు బోయి మీరు యెక్కడనుంచి
వస్తారు. ఎక్కడకు పోతారు అని అడిగినంత వాండ్లు కాపులు చెప్పిన మాట. మేము ఉత్తర
దేశాన్నుంచి వస్తాము. ఇక్కడ స్త్రీ మనకాలము గాన్వండగా అన్నవాండ్లను వెంటబెట్టుక
తిరుమల యాత్రకు పోవలెనని వచ్చినాము అని చెప్పిరి గనుక ఆ కాపులతో నాయకులు చెప్పిన మాట
ఈ దువ్వపాడు మాకు కాపుగారు జమీరు యిచ్చినారు. మీకు పెద్దరెడ్డి మాన్యము యిప్పిస్తాము
మీరు యీ వూళ్లో కాపురము వుండండి. మీరు తిరుమల యాత్రకు పోవలసినందుకు తగిన స
హాయము చేసి యాత్ర చేయించి వస్తూవున్నాము. అని చెప్పినందున కాపులు దుంబది అని తమకు
7 కావలసిన సహాయము యిక్కడ నాయ ... కుని తిరుమల యాత్రకు పోయి అక్కడ స్వామి
వారి దర్శనము చేసుకొని తిరిగి దువ్వపాటికి వచ్చి యిరకప్ప నాయుడు కెతినాయకుని చేత
కేవులు వ్రాయించుకొని తాంబూలము తీసుకొని సదరు ముగ్గురు కాపులు రెడ్డి మాన్యము యిప్పిం
చుకొని గ్రామము నాకాపురము వుండిరి. అటుతరువాత ప్రతాపరుద్రుని వారు సిద్ధవటే
శ్వరుని దర్శనము చేసుకొని అక్కడనుంచి మహానందికి వచ్చి మహానందీశ్వరుని దర్శనం
చేసుకొని అక్కడనుంచి తల్లివచ్చి సంగమేశ్వరుని దర్శనము చేసుకొని అక్కడనుంచి తల్లి
ఆలంపూరు జోగులాంబ దర్శనము చేసికొని అక్కడనుంచి శ్రీశైల వుత్తరద్వారము మహో

స్వరానకు వెళ్లి వేంకటేశ్వరుని దర్శనము చేసికొని తమనివాసస్థలమైన వోరు
గల్లు ప్రవేశించిరి. ఆయుత్తరువాత శాలివాహనశకవరుషంబులు ౬౬౩ అగునేటి విక్రమ
నామసంవత్సర శ్రావణ శుద్ధ ౧౧ గురువారమునాడు యీరాజయిన వోరుగంటి ప్రతాపరు
8 ద్రుడుగారు శ్రీనాధరాజుగారికి దువ్వపాటికి వారు ... ముఖాసా వ్రాయించి యిచ్చి
... జుగారు తనసైన్యముతో కూడా తల్లి ... ౨౧౦ శుక్రవారమునాడు దువ్వపాడు ప్రవేశము
ఆయిరి. ఆయనతరువాత కేతినాయకుడ్ని యెరకప్పనాయకుడ్ని పిలువనంపించి యిక్కడ
కైఫీయత్తు యేమని అడిగితే నాయకులు శ్రీనాధరాజుగారితో చెప్పుకున్న వివరము. -
పోగడ ప్రతాపరుద్రరాజుగారు వేటసంబారము వచ్చినప్పుడు యిదికౄరమైన అడవి
మృగబాధ భయాలు కలిగివుండగా అటువంటి మృగాలవేటము సంహరించినందున యీ
గ్రామము మీకు యీనాముగా దయచేసి దువ్వపాడు అనేపేరు పెట్టి గ్రామం కట్టించుకొని
యిక్కడ పూర్వపుపద్ధతులు వేకుండా వుండమని శలవు దయచేసినారుగనుకను ఆప్రకారము
కప్పపడి గ్రామము కట్టించుక కొప్పలను తీసుకొని వచ్చి నిలుపుకొని యీప్రకారము కనిపెట్టు
కొవున్నాము. అని మనవి చేసినందున శ్రీనాధరాజుగారు సంతోషపడి మీకు రాజు
గారు యేప్రకారము కవులు యిచ్చినారో ఆదే ప్రకారము నడిపిస్తూవున్నాము.......
9 మీపేరిట వేరే పల్లెలు కట్టించుకొమ్మని శలవయినందున కేతినాయకుడు వూరికి పడ
మటిభాగాన కేతినాయని పల్లె పేరుపెట్టి దువ్వపాటి పొలమువో మజిరా కట్టించినాడు
గుండెబోమ్ము యెరకప్పనాయకుడు వూరికి పూర్వభాగాన మజిరా తూర్పుపల్లె కట్టించినాడు
శ్రీనాధరాజుగారు వంటిస్తంభం మేడ కట్టించుకొని ఆమేడలోనివాసము చేసికొని యీ
తాలూకాకు యీదువ్వపాడు కసుబా చేసుకొని తాలుకసుబాలోనే వుండి ప్రభుత్వము
చేస్తూ అరువై సంవత్సరములు ముఖాసాగా అనుభవించినారు ఈశ్రీనాధరాజుగారి ప్రథాని

ధర్మపురి రామలింగయ్యగారు తనపేరున రామలింగయ్యవలస కట్టించి ఆ గ్రామమునకు పశ్చిమాన
చెరువు కట్టి వేయించినారు. రామలింగేశ్వర స్వామి దేవాలయము వారికి పూర్వము కట్టించినారు
యీ ప్రకారము శ్రీనాధరాజుగారు ప్రభుత్వము చేసి శాలివాహన శక వరుషంబులు ౧౭౦౩
అగునేటి విషు సంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ ౧౦ గురువారము నాడు శ్రీనాధరాజుగారు కాలము
10 చేసినారు. ఈయనకు కుమారుడు అయిన రంగనాధరాజుగారున్ను యీ కసుబా దువ్వపాటి
....ప్రభుత్వము ముప్పయి అయిదు సంవత్సరములు రాజ్యము చేసినారు. శాలివాహన శక
వరుషంబులు ౧౭౩౮ అగునేటి రాక్షస సంవత్సర జ్యేష్ఠ శుద్ధ ౧౦ బుధవారము యీ రంగనాధరాజు
గారు కాలము చేసినారు. రంగనాధరాజు కుమారుడు శ్రీ రంగనాధరాజు ఎనిమిది సంవత్సరము
లు రాజ్యము చేసే వరకు గజపతి వారు ప్రౌఢులు అయి యీ రాజ్యాలు అన్నీ కట్టుకొని ప్రభుత్వము
చేస్తూవుండిరి. అటుతరువాత గజపతి వారి వంశస్థులైన గజపతిరాజు లాంగూలరాజు
గారు దేశము వారికి వచ్చినది శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౭౬౬ అగునేటి రక్తాక్షి
సంవత్సరము దేశపరిపాలన చేసుకుంటూ ప్రతి పరగణాకు వక గ్రామము తమ పేరు
పెట్టి గ్రామము కట్టిస్తూ యీ దువ్వపాటి పరగణాలో గజపవరము కట్టించి ఆ గ్రామమునకు
చెరువు కట్టించినారు. వారికి వెనుకను ఆ ఖరీదు మొత్తుకు వారి తరపున అమీనులు యీ దువ్వపాడు
కసుబా చేసుకొని యీ శిస్తూ ఖర్చులను వ్యవహారము విచారించుకుంటూ వచ్చినారు
11 యిట్లా యిన్నూర్లారు సంవత్సరములు గడచిన తదనంతరము ఆనెగొంది రాజులు నరపతి వారు
బలశాలులై శాలివాహన శకము వరుషంబులు ౧౭౬౬ అగునేటి క్రోధినామ సంవత్సర ఫాల్గుణ
శుద్ధ ౧౦ భానువారము రాజ్యాలు అన్నీ కట్టుకొనిరి. వారి వంశస్థులైన బుక్కరాయల వారు
బలవంతులు అయి ఆక్రమించినందున ఆనెగొంది క్రింద తెల్లుతూవుండెను. యీ రీతిని కొన్ని
సంవత్సరములు జరిగిన తరువాత యీ తాలూకాలు రావిళ్ల వారు అనే వన్ను వారికి మన్నారికెనకు

ఇప్పుడుంటా కొన్ని తాలూకాలు వారి స్వాధీనము చేసిరి. కనుక వారు యీ దువ్వపాటి పూర్వాన
నాలుగు కోసుల మీద కొయ్యకోవని గుడిపాడు అనే గ్రామములో కోట పెట్టించుకొని నగళ్లు కట్టించు
కొని ఆగ్రామములో కాపురము వుండి యీ దువ్వపాడు తాలూకాల మీదను ప్రభుత్వము చేసే
వారు. ఇట్లా యినూర్లు సంవత్సరములు జర్గిన తరువాత యింతలో వుత్తర దేశాలు యింతు తురకలు
బలవంతులైవచ్చి ఆనెగొందికి క్రిందనడిచే రాజ్యాలు కొన్ని ఆక్రమించుకొని యీ తాలూకాకు యిస్తా
యుపనాయుని వెంగళప్పనాయని గారి స్వాధీనము చేసి వారి క్రింద కొన్ని దినములు జరిగే వరకు
12 .. దగ్గర కొలువున్న బోయలు రాజ్యము అంతా ఆక్రమించుకొనిరి. కనుక వాండ్ల సాధించేటం
దుకు దుర్బలులై దువ్వపాటి సీమ విడిచి గోలకొండ కుంపోయి ఆక్కడ బాదుశాహా దర్శనము
ఆయి పూర్వము మాకు నడిచే దువ్వపాటి సీమ వగైరా తాలూకాలు ఉన్న, కిరాతకులైన బోయల
రాజ్యము అంతా ఆరాటము చేస్తూ వున్నారు. తమ వృజూరు సహాయము యిప్పిస్తే ఆ కిరాత
కులైన బోయల సంహరించి పేష్కషు వరహాలను చెల్లిస్తూ వున్నాము. యింకొన జరుల
లక్షవరహాల చెల్లిస్తూ వున్నాము. అని మనవి చేసికొని బాదుశాహా వృజూను తీసికొని
యిక్కడకు వచ్చి కిరాతకులైన బోయలనందరిని సంహరించి దువ్వపాటి సీమ, కోట సీమ
పొదిలి సీమ బద్విపోల వగైరా సీమలు తమ స్వాధీనము చేసుకొని ప్రభుత్వము చేస్తూ దువ్వ
పాటికి పది కోసుల మీద పశ్చిమముగా శ్రీశైలానకు ౧ం కోసుల పూర్వాన వద్దనాల పల్లెం
కట్టించి ఆక్కడ నివాసము చేసుకుంటూ ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండిరి. ఉపట్నము పావర్తములు అనేక
మైన భాగ్యవంతులు వున్నారని అర్థాపేక్షయా గోలకొండ దొరయకాయకోనప వృజూనం పింపించ నంత పవృజూ
13 వచ్చి వద్దనాల పల్లము ముట్టుముట్టుడి వేసియిం రక్తమూన ముసదరు వెంగళప్పనాయని వంశియుడైన
నాయుపనాయని వెంకటాద్రినాయని గారు నిదియనుష్ఠానికి సన్నద్ధులై వుండి మహోర్బలులన్నికూర్చు
కొని స్వక్రమము మీద రణము కు బోయి వృషనాలు తాదక్రింద బడినని గిదేహము విడిచిరి యీవర్తమానం

పాదుశాహ గారి ముఖ్యుడైన వృజు వీని పట్నమంతా వరవరా చేసి పోయిరి. పోయేటప్పుడు రాణి
వాస స్త్రీలు కొంత మంది గృహాల దహనము చేసుకొని శరీరాలు విడిచిరి. కొంత మంది స్త్రీలు
బావులలో దూకి శరీరాలు విడిచిరి. ఈ ప్రకారము వరవరా చేసి పట్నము తోమకొని పాదుశాహ
గారి వృజు గోలకొండ చేరెను. గోలకొండ పాదుశాహ గారి తరఫున ఉమేలు దార్లగుండా యీ
దుర్గపాడు కసుబా హవేలీ బందోబస్తు చేసికొని వ్యవహారము విచారించుకుంటూ వుండెను. ఈరీతిని కొన్ని
సంవత్సరములు జరిగిన తరువాత ఢిల్లీ పాదుశాహ గారు ఉబ్బవేన జాజి మయూనా సాహెబుకి శిద్దముగు
సరకారు యశుండీ కోడు సరకారు గుత్తి సరకారు సుత్రము కొండ సరకారు ఇమ్మూం సరకారు యీడ్యు
సరకార్లు వృజుదారి శియులగనుక ఉబ్బవేన జాబాన వాంబు సాహేబుల వారు కడపలో స్థావ
రము చేసుకొని సుబా వేలు తూ వుండి వారి బంధువుడు అయిన మన్నద హీస్సాబా సాహేబుల వారి
14 కి కసుబా దుర్గపాడు యింకా ౨౩ గ్రామాలు జమ్మలా౯ర గ్రామాలు జాగీరు వ్రాసి యిచ్చిరి గన్క
మన్నద హీస్సాబా సాహేబుల వారు సన్నదు తీసుక వచ్చి యీ సుబా దుర్గపాడు చేరి గ్రామములో
అన్నవార్లతో కూడా కాపురము వుండి జహాగీరు అనుభవిస్తూ వాగడ పూర్వమైన ఖిల్లా కెలపడి పో
యివుండెను కనుక అన్నవారలతో కూడా వుండే పనికి బందోబస్తుగా వుండవలెనని మనసు పడి ఖిల్లా కను
కస్రముగా ఖిల్లా కట్టించుకొని ఖిల్లా లోను తమరు నగరు కట్టించుకొని అన్నవార్లతో కూడా
కాపురము వుండిరి. ఈరీతిని వుండగా కొన్ని దినములు జర్గిన తరువాతను వాగడ శ్రీ సాధరాజు
గారి ప్రధాని ధర్మపురి రామలింగయ్యగారు వేయించిన చరుళ్ళు శాలివాహన శకవరుషంబులు
౨౩ అగునేటి ప్రమోదూత నామ సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ దశమి సోమవారము అతివర్షాల
చేత చెరువు ౭ గం ల్లుపడి తెగిపోయెను. ఆ సంవత్సరము లగాయితీ చెరువు వేయిం
చకయుండిరి. హేవిళంబి సంవత్సర పర్యంతము జరిగెను. ఆ యు తరువాత శాలివాహన
శకవరుషంబులు ౨౨౧ అగునేటి విళంబి సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ నవమి జాగీరుదారు

నికుమారుడూ ముమ్మనవరాస్వామి బాసాహేబులవారు చేయించినారు. ఆ సంవత్సరము ఆఖరుము
ట్టుకు ౨౮ సంవత్సరములు జహగీరు అనుభవించిరి. వికారి సంవత్సర చైత్రమాసములో హైదరల్లీ
15 ఖహాదరునవాబు సాహేబులవారు శ్రీరంగపట్నమునుంచి పవ్రుజుతో కూడా వచ్చి శిద్ధవటము
నకుముట్టడివేసి నవాబు అబ్దుల్ హలీంఖానుయూనా వారి అన్నవారితో కూడా పట్టుకొని ఖహాదరు
నవాబు బందవసులు మిఖురజాఅల్లీఖా సాహేబులవారికి తరఫ సుబాయిన్ని ఇచ్చిరి అనిదూంపాడు
జహాగీరుదారు హుసేన్కాసాహేబులవారు యీవరకు మానమును జహాగీరు విడిచి అన్నవారితో
కూడా తల్లిపోయి వారిచిలావుగారు పన్నెండుమాలు చేరిరి. మీరుఅజాఅల్లీఖా సాహేబులవారు
తాలూకాలు అన్నికట్టుకొని బ్రహ్మనకమఱ్ఱ కిల్లాదారగా బందీ చేయించి అక్కడనుంచి
దువ్వపాటికి వచ్చి యిక్కడ కిల్లాదారగా బందీ చేయించి తమ తరుపున అమలుదార్లను కరరు
చేయించి యీ కిల్లానున్న చెరువు మరమ్మత్తున్ను బందోబస్తు చేయించమని సెలవు యిచ్చి
పోయిరి. చేసుకొని అమలుదార్లు చెరువు మరమ్మత్తు కిల్లామరమ్మత్తు బందోబస్తు చేయించినారు. అమలు
దార్లు దువ్వపాడె కసుబా చేసుకొన్నట్లుగా చేసినారు. ఈప్రకారము పదకొండు సంవత్సరములు జర్గి
నతర్వాత మొగలాయి ప్రభుత్వము సౌమ్య సంవత్సరము మొదలు చేసుకొని శిద్ధార్థి సంవత్సరపర్యాంత
రము యిదే ప్రకారము ప్రభుత్వము చేసిరి. రౌద్రి సంవత్సరము ఉగాయితు కుంపిణీ ప్రభుత్వము.
పూర్వము ప్రతాపరుద్రుడ వేలాజు పూరు కట్టించి యీ దువ్వపాటికి పెద్దరెడ్డి నిశ్చయంచేసిన కాన్ని
11 అహోబిలరెడ్డి బచ్చిగం వెలుగోండరెడ్డి కొనికంటి అన్నపరెడ్డి యీవనుగురి సంతతివారున్ను సదరు
సుండెబావున్నూ ఖరతపునాయకుని సంతతివారున్ను శిలశిలా రెడ్డితనము చేస్తున్నారు. ఆయిందా
దస్తాలంకు యీ దువ్వపాడు యిజారా చేసినారు. ఇది దువ్వపాటి గ్రామము కైఫీయతు.
సం॥ ౧౦ మహే మెస్త ౧౮౧౩ యిసవీ దూపాడు గ్రామము వ్రాసిన కైఫీయ్యతు

## ౨౧ నన్నూరం తాలూకు పైకి వున్నటి తుర్కల గ్రామము కైఫీయత్తు

1 శ్రీశైలపర్వతానికి దక్షిణభాగమందు యిరువదినాలుగుకోసులమీద నల్లమల.. మునుపు బ్రహ్మదేవుడు తన దాంపత్యానికి గాను కోపేక్షించిన వాడై తానే సృష్టికర్త గనుక తన చేత వుత్పత్తి అయినటువంటి స్త్రీని వివాహము చేసికొన్న వాడాయెను గనుక తద్దోష పరిహారార్థము యీ యుత్తమ స్థలము విచారించి ఈశ్వర ప్రతిష్ఠ చాయవలెనని ప్రయత్నము చేసి పూర్వము వ్రాసిన స్థలము మహా యోగ్యత గలదనిన్ని జాగ్రత స్థలమునిన్ని నిశ్చయించి ఆ స్థానమందు శివప్రతిష్ఠ చేసి తన కమండలో దకము చేత అభిషేకము చేసిన వాడై తన సంకల్పసిద్ధి ఆయెను గనుక తన చేత ప్రతిష్ఠ చేయబడ్డ యీశ్వరునికి బ్రహ్మేశ్వరుడనే నామధేయము వుంచబడినందున తదారభ్య బ్రహ్మేశ్వ రము అనే నామధేయము ఆయెను. తులసి వుదకము చేత అభిషేకము చేయబడే వుదకము ప్రవాహ రూపమై దక్షిణభాగానకు వచ్చి అర్ధామడ మేరగా భూపతనము అయినందున ధారాపాతము చేత అద్భుతమైనటువంటి గుండము యేర్పడి యీ యెక్కడనుంచి ఆగ్నేయముఖముగా ప్రవాహమువచ్చి ప్రాగ్భాగానకు దిగ్గి నాల్గు కోసుల మీద కొండలసందుగా పరుగిడి వెళ్ళి ప్రత్యేక గామియై పూర్వపు వ్రాతకు సాగలద్దై యెక్కడికి నాలుగు కోసుల మీద కున్నూ వృద్ధ మెరుపు నీ ప్రవేశించి యెక్కడనుంచి పూర్వపు సముద్రము పోకవిసెను. కనుక యీది కుండకోదకము వలన నదీరూపము ఆయెను గనుక దీనికి కుండికానది అని నామధేయము జనసాధ్యము ఆయెను ఆస్థానము సన్నిగుండ బ్రహ్మేశ్వరము అని శ్రీశైలపురాణమందు ప్రసిద్ధముగా చెప్పబడ్డది పై వ్రాసిన గుండము సమీపమందు బహు జాగ్రత్త స్థలము గావున్నందున ఆ సమీ పవనమయూరుడనే మహాముని ఆశ్రమము వేసుకుని తపస్సు చేస్తూ వుండగా ఒక నాడు తెంబులు దంపతులు యిద్దరు వుండి భార్యాపతి సమయమందు ఆ ఆశ్రమ సమీపమందు ఆడ-శిశువు

సుప్రసవము యినెలదినములు అయినతరువాత ఆపిల్లను అక్కడవుంచి పాండవులు బాలవము కొప్పున
౨ యిద్దరు వేటకుబోయినంతలో పాండ్లయిద్దరిని వకవ్యాఘ్రము వచ్చి కొట్టివేసి పోయెను. ఆశిశువు ప్రతి
లాధారముగా ఆ ఆశ్రమసమీపాన పొరుపెడుతూ వుండగా ఆ మునీశ్వరుడు వచ్చి యీబాలుని చూచి విచారించి
సంతతాహయోపత్తు తెలియబడినందున ఆశిశువుపైన అధికప్రేమాతిశయము వుంచినవాడై తీసుకుపో
యి తన ఆశ్రమమందు పోషింపుచుకే సురభిపాలతో సంరక్షించుచుండి... రఘున్న అని పేరుపెట్టి వుండగా
యింతలో యీవర్తమానము నారదునివల్ల విని వైకుంఠవాసుడైన శ్రీరంగనాయకులు చిన్నవాడై
అపేక్షవుండి ఆ ఆశ్రమానుకు వచ్చి ఆచిన్నవానిని చూచి మోహితుడై ఆరుషిని అడిగినంతలో
సంతోషించి వారి మనోభీష్టము జరిపి తమతో వున్న వుంచుకువుండగా ఆ నారదునివల్లనే
వైకుంఠమందు లక్ష్మీదేవి విన్నదై ఆస్థలానుకు వచ్చియిది యేమి ఆశ్చర్యము అని అడుగగా అందుకు
సదుత్తరము చెప్పనందున తాము సపడి అంతట వుండే యిందుకే యథాస్థానానికి పోయే యిందుకు
కూడా సరిపడక ఆస్థలానుకు దక్షిణభాగమందు వకచోట నివసించి వున్నందుకు దానికి లక్ష్మమ్మ
పేట అని జనపాఠము అయెను. తదారభ్య తత్సంబంధముగా పూర్వము వ్రాసినగుండు దగ్గర నెమళ్లు
విస్తారముగా నున్నందుచేత మన్నమయూరిని యెక్కె నెమళ్లగుండము అని శ్రీరంగనాయకులు
అక్కడ నివసించివున్నందున నెమలిగుండము రంగస్వామి అనే నామధేయము జనపాఠము అయ్యెని
ఆనెమలిగుండము రంగస్వామికి పూర్వభాగమందు నాలుగుకోసుల మీద సరసుభోగలషికానవి
తీరము దక్షిణభాగమందు దేవతాయుగమందు జమదగ్ని మునీశ్వరుడాశ్రమము వేసుక
తపస్సు చేస్తూ వుండగా అక్కడ తమతో వున్న వున్నకామధేనువున్నయీ సురభి అనే ధేను వున్న
ప్రదేశమందు.... శిలలోనుంచి శిశురూపకముగా వచ్చి క్షీర పానము చేస్తూ వుండిరి
ఋషీశ్వరుడు ప్రత్యక్షము చూచినయువంటివాడై యిది మహాస్థలము అని యీస్థలమందు
ఆలయము కట్టించి సురభేశ్వరుడనే నామధేయమేర్పరచినాడు. గనుకే ఆస్థలానుకు సురభి

ద్దే మని నామధేయము జనపాత్రము ఆయెను ఈ సురభేశ్వరుని దేవాలయమునకు ఆగ్నేయభాగ
మందు సామిసన్నిధానే ప్రాకారానుకువోగా జమదగ్ని భార్య రేణుకాదేవి ఉమ్మా వారి దేవాలయము
కట్టించి ఆ ఉమ్మావారికి సురభేశ్వరమ్మ అనే నామధేయము పెట్టినందుక సురభేశ్వరమ్మ అనే జన
3 పాత్ర ఆయెను. ఈ సురభేశ్వరమ్మ. ఇచ్చిన మహాస్థలము గనుక శివకేశవులు యిద్దరు వుండవలెనని
అభిప్రాయము చేత — పశ్చిమము సామిసన్నిధానే ప్రాకారము వోగా విష్ణ్వాలయము కట్టించి గోపా
లస్వామి అనే నామధేయము యేర్పరచినందున గోపాలస్వామి అనే జనపాత్రము ఆయెను. తదనం
తరము ఒకప్పుడు కార్తవీర్యార్జునుడు సైన్యముతో కూడా వేటకు వచ్చి తమకు అన్నపానాదులు
కావలెనని అడుగగా జమదగ్ని మునీశ్వరుడు తాను సైన్యానికి కూడా పదరు సురభి అనే ధేనువు
వల్లనుంచి వారి మనోభీష్టము ప్రకారము ఆతిధ్యము యియ్యగా సంతోష సంతుష్టులయి
సురభి మహాత్మ్యానికి ఆ మునీశ్వరుల తపస్సుకు ఆశ్చర్యము పొందుతూ అపేక్ష పుట్టి సురభి
ని పట్టుకుపోయేటందుకు ప్రయత్నము చేస్తే ఆ సురభి ఋషీశ్వరులతో వారికి వచ్చి
యీ రాజును తన్ను పట్టుకుపొమ్మని శలవు యిచ్చినారా యేమని అడుగగా ఆ ఋషీశ్వరుల
వారు మేము చెప్పలేదు. వాండ్లు బుద్ధిపూర్వకంగా అయిన ప్రయోజనము కాని తమనుంచి అయి
న ప్రయోజనము కాదు. నీ సామర్థ్యము చూపునని వారించు కొమ్మని శలవు యిచ్చినందున
ఆ సురభి తన్ను పట్టవచ్చిన సైన్యానికి వొక్కొక్క ఒకటి నుంచి అయిదు కోసుల పూర్వము పశ్చిమం
కు అయిదు కోసుల ఉత్తర దక్షిణము తరువాయి డి సావ యుబడకే అంతయు ఆయెను.
వల్లనుంచి కోపవటు పుట్టే అప్పుడు తన విశ్వరూపము వల్లనుంచి అనేకవిధములయిన సైన్యము
నానా మూవాము తో కూడా వ్యుత్పత్తి చేసి రాజు యొక్క సైన్యాన్ని పరాభవము చేసిన వివరము
ఇదరు ఆశ్రమస్థలాలకు పూర్వము అర్ధ కోసు వారి సురభి తమపదులు బద్దనాయి
తరువాత ఉత్తర దక్షిణము కోసు మీద బంది హో డాయి చిరి పజీ సందున వాణు వులపాడు

అనిన్ని సైనికులు కొండ మీద బహుమంది సైన్యము పూర్తిగ చచ్చినందున పల్లెలపాడు అనిన్ని పన్నెమం
అర్ధకొండ మీద గొప్ప సైన్యము ఉత్పత్తి అయి యుద్ధము చేసి అనేక గొల్లలు హతము చేయబడినందున
తాళ్ళపాడు అనిన్ని ఉత్తరమున సైన్యము చేతను క్షీరాలు కురిసిన స్థలము గనుక పాలగుండం అనిన్ని పేరిక
ఆయెను. ఈ ప్రకారము సమస్త సైన్యాన్ని హతము చేసినందున రాజులకు ఇంతు వేసంత తామసం
వచ్చి మిక్కిలిన సైన్యము తోకూడా యుక్తముగా జమదగ్ని మునీశ్వరుని ఆశ్రమము మీద పడి
జమదగ్నిని హతుం జేసెను. ఆ తరువాత పరశురాముని వారు తన తల్లి అయిన రేణుక
వల్లనుంచి యీ వర్తమానము విని యీ దుర్మార్గ కార్తవీర్యార్జునుని వంశము రాజులు
వెదకులుకొని పృథ్విపై రాజుల యిరువైయొక్కమారు వెదకి చంపి వారి శిరస్సులు పితృదేవతల్కు
4 సోపానము కట్టించి ఆ రక్తము చేత తర్పణము చేసి ఆ పాప పరిహారార్థము తమ తండ్రి ప్రతిష్ఠించిన
సురభేశ్వర మహాస్థలానకు పూర్వభాగమందు సామీపాన దేవాలయము కట్టించి ప్రతిష్ఠ
చేసి ...శ్వరుడని నామధేయము చేసినందున పాపవినాశనము అయెనని జనవార్త వలె.

తత్ప్రభృతి జమదగ్ని ఆశ్రమమున్ను సురభి ప్రతాపేశ్వరుడున్ను వృషభయ యీశ్వర స్థానాలు అయెను
గనుక సురభేశ్వరము అనే నామధేయము జనవార్త ఆయెను. ఇది శ్రీశైలపురాణమందున్ను ఆ
భూకైలాసమయిన శ్రీశైల దక్షిణానకు వృషద్వారమని ప్రసిద్ధముగా చెప్పబడ్డది. ఈ స్థలానకు
ఉత్తరసమీపాన నైరృత్యండే కొండ మీద సురభి వల్లనుంచి ఉత్పత్తి అయిన యటువంటి యుద్ధము
చేసేటప్పుడు వారికి క్షుత్పిపాసలు నివారణం చేసే నిమిత్తము తానున్ను ఒక ధారగా పాలు
కురిసిన స్థలమవున్నది అది ధారాపాతముగా నింతవరకు గుండము యేర్పడినందున దానికి పాల
గుండము అనే పేరు జనవార్త అయినది. సదరు సురభేశ్వర స్థలానకు పూర్వము సమీపాన
నేతిప్ప మీద పాపరేళ్ళ విస్తారముగా పేరుతున్నందున దానికి పాపరేళ్ళ తిప్ప అనే నామధేయం
అయినది. దీనికి ఈశాన్యము అర్ధకొండ మీద తిప్ప మీద కెరుదు రాగెల తోటలు విస్తారము

గా వున్నందున దానికి తేటులతిప్ప అనే జనపదము అయినది. దానికి ఆగ్నేయమున వేరొక వానను తిప్పమీదను నక్కలు విస్తారముగా నివాసము వున్నందున దానికి నక్కలతిప్ప అనే నామధేయము జనపదము అయినది. దానికి పూర్వము ఆగ్నేయమున సుమారు అర్ధక్రోసుం పైన విశ్వామిత్రుడు వశిష్ఠుల వారితో క్రోధించి ఆ పర్వత మధ్యమమందు తపస్సు చేసుకునేటందుకు యత్నము చేసి నిత్యనైమిత్తిక స్నానపానాదులకు యోగ్యత ఏమేలాగున వుండు కాగలందులకు తన మహాత్మ్యం చేత కాంచము చెరువు వనె యేర్పాటు చేసి ఏదు వాగు వుదకము వుండగలందులకు గంగను ప్రార్థన చేసి నంతలో గంగ ప్రత్యక్షమయి యేమి కావలెనని అడుగగా యీ చెరువులో సమృద్ధిగా యుండ బడమండగా నీవు ప్రత్యక్షము గావుండ వలెనని వేడగా ఆదే ప్రకారము వుదకము సమృద్ధిగా వుండేలాగున వరము యిచ్చినందున వుదకము సమృద్ధి అయివుంటూ ఆ కొండ పోటం తటాకంలో ఎంతకు గంగ గణికి ప్రత్యక్షము చేత సమస్త జనులకు దృశ్యము అవుతూ వున్నందున
5 కోర్కె కొండ అనే నామధేయము జనపదము ఆయెను. ఆ మీదట విశ్వామిత్రుడు విశ్వేశ్వరుని కూర్చి తపస్సు చేసినంతలో ఆతడు ప్రత్యక్షమయి యేమని యడుగగా నాకు నివాసము చేసుకొని తపస్సు చేసుకొనేటందుకు యుక్తముగా స్థలము కావలెనని చెప్పగా అప్పుడు ఆతడు పర్వతాంతరమందు గృహము యెక్కు స్థలముగా ..... యీ స్థలములో ఈశ్వరుని ధ్యానించమనిన ... తపోపాసనపరుడై వుండి ఆక్కడ ఐదు లింగాలు ప్రతిష్ఠ చేసినగనుక ఆది పంచలింగ క్షేత్రమని శ్రీశైలపురాణమందు చెప్పబడ్డది. దానికి పశ్చిమము ఆరకోసు దూరమున గౌతమమహామునిని ఆశ్రమము చేసుక తపస్సు చేసియుంటూ వున్నందున దానికి గౌతమాశ్రమం అని జనపదము అయినది. తదనంతరము యుధిష్ఠిర శకేవుండు జనమేజయుడు ప్రజాపరిపాలనము చేస్తూ వుండే సర్పయాగము ... కునివల్ల సంభవించ్చియాగ సమాప్తము అయిన తరువాత నువారియాజ్ఞ ప్రకారము బ్రాహ్మ సంబారము వచ్చి వుండే స్థలాలు

సేవించుకొంటూ వచ్చి శ్రీశైల పర్వతానకు వచ్చి మల్లేశ్వర స్వామి వారి దర్శనము చేసుకొని ఆ మహా
స్థలానకు వృషద్వారమయిన యీ వంటి సురభేశ్వర స్థలానకు వచ్చి అక్కడ ఆ స్థలము
మహాత్మ్య యావత్తు విమర్శించి యిది మహాస్థలము అని తెలిసి అక్కడ కొంత లింగ ప్రతిష్ఠ చేసి
అక్కడనుంచి సదరు వ్రాసిన సురభి తరువులు బడ్డ స్థలానకు వచ్చి అక్కడ గండికోన దొత్తారము
నర్వ అయినటువంటి స్థలము ... అక్కడ విష్ణుప్రతిష్ఠ చేయవలెనని ప్రయత్నము చేసి మాధ
వస్వామి అనే పేరు పెట్టించి దేవాలయము కట్టించి పశ్చిమ ముఖముగా ద్వారము పెట్టి కట్టించి అక్కడ
గ్రామనిర్మాణము చేయించి సురభి మహాత్మ్యము వల్లనున్ను అనే నామ భాగాలు తెలిసి ఆగ్రా
మమునకు తరువుల్ల అనే నామధేయము జనపాఠము అయెను. ఈ ప్రకారము గ్రామనిర్మా
ణము చేసిన తరువాతను రాజుకి ముట్టూరి కైవాద్య నిర్ణయము చేసిన వివరము. పూర్వానకు
అర్ధక్రోసు మీద పంచభైరవక్షేత్రము అయిన నవిమికొండ దక్షిణానికి కోసున్నర మీద....
దక్షిణభాగమందు వుండిన నక్కలవాగు పశ్చిమానకు యినిమి కోసుల మీద నెమలి
గండి రంగస్వామి పశ్చిమముగా వుండిన పెదకొండకు వుత్తరము అర్ధకోసు మీద మోక్షకొండ
అయినా లుగుపాడులు బాగా వుండి భూమి.. అగ్రహారముగా శ్రీ తుర్నాల లక్ష్మీ మాధవస్వామి
వారికి సమర్పణ చేయడము అయినది. ఆ స్థలానకు పశ్చిమభాగమందు సమీపాన నే
శివాలయము కట్టించి శివప్రతిష్ఠ చేయించి.. భీమేశ్వరుడనే నామధేయము యేర్పరచి
శివకేశవులకు యిద్దరికి నిత్యనైవేద్య దీపారాధనలకున్ను అంబ... వుత్సవ పక్షోత్సవ
మాసోత్సవ.. పల్లకోత్సవ మాలికోత్సవ దీపికోత్సవ రథోత్సవాది మహోత్సవము
లున్ను అంగరంగ వైభవాలకున్ను నడువగలట్లు సమస్తము గాను మొతరరు చేసి స్వస్తి
వాచనము మొదలైనటువంటి వారికి బ్రాహ్మణులకు వృత్తుల నేర్పరచిరి. [illegible] విక్రమ
నకేము వానా విక్రమార్కుడు సంచారము వచ్చి మల్లికార్జునుని దర్శనము చేసుకొని సురభేశ్వ

రానికి వచ్చి యిక్కడ సదరు గోపాలస్వామి దేవాలయానకు పశ్చిమ భాగమందు వుండి తాను
చేసిన ఛేతాళుని గూర్చి ప్రసన్నురాగా చేసి ప్రసన్నము చేసుకొని యిక్కడ ప్రసన్న వెంకటేశ్వరుల దే
వాలయము కట్టించి ప్రసన్నవెంకటేశ్వర్లు అనే నామధేయము యేర్పరచి వారికి రంగరంగ వైభ
వాలు సదరు తోళ్లపాడు అనే స్థలమందు కొంత.... రాజులు కండ్రిక యేర్పరచి సమర్పణ చేసి
నారు. తదనంతరము శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౭౧౭ శ్రీ మన్మహామండలేశ్వర అప్రతిమమల్ల
కేందవోలు గోపాలరాజు గారు ప్రభుత్వము చేస్తూవుండగా వారి తాలూకు నందిలకృష్ణమరా
జుగారు వచ్చి ఆస్థలమందు గ్రామము కట్టించి స్వామివారికి నిత్య నైవేద్య దీపారా
ధనము నడిపిస్తూవుండిరి. తదనంతరము కృష్ణమరాజుగారి కుమారుడు వెంకటప్పరామ
రాజుగారు ప్రవర్తనము చేస్తూ తండ్రిగారు చేసిన మర్యాద బొప్పునను నడిపించినారు. ఈ
ప్రకారము కొన్ని దినములు జరిగినపిమ్మట ఆనెగొంది రాజులు ప్రభుత్వము యయినవెనుక
శాలివాహన శకవరుషంబులు.... యగునేటి శుక్ల సంవత్సరము ప్రౌఢదేవరాయలు
వారు రాజ్యము చేస్తూ వున్నప్పుడు తాలూకె బడగంటి శామరాజు కల్లెపెనుగొండ తాలూకు
శిస్థలు మల్లికార్జునయ్య అనే ఆయన స్వామివారి దర్శనము చేసుక ప్రదక్షిణపూర్వకముగా పూర్వ
ద్వారమయిన త్రిపురాంతకస్వామి వారి దర్శనము చేసుకొని యిక్కడనుంచి దక్షిణ ద్వారమయిన
సిద్ధవటేశ్వరస్వామి వారి దర్శనము చేసుకొని ఉపద్వారమయిన సురభేశ్వరస్వామి దర్శనార్ధము
సురభేశ్వర స్థలానకు సురభేశ్వర స్వామి వారి దర్శనము చేసుక సం... మహాజాగ్రత స్థలమని పెద్దల
వల్లనుంచి విని యీబడ కొండలపై కొన్ని దినములు నివాసము చేసుక వుండి యిక్కడనుండి
దేశము వెళ్లనికి పోవ దాక్కు... ద్వదాల తత సందర్భము చేత బిన్నవాండ్ల నక్కడ నిలిపి తాను ఆనె
గొందికి పోయి యిక్కడ్ను రాజ్యపు ప్రధాని యయిన బిక్కనదియుల వారి నాశ్రయించి వారి దయ...
వలన స్థానోత్తరము చెప్పికొనిన తరువాత సురభేశ్వర స్థలము పంటబైరవక్షేత్రము జనమే

జయప్రతిష్ఠ అయినటువంటి మాధవస్వామి భీమేశ్వరస్వామి ప్రసన్నవెంకటేశ్వర్లు... మొదలయిన
దేవాలయాలు గండికోటనదితీరము మహాక్షేత్రము పూర్వము నాటి అయినటువంటి ఆ...
అనే గ్రామము సర్వాగ్రహారముగా నదుస్తూ వుండి యీమధ్య ఖిలపడిపోయిన విక్రా... ఆగ్రామము
తమరు అభిమానించి శ్రోత్రియముగాను... మాస్వాధీనము చేస్తే ఆ స్థలాలు యథాప్రకారము
గా తమరు పునరుద్ధారము చేస్తాము అని యీ ప్రకారముగా చెప్పగా అంతట అభిమానించి రాయల
వారి దర్శనము చేయించి మిట్టలయిరువై వరహాలకు శ్రోత్రియముగాని షర్తు చేసి అప్పటి భాగ్య
స్వామ్యాలతో... దయచేయించి అగనుక శలవు తీసుకొని ఆగ్రామానకు వచ్చి తదారభ్య సర్కారులు
శ్రోత్రియ ప్రకారము వల్లనుంచి దేవతాస్థలాలు అన్నిటికి యథావిధి పూర్వోకముగా మహోత్స
వాలు మొదలయ్యినవి చక్కగా జరిపి శ్రోత్రియము అనుభవిస్తూ వుండి మజూరాలు మర్యగబ
నవివరము. అష్టభాగస్వామ్యము తమదేగనుక అప్పుడు ఆయమెరగాండ్లను మెత్తరబిపోవి బస్తీ
గ్రామానకు ముందర బస్తీగ్రామాలు కట్టవలసినదిలుకూడా చతురస్రము వుద్యోగా
అంతటికి బాధ్యులుగా నిశ్చయము చేసినారు గనుక గ్రామానకు దక్షిణము క్రోసు మీద
గొతమాశ్రము స్థలమందు పశ్చిమానను పూర్వదేశాన్నుంచి మొదట కాపులు వచ్చి
సదరు మల్లికార్జునపురం ప్రకారము ఒక్కడ గ్రామము కట్టినందున గొ...ము అనే నామ
ధేయము జనము పొడికె అయినది. గ్రామానకు అర్ధకోసు మీద పశ్చిమమునుంచి కొందరు
కాపులు వచ్చి మల్లికార్జున ప్రశయ్య ప్రకారము గ్రామము కట్టినందున సదరు పా...శ్వరు
ని దేవాలయానకు దక్షిణభాగమందు గుండ్లకమ్మ.. యమత్ర.. రంగా వున్నందున దానికి
వంగయ్యకాలను అని నామధేయము అయివుండెను. సదరు వంగయ్యకాలను సమీపాన
8 గ్రామము కట్టించినందున దానికి వంగలపాడు అనే నామధేయము జనపాఠము ఆయెను.
గ్రామానికి పశ్చిమము క్రోసు మీద పూర్వము తోళ్లపాడు అనే గ్రామము కలదు. పశ్చిమము

కందనూలు సీమనుంచి కొందరు కాపులు వచ్చి మల్లికార్జున శెలవు మీద గ్రామము కట్టిం
చినందున ఆగ్రామానకు బోళ్లపాడు అనే నామధేయము జనపాత్రము అయినది. యీప్రకారం
వాళ్లు గ్రామాలు నిరూపణము చేసి దేవతాస్థలాలుకు నిత్యనైవేద్య అఖండదీపారాధన మ
హోత్సవాలున్ను సురభేశ్వర మన్నాకు ఉత్సవాలున్ను చేయిస్తూ వుండిరి. తదనంతరము కొన్నిదిన
ములకు శ్రీరంగన్నపో గ్రామ వేశ్వర ఆదిరాయ ప్రధ్యాన విభాసిత ప్రభు రాయరగండ మూరు
రాయ.. త్తరాయరగండ పూర్వపశ్చిమ దక్షిణోత్తర సముద్రాధీశ్వరులయిన శ్రీవీర బుక్కరా
యలవారి ప్రభుత్వములో వారికి సర్వప్రధానియైన అక్కన వొడయులవారు వుదయగిరి దుర్గము
...పాలిస్తూ వుండి శ్రీశైలపు దక్షిణార్ధము వచ్చి వృష ద్వారము అయిన యీ.. జమదగ్ని ఆశ్ర
మస్థానాన పాపవినాశేశ్వర స్వామి వారి దర్శనము చేసుకొని వారి రంగరంగ వైభవాలకు
సదరు బంగలవీడు అనే మజురా గ్రామము సమర్పణ చేసినారు. శాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౨౭౮లో యీందుకు పాపవినాశేశ్వరుని దేవాలయములో దక్షిణ భాగమందు శాసనము
చేయించినారు.. తదనంతరము మల్లికార్జునప్ప కుమారుడు పెదమల్లప్ప అనే సమా
రము విని అక్కన వొడయుల వారి వొద్దకుపోయి మాశోత్రియ గ్రామములో మజరా యీరు
పాపవినాశేశ్వర స్వామివారికి అగ్రహారము చేయడానకు యేమి సబబు? స్వామివారికి
మేము పూజా పునస్కారాలు నడిపిస్తూనే వున్నాము కాబట్టి గ్రామము మాకు సెలవు యీ
యుమని అడుగగా అందుకు వారి మనస్సుకు అసమ్మతము వచ్చి యీ గ్రామము మీకు శ్రోత్రియం
చెడిపడానికి యేమి నిమిత్తము? అష్టభోగ స్వామ్యము యీకరణీకము స్వామ్యము పూ
త్రము మీకు యిస్తూ వున్నాము అనుభవించుకొని యుండుమని దేవస్థలాలుకు మాధవ
స్వామికిన్ని మిట్టలరం వరదాలు భీమేశ్వర స్వామికి ... గోపాల స్వామికి..... వెంకటేశ్వర్లు
... యీప్రకారము ... కొంతపొలము... సమస్త మెత్తము కరిణీకము మొకరరు చేసి

కొంతకాలము సర్వమాన్యముగాయిచ్చి గ్రామము సర్కారు జప్తి చేస్తూపోయిరి. తదనంత
రము గ్రామానకు ఆయమెర గాండ్లు అనే మొకరరు చేసి కొంతకాలము మాత్రము అనుభవిం
చుకుంటూ వుండిరి. తదనంతరము అచ్యుతదేవరాయలవారి ప్రభుత్వములో పండరు
కావిభట్లగారి కుమారుడు నాగప్పగారు వ్యవహారము చేసేటప్పుడు సదరు తుమ్మళ
గ్రామానకు పశ్చిమభాగమందు కోసెడుమీద వుండే కొల్లపాడు సురభేశ్వరస్వామివారికి
అంగరంగ వైభవాలకు సమర్పణ చేసినారు. ఇందుకు సురభేశ్వర స్వామివారి దేవాలయము
ముందర శాసనము వున్నది. సదరు ప్రభుత్వములోనే గ్రామానకు యీశాన్యభాగమందు
వుండే... తిప్పమీద సదరు నాగప్పగారి మేనమామ భటరు నరసింహశాస్త్రుల్లువారు
నృసింహస్వామి దేవాలయము కట్టించి నైవేద్య దీపారాధన... మిటలు నడిపించుతూ వచ్చి
9 నందున తదనంతరము నృసింహస్వామివారికి రాయలవారి ప్రభుత్వములో సదరు తుమ్మళ
స్థలానకు నైరుతి భాగమందు... పూర్వము పసుపులపాడు అనే స్థలమందు తూర్పుకొండ
....పాకనాటి కాపు అన్నలబొమ్మిరెడ్డి హనుమారెడ్డి అనేవాడు సదరు మల్లప్పమండొప్పరు
షుడు పెదఅక్కన్నశ.ప, మీద గ్రామము కట్టించినందున వానికి పే.. నవల్లి అనే నామధేయము
జనపాత్రము ఆయెను. శాలివాహన శకము ౧.. ౨౮ సంవత్సరము లోను సదరు తుమ్మళ్లకు
యీశాన్యము కోసుమీదను పెద్దఅక్కన్నవారు అనం.. పల్లె కట్టించినందున ఆ గ్రామానకు
అనంతమ్మపల్లె అనే నామధేయము జనపాత్రము ఆయెను. సదరు ~~మాధవాపురపువారి~~
తుమ్మళ్లకు పూర్వము కోసుమీదను మాధవప్ప అనే ఆయన కోట వేయించి గ్రామము క
ట్టించినందున మాధవాపురము అనే నామధేయము జనపాత్రము ఆయెను. సదరు మాధ
వాపురము మాధవస్వామికి సమర్పణ చేయ తదనంతరము కృష్ణదేవరాయలవారి వద్ది
చెవరదరాజయ్య.. కట్టించేటప్పుడు వారిని శానబోగదార్ల హోతప్పలు వెంకటపతిగారు

అనే వాడు ఆమె అంతః కరణానవస్త్రేలాగున కొలువుకో వుండి మెప్పుకొని వారు యేమి కావ
లెనని అడుగగా వాడు తన పేరు శాశ్వతము గాను నిలిచేటట్టు చేయించుకుంటానని అడుగగా
వారు ఆ దే ప్రకారము నీకు కావలసిన పదార్థము తీసుకొని పోయి చేయించుకొమ్మని చెప్పి
నందున వాడు తన తప్పెట నిండా పదార్థము తీసుకొని పోయి పదరు యుర్కెళ్లకు వాయు
వ్యభాగమందు సమీపాన కుంట వేయించినంగా వానికి తప్పెట వాని కుంట అనే నామధేయం
జనపాత్రము ఆయెను. తదనంతరము గోలకొండ తానీషా వారి ప్రభుత్వము అయిన
కొన్ని దినములు జరిగిన పిమ్మట రాజవిడ్వడాల చేత.. మంనాదారి క్రింద చేయబడియు
నందున... అనంతపల్లికో చేరి అక్కడ కాపురము వుండి ఆయన... విచారించుకుంటు వున్నంత
లో మల్లప్ప లింగన్న అనే వారు యిద్దరు అన్నదమ్ములు కొమ్మాళ్లు మధ్యభాగము పరిపాలన
చేసుకో పల్లెయ్య అనే ఆయన.... పెదవెంగలరెడ్డి లింగన్న భాగము అర్ధానకు గోపవరము
....మజూరాలు పంచుకొని కేసు బాగ్వవహారము కూడా విచారించుకుంటూ వున్నంతలో
సరకారువారు కరణాలను పిల్పించి గ్రామము వర్తమానము యావత్తు దరియాప్తు చేసి
10 ఇస్తే మాయమని కవ్వలు బరవసాలు యిచ్చి పంపించిరి. ఆ ప్రకారము చేసి.. కుంటూవుండగా
యింతలో మల్లప్ప.... ఆయనకు మగసంతతి లేక వకే ఆడుబిడ్డ వుండి... అనే ఆయన
వ్యభాగము అన్నమన్న అనే ఆయనకు భాగము ని పరుష చేసి .. మిరాశి తానే అనుభవిం
చవలెనని ప్రయత్నము పడయింతలో... నిమిత్తము యేమి మిగా దృష్టము.. ధేనుగా ఆయన
స్థలము అయిన బదంగులు అనే గ్రామము మేలు తూవుండగా అందుకేను గాను బుగా పరా
దులు చేసి వ్యయ ప్రయాస పడి భార్య పిల్లల వుండేటందుకని భావు లేక తన గర్భవాస
మందు పుట్టిన అన్నదా... చే టందుకు వెక్క వుండి వుండగా ఆ... ఇమ్మంటాటూకు దేశాల
మంబినారు.... ఖ్యాల జాలాంపతి గారు 21 మన్నెము లో వుండి వుండగా వారి తావునకు

వచ్చి తమ పూర్వోత్తరము చెప్పుకొని యీ చిన్నదానికి ప్రయోజనము చేసి యున్నాను... ఇక
తెలుప వలసిన భారము యిది అని చెప్పుకున్నంతలో ప్రస్తుతము ప్రయోజనానికి యేమి కావ
లెనని అడిగితే యేభై వరహాలు యిప్పించమని అడిగినంతలో ఆ ప్రకారము యేభై వర
హాలు యిచ్చినంతలో కొంత పైకము యిక్కడ ఋణాలు తీర్చుకొని కొంత పైకము తీసికొని చిన్న
దాన్ని వెంటబెట్టుకొని పశ్చిమముకొనాటికి పోయి అక్కడ యున్నదాని ప్రయోజనము ప్రతిష్ఠ
గా చేయవలెనని నూరు వరహాలు అక్కడ ఋణము చేసి ప్రయోజనము చేసుకొని ఇల్లాల్ని
వెంటబెట్టుక గ్రామానుకు వచ్చి వ్యవహారము విచారించుకుంటూ వుండగా యింతలో ఆ
యనకు శరీరానుకు బలిష్ఠమైన అశక్తత వచ్చినందున సదరు జ్వాలాపతిగారి దగ్గరకు వచ్చి
చిన్నవానికి అశక్తత కనిపించి నానా ప్రయాసగా వున్నది కేడ తేర్చవలెను చెప్పగా వారు.. అర్థ
వ్యయము చేసి ఔషధాలు యిప్పించినా నిర్వాహము కాకపోయె మునుగనుక తదనంతరము
రాయలవారి... నానావాలు తాను ఉయితనపనియీలింగ, ఆయెను. చిన్నవాడిని వెంటబె
ట్టుక వచ్చి నిర్వాహము చేసుకోవలెనని వుంటే యిటు ఆయెను..... నిర్వాహము లేదు కాబట్టి
నా భాగము అర్ధాంశము మిరాశి నాకు.... వున్నాను. నాకు యీ వజ్రము అన్నము వస్త్ర
ములు యిచ్చి సంరక్షణ చేయవలెనని చెప్పినంతలో లింగన్నను పిలువనంపించి... పెద్దలముఖాం
త్రము చెప్పినంతలో ఆయన చెప్పిన వుత్తరము. ఆమెతో కూ.. యిలా కారణాను అక్కరపనిలేదు
అప్పు ఆస్థిమాకు యేమ.. మాకు నిమిత్తము లేదు... నవున్నకున్నా సరేనని చెప్పి.. గనుక అప్పుడు
1 జ్వాలాపతి ఆమెకు ... పర్యంతము వు ఉడగా తీర్చి ఆమెకు యేవజ్జీవము యేర్పరచి పోష
ణ చేస్తూ వుండి తదనంతరము ఆ.. వ్యగ్రకాలము చేసిన తరువాత నానా వైకుంఠోత్తర క్రియలు
చేయించి తదారభ్య తన.. ళ్ళ.. కుంటాల వారు నాము.. అనుభవిస్తూ వుండి మజూరాలు ధ్రువము
.. చేసుకొన్నానేనా తన.. కూడా... యికుంటూ వుండి తదనంతరము సదరు సురభో

శ్వరస్వామి వారికి ఆగ్నేయ భాగమందు రాచకరణము మూర్తిరాజు అనే ఆయన
గుండ్లకమ్మకు పట్టము కట్టించి.. తెప్పించి దానిక్రింద కాలవము త్రవ్వించి మాన్యము చేయిం
చినాడు. ఇతని తరువాత తుర్కల వీరన్న కుంబాల జ్వాలాపతి ప్రభృతులు గూడా
సదరు మూర్తిరాజుకు... ఈశాన్యము సమీపాననే గుండ్లకమ్మకు చెరువు కట్టించి కాలువ
త్రవ్వించి సదరు గుండ్లకమ్మ నీళ్లు సదరు ప్రాయించిన తప్పెలు వారికుంట వారికి పెట్టి ఆకుంటకింద
వుండే చెలుపటి కొత్త కాల్వక్రింద నుండి చెలుపటి వారి గానో చేయించి సరకారుకు కిఫాయితీ
ఇయ్యేలాగున చేసినారు. తదనంతరము పశ్చిమాన నుంచి కొప్పుల పల్లె కోళ్లవీడు పాటి సదరు
రంగపతి వంశస్థులు పెద జ్వాలాపతి వారి దగ్గర కేపల్లె తమకు యెక్కడనైనా పాలిమేర
లో.. కొంత పొలము ఖండిక మోకిస్తే గ్రామము కట్టి బస్తీ చేసుకుంటామని మనవి చేసికొన్నందున
సదరు కోళ్లవీడి గ్రామానుకు పశ్చిమ భాగమందు సమీపాననే ఖండిక చేసి యిస్తే నందేల
వె..గాడు అనే వాడు అక్కడ యిల్లు కట్టుకువుండగా యింకా కొందరు సంసారులు అక్కడకు
చేరి యిళ్లు కట్టుకున్నందున అది చిన్న గాని పల్లె... జనపాళెము ఆయెను. నంగలవీడు
... అని ...... బస్తీ చేయించి అన్నమ్మ పేరు లాంటి పేర అన్నవల్లి నామధేయము... అక్కర
పల్లె వారి మేరకు వాగాను నైరుతి భాగమందు... కుంబాల జ్వాలాపతి గారి శెలవుమీద
పశ్చిమానను--- చల్లపూర్వము పుల్లలపాడు అనే స్థలమందు గ్రామము కట్టివుండగా
ఆ గ్రామ పశ్చిమ భాగమందు కుంట వుండగా ఆకుంట పేరు ... సదరు గ్రామానుకు పుల్లల
చెరువు అనే నామధేయము కలిగి జనపాళెము ఆయెను. ఈ మజురాలు కొన్ని దినములు కసుబా
వారికి అంతర్భూతము అయిన తదనంతరము పరియాక్రమేణా ముయాగాణా వారి పాళెములు
అయినవి... హుమయూన్ గారి ప్రభుత్వము ఆయెను. యీ ప్రభుత్వములోనే సదరు
గ్రామము పెద జిల్లా వారికి జాగీరు ఆయెను. తదనంతరము గ్రామ మధ్యమందు... శ్రీల్లా

వుండి శికస్తు యువుండగా ఇప్పుడు నాల్గు బురుజుల కిల్లా పెట్టించినారు. పూర్వము నుంచి
మాన్యము గా నడుస్తూ వుండిన కొలగోకేము మాన్యాలు చాలా బలంతో పనుబోవారికి గలు
బాప్పున మొకరరు చేయించినారు. సదరు ప్రభుత్వము వారు వేయించినది శాలివాహన
శకము ౧౬౨౮ సంవత్సరము నాడు వూరికి పశ్చిమము సమీపాననే గుండ్ల కేశవన్నను పశ్చిమం
తుర్కాల వీరభద్రయ్య వేయించిన బంతవనవ, మామిడి బెల్లు వనము వేయించినాడు. సదరు
గ్రామానుకు పశ్చిమము సమీపాననే సదరు వనానుకు దక్షిణ భాగమందు ... నాల వెంకన్న
బంతవనము వేయించినాడు. దీనికి దక్షిణము గ్రామానుకు పశ్చిమము పాలవాది ఎక్కిసెట్టి
వేయించిన బంతవనము. దీనికి దక్షిణ సమీపాననే కొండా వీరయ్య వేయించిన బంతవనము
దీనికి దక్షిణము గ్రామానుకు పశ్చిమము సమీపాననే తాతుకుల రంగయ్య వేయించిన బం
తవనము వకటి. దీనికి పశ్చిమము కుంబాల పెదరామప్ప వేయించిన బంతవనము వకటి.
దీనికి వుత్తరము గ్రామానుకు పశ్చిమము పెదకొల్లపడ్డన తుర్కాళ్ల వీరన్న వేయించిన
బంతవనము గ్రామానుకు వుత్తరము సమీపాననే గుండ్ల... వల్లారెడ్డి వేయించిన బం తవనము.
మామిడి బెల్లు వనము.... ఎనంతయ్య బం వనము వేయించినాడు. గ్రామానుకు యీ...-
ఆనంత వన్న వేయించి బంతవనము గ. ఈ ప్రకారము సదరు... వేయడము అయినది. గ్రా
మానుకు వుత్తరము కుంబాల ఎర్రా.... యర్ర రామేశ్వరుడనే నామధేయము యేర్పరచి
13 నాడు. ఇక్కడనే గ్రామదేవత పోతేరన్నను నిలిపినారు. తుర్కాల మాధవప్ప అనే ఆయన
తరువాత యీ... పోయి ఇక్కడ నుంచి లింగము తెచ్చి మాధవస్వామికి పశ్చిమ సమీపాన...
నానుకే పశ్చిమము శిలా మంటపము కట్టించి శివప్రతిష్ఠ చేసి మల్లేశ్వరుడనే నామ
ధేయము యేర్పరచినాడు. గ్రామానుకు దక్షిణము సమీపాననే పోతేరన్నను ప్రతిష్ఠ
చేయించినారు. ఇక్కడనే గణేశుని నిలిపినందున ఆదిగణేశుని పాదు అని పాడున అయినది-

గ్రామానకు ఆగ్నేయ భాగమందు పాటిమీద బలత గండ్లు విస్తారముగా వున్నందున …
బలత గండ్ల పాడు అని వాడుక ఉయినది. ఈపాళ్లలమందు దూదేకుల వాండ్లు కాపుర్లము వారు
తనేవాడు ఒక్కడు బావి త్రవ్వించి గ్రామము కట్టినందున అది మదారుపల్లె అనే నామధేయము చేతను
బూరా ఉయినది. శాలివాహనశకము 1624 లోను ముజూరా గ్రామము ఉయినది. గ్రామానకు
పూర్వము ఉర్ధక్రోసుమీదను శాలివాహనశకము 1651 లోను ఉనుముల వేటికాపు
యుద్దల నర్సిరెడ్డి అనేవాడు గ్రామము కట్టినందున ఆముజూరా గ్రామానకు నర్సిరెడ్డిపల్లె
నామధేయము కలిగి అదియు బూరా ఉయినది. శాలివాహనశకము 1656 లో పూర్వము
ప్రాసినవక్కల తిప్పమీద తుర్కల మల్లప ఆంజనేయ ప్రతిష్ఠ చేయించినాడు. గ్రామాన…
పూర్వభాగము ఉర్ధక్రోసుమీద ఉంబిషి లింగప్ప అనేవాడు బావిచేసి ఒక్క కుంట
త్రవ్వించినాడు. అది బావికుంట అని నామధేయము ఉయినది. పదరుశకములో గ్రామా
నకు దక్షిణము ఉర్ధక్రోసుమీద ఉనుముల పల్లిమార్గమందు తుర్కల లింగన్న పసు
సంరక్షణార్థము కుంట చేయించినాడు. అది లింగన్నకుంట అనే నామధేయము ఆయెను.
తదనంతరము బహాదరి వారి ప్రభుత్వము ఆయెను. గ్రామానకు దక్షిణము గౌతవరము
మార్గమందు ఉర్ధక్రోసు మీద తుర్కల ఎంకన్న శాలివాహనశకము 1700 లో…
కుంట చేయించి దానికి రెండుమూడు సంవత్సరములు వరిమడి చేయించి… తదనంత్తర…
బంతవనము చేయించినాడు. గ్రామమునకు పశ్చిమము ఉర్ధక్రోసు మీదను… శాలివాహ
నశకము 1704 లోను ఆవుల వ్రాం[illegible]ము …. మిడినల్లు వర్గంవనము చేయించినాడు.
తదనంతరము బహాదరు వారి ప్రభుత్వము పూర్వము మొగలాయీ వారి ప్రభు
త్వము ఆయెను. యీ ప్రభుత్వములో గ్రామానకు పశ్చిమము ఉర్ధక్రోసు మీద
14 … వనము చేయించినాడు. దానికి పడమటి పాక… తుర్కలకు తెలువున్న వనము చేయించినాడు

గ్రామానకు పూర్వము ఉత్తరాన మొదనక్కల తిప్ప క్రింద పెదతలవర్తి రెడ్డి వసంపే యుంటినారు. తుంపి గోవారి ప్రభుత్వము రౌద్రి సంవత్సరము వచ్చినది ఈ ప్రభుత్వము వారు గ్రామానకు పూర్వము ఉత్తరాన మొదట నరసి రెడ్డి పల్లెకు పూర్వము పెదతలవర్తి రెడ్డి వసుసంరక్షణార్థము తుంటు వేయించినది శాలివాహన శకము ౧౭౩౨ అగునేటి ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము ఈ గ్రామము నకు పూర్వము రెడ్లు వెలమ నాయుండ్లు కొరుగనుకే యుం ప్రభుత్వముల్ పచ్చ సాని జగ్గారెడ్డిని మొదలు చేసినారు. ౧౭౧౧ సం॥ దుర్మతి నామ సంవత్సరము వరకు.

గ్రామము లో ఉత్పత్తి ధాన్యాలు — తూనికె ద్రవ్యాలు — వస్త్రాలు.

| | | | |
|---|---|---|---|
| ౧ పచ్చజొన్నలు | ౧౪ గోధుమలు | ౧ పసుపు, | ౧ తెల్లచీరలు |
| ౨ అర్కలు | ౧౫ సజ్జలు | ౨ మెంతులు | ౨ నారభూసా చీరలు |
| ౩ కొర్రలు | ౧౬ బుడమవడ్లు | ౩ వెరుకులు. | ౩ జోరిమా చీరలు |
| ౪ వరిగెలు | ౧౭ ముర్రబుడమవడ్లు | | ౪ సెల్లాలు |
| ౫ రాగులు | ౧౮ మినుములు. | | ౫ పాగాలు |
| ౬ కందులు | | | ౬ ముతక రేకులు |
| ౭ శనగలు | | | ౭ చీరలు |
| ౮ పెసలు | | | ౮ ముఖపురేకు |
| ౯ వులవలు | | | ౯ తలగుడ్డలు |
| ౧౦ ఉనుములు | | | ౧౦ పేయంచు గుడ్డలు. |
| ౧౧ అలసందలు | | | |
| ౧౨ ఆముదాలు | | | |
| ౧౩ నువ్వులు | | | |

16 ఈగ్రామము వారు యినుపయినుకరాళ్లు వేప్ప. ఈగ్రామానకు అష్టదిక్కుల వివరము. తూర్పు కోసుమీద వెల్లికొండ మీదన దివ్యక్షేత్రములు. ఆగ్నేయానకు రెండుకోసులమీద తిమ్మనవీడు బస్తి దక్షిణానకు రెండుకోసులమీద రావర్లకైరులు రెండుకోసులమీద పుల్లలచెరువు పశ్చిమానకు కోసుమీద .... వాయువ్యానకు రెండు [illegible] సులమీద ఆరవీడు వుత్తరానకు పావుకోసుమీద తెల్ల పాయ చెరువు ఈశాన్యానకు కోసు [illegible] యర్రబాలెము. — కరణాల మూలపురుషుడు మల్లిఖార్జునప్ప. యీయనకు కుమారుడు పెదమల్లప్ప యీయనకు కుమారుడు పెదఅంకన్న. ఈయనకు కుమాళ్లు

1 పెద్దవాడు రామన్న  2 చిన్నవాడు మాదన్న. — వీరన్న — లింగన్న

యీయనకు కుమాళ్లు మాధవప్ప; యీయనకు కుమార్డు  రామయ్య — మాదన్న

మల్లప్ప.  లింగన్న సగము పోస్తా.  వీళ్లకు కుమాళ్లు

యీయిద్దరు సగము పోస్తా — యీయనకు కుమార్డు వీరయ్య  1 పెద్దవాడు సుబ్బారాయుడు

ఉభయి సూర్యవంశి సంతతి — యీయనకు కుమార్డు లింగయ్య  2 రెండోవాడు ....

లేనందు 'కుంటాల — యీయనకు కుమాళ్లు  3 మూడోవాడు తిరుమలరాయుడు

వారి హోకలిసినది — 1 పెద్దవాడు వీరభద్రయ్య  4 నాల్గోవాడు మల్లిఖార్జునుడు

యీయనకు సంతతి లేదు — సుబ్బారాయుడికి కుమార్డు

చిన్నవాడు వీరయ్య  కిష్టమ్మ

యీయనకు కుమార్డు మల్లప్ప  తిరుమల రాయుడికి కుమార్డు

యీయనకు కుమాళ్లు పెద్ద  చినకృష్ణమ్మ.

వాడు సుబ్బన్న  మల్లిఖార్జునకు సంతతిలేదు.

యీయనకు కుమాళ్లు  [illegible] పాంపు పోస్తా.

1 రెండోవాడు పెదశేషయ్య
ఆయన కొమారులు
1 రామకవి శ్రీకై
— ఉంకప్ప
రామకవి కి కుమాళ్లు
పెద్దవాడు పొన్నప్ప
చిన్నవాడు శేషప్ప
16 పెదపొన్నప్ప కుమారుడు
సుబ్బారాయుడు
శేషప్పకు సంతతి లేదు.
ఆయన ఉద్యం పోస్తుదారుడు.

—

ఇందుకు పోతిదస్తాలాయిజారా —
పట్టాదాఖలా జగ్గారెడ్డికేరగాం —
...కుంటా నరసప్ప తూర్పున -
సుబ్బారాయుడు, క్రిష్ణప్ప
మాధవరాయుడు. —

మూడోవాడు చిన్నశేషప్ప
ఆయన కుమారుడు మల్లప్ప
ఆయన కొమాళ్లు
వెంకటేశము — నారాయణస్వా..
ఆయిద్దరికి సంతతి లేనందున పొన్నప్ప
నుంచి ... లింగన్నగారికి పోకలిపినది.

—

ముత్యాల వారి వంశ జ్వాలాపతి వంశావళి.
1. ... కుమారుడు 1 నరసయ్య
ప్రభువయిన పాపన్న తమ్ముడు వెంకటరామన్న
కుమారుడు 1 రామయ్య - పోబళపతి కుమాళ్లు
నరసప్ప వకడు. ఆయన కుమాళ్లు 1 శివ
రామయ్య 2 పోబళపతి.
వెంకట నరసమ్మ చిపన్న కుమారుడు వెంకటరామయ్య
పాపన్న కుమాళ్లు నర.. రామన్న, నరసప్ప
రామయ్య కుమారుడు తిమ్మలరాయుడు.
దేవస్థానాల కైంకర్యములు

మాధవస్వామి గారికి పూర్వము యుధిష్ఠిర శకము లో జనమేజయుని తుర్కిళ ఉగ్రహారము నడిపించినాడు. రాయల వారి ప్రభుత్వములో బలపడియుండగా మల్లిఖార్జునప్ప ఉగ్రహారము తెచ్చుకొని వృత్తుపాలు వెలిపించి నడిపిస్తూ వచ్చినాడు. ఉగ్రహా

రము జప్తీ ఐయి ఆయన కరిణీకము మొగ్గుకు వేసినప్పుడు విష్క్రుష నడిపించినది.
సంవత్సరము 1కి ఖటర్లు కొండె రాలు ౧౭౧౫ యీ ప్రకారన రాయలవారి ప్రభుత్వము తో
నడిచినది. గోలకొండ తానాషా వారి తో ఒదే ప్రకారము ఐయి మయాంగో వారి తో నడిచినది
యిశాకుతి తిథులు ౧౫ తిరునాళ్లకు ౪౫ వరుషాబలము ౩౦ (౯౦.) యీ ప్రకారము
నడిచినది. బహాదరు వారి తో యిదే ప్రకారము యినది. మొగలాయి లోను యిదే ప్రకార
ము యినది. కుంఫిణీ తో మొక్కు చేసినది. ౧౮ ౩౹ కి ౨ సా॥ ౧౩ . ౧౨ తిరునాళ్లకు
17 యిచ్చేది. ఇట్లా నడుస్తూ వున్నది. సురభేశ్వరమ్మకు రామయాలు... ప్రభుత్వము...
జప్తీ ఐయినది. గోపాలస్వామి వారి రాయలవారి ప్రభుత్వము తో వలను నిత్యనైవేద్య
దీపారాధనలకు సంవత్సరము 1కి ౧౭.. వరహ మొత్తరుబడి గోలకొండ వారి తో జప్తీ ఐయి
నది. ...... యీ ప్రకారము మొగలాయి పర్యంతరము నడిపించినది. పోలిశ కుంపిణీ
తో యినాము తిన నడుస్తూ వున్నది. సురభేశ్వరస్వామి కి రాయల వారి ప్రభుత్వము తో కొల్ల
వీడు సర్వ అగ్రహారము గా నడిచినది. గోలకొండ వారి ప్రభుత్వము తో అగ్రహారము జప్తీ
చేసి కొంత పొలము మాన్యము యిచ్చి యినాము తిన డిపిస్తూ వుండిరి. ప్రసన్న వెంక
టేశ్వరస్వామి కొన్ని దినములు కొల్లవీడు బండి కె అగ్రహారము నడిచినది. రాయ
వారి ప్రభుత్వము తో కొంత పొలము విష్క్రుష చేసినారు పోలిశ నడుస్తూ వున్నది.
పాప వినాశము తో.. మాన్యము బంగల వీడు అగ్రహారము నడుస్తూ వున్నది. గోలకొం
డ వారి ప్రభుత్వము తో జప్తీ ఐయినది. తెదెల తిమ్మనరసప్ప స్వామి వారికి రాయల వారి
ప్రభుత్వము .. ౧౭ మిటలు .. తేలినది. మయంగో వారి తో జప్తీ ఐయినది. నక్కలతిప్ప
హనుమంత రాయుడికి మయాంగో వారి తో కొంత యినాము యిచ్చినారు. పోలిశ నడు
స్తూ వున్నది. యీ గ్రామము తో తామ్ర శాసనాలు లేవు. శిలాశాసనాలు సదువ్రాయించిన

వాటికన్నా యొక్క నకలు చేస్తే. తా|| ౬ మాహె మె సన ౧౮౧౩ యిసవీ తహశీల్దారు గ్రామమువారు
వ్రాసిన కయిఫీయతు...

—. —. —. —. —

1 కమ్మము తాలూకు పైకి మౌజె మోక్షగుండము గ్రామము శ్రీ ముక్తి శ్రీ మోక్షేశ్వర
స్వామి వారి యొక్క కైఫీయతు సహా. —.
శ్రీశైల పర్వతానుకు ఆగ్నేయభాగమందు నలభై మూడుక్రోశముల మీదను దక్షిణ ప్రాంత
మందు పాతపర్వతము వుండగా ఆపర్వతమునకు ఉత్తరము వుండగా యీపర్వతము
మధ్యమ భాగమందు సమీపాన దేవఘాంతము యైన కోన వకటి స్వయంభువమయిన
లింగము ఒకటి. ఈప్రకారము తగ్గినస్థలము వుండి కొంతకాలము జరిగిన మీదట
జమదగ్ని మహామునీశ్వరుల వారు యీస్థలానుకు వచ్చి యీ తపస్సుకు మహా
యోగ్యతగా వున్నదని తపస్సుకు ఆస్థలమందు ఆరంభము చేసి కొంతకాలము జరిగి
న మీదట అక్కడ స్వయంభువ్యక్తమయిన యీశ్వరుడు ప్రత్యక్షమయి నేను గుహాం
అంతరంగమందు వున్నాను. ప్రపంచానుకు తెలిసే కొరకు తనమూర్తియందు స్థూల
2 మయిన స్వప్నలింగాన్ని ప్రతిష్ఠచేసి ఆలింగానుకు మోక్షేశ్వరుడనే నామధేయము
నిర్ణయము చేసి యీ దేవఘాంతమయిన పుష్కరిణికి మోక్షగుండము అనే
నామధేయము నిర్ధారణ చేసి యీప్రకారము చేసినట్టు ఆయన నీ తపస్సిద్ధిన్ని
మోక్షాన్ని పొందుతువున్నావు అని యీ ప్రకారము ప్రత్యక్షమై వరమిచ్చినందున అదే
ప్రకారము జమదగ్ని మహామునీశ్వరులు వారు లింగాన్ని ప్రతిష్ఠచేసి యీ లింగా
నుకు దేవఘాంతమయిన పుష్కరిణికి సహా మోక్షేశ్వరుడు మోక్షగుండము అని

యీ ప్రకారము ప్రశస్తమాయెను. ఇట్లా కొన్ని దినములు జరిగిన పిదప శ్రీరాముల
వారు రావణాసురుతో లంకలో యుద్ధము చేసి రావణాసురుని సంహారించిరి
గనుక ఆ రావణాసురుడు బ్రహ్మహత్య రూపమయి దృశ్యమవుతూ వున్నందున
ఆ దోష పరిహారార్థమయి భూప్రదక్షిణము చేస్తూ యీ మోక్షేశ్వర మహాస్థలా
నుకు వచ్చి మోక్షగుండమున స్నానము చేసి మోక్షేశ్వరుని దర్శనము చేసినందున
రావణాసురుడు దృశ్యమయి యెదుట నిలిచెను. ఆ స్థలమందు కొన్ని దినములు
నివాసము చేసి వుండగా యింతలో శ్రీరాములవారి తండ్రి అయిన దశరథమహారాజు
గారి ప్రత్యాబ్దీకము వచ్చెగనుక యీ స్థలమందు చేసే నిమిత్తము సంకల్పము చేసి
యీ మోక్షగుండానకు యీశాన్యభాగమందు నూతనముగా ... తీర్థము వుండ
3 వలెనని సంకల్పము చేసి తమ బాణము అక్కడ భూమిలో ప్రయోగము చేసి
నందున ఆ బాణము వల్లను గంగ ఉద్భవము ఆయెను. ఈ గంగకు నామధేయము
రామతీర్థగుండమనే నామధేయము ప్రశస్తమాయెను. ఆ గుండము అగాధము
గా వుంటు వున్నది. అప్పుడు దశరథమహారాజుల వారికి ప్రత్యాబ్దీకము ఆ స్థలమందు చేసి
తదనంతరము సహా పరివారముతో కూడా సంబారానకు ప్రయాణము చేసిరి.
యీ యర్థము శ్రీశైలపురాణములో ప్రశస్తముగా వున్నది. ఈ మోక్షేశ్వర
పర్వతానకు దక్షిణభాగమందు వక క్రోసు పిదప యీ పర్వతమందే భైరవక్షేత్రము
ఈ క్షేత్రానకు వుత్తరభాగమందు పర్వతము మీదను పర్వతము నుంచి రెండు
తాళ్ల ప్రమాణము వుదకము క్రింద గుండములోనికి దూకే చప్పుడు శంఖధ్వనిగా
వినబడుతున్నది గనుకే ఆ గుండము తీర్థానకు శంఖధ్వని అనే నామధేయము
ప్రశస్తమాయెను. ఈ శంఖగుండములో నుంచి తీర్థము ప్రవహించి పశ్చిమ

వాకేనిఆయి పావుక్రోశము అక్కడనుండి నిండు వుత్తరవాకేనిఆయి అయిదుక్రోశాలమీద
గుండికొనదిశాకవేసెను. ఈ మోక్షేశ్వర పర్వతానకు నిండు పశ్చిమాన వకక్రోశము
4 మీద వకపర్వతమధ్యమందు భైరవక్షేత్రము వున్నది. ఆక్షేత్రానకు వుత్తరసమీపమందు
దేవయ్యాంతమయిన దోనవున్నది. యీ మోక్షేశ్వర పర్వతానకు వాయవ్యభాగాన
వకక్రోసుమీద పర్వతమధ్యమందు వ్యాఘ్రేశ్వరుడు అనే దేవస్థానము వున్నది. ఈ
ప్రకారము కొన్నిదినములు జరిగిన మీదట శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౧౦౧ అగు
నేటి వికారినామసంవత్సర కార్తీకశుద్ధ ౧౧ లు గజపతి అయిన శ్రీరామదేవరాయల
వారి ప్రభుత్వము తోను కాశీనుంచి అధ్వర్యు రామచంద్ర జోశ్యులవారు రాజధాని
అయిన అద్దంకి పట్నముతో ప్రవేశించి ప్రభువు దర్శనము అయి వేదశాస్త్ర జ్యోతిషశా
స్త్రములయందు ప్రసంగము చేసినందున ప్రభువు బాలా సంతోషపడి కొన్నిదినములు
రాజధానియందు వుంచుకొని దేశవిచారణా నిమిత్తము శీఘ్రమే ప్రయాణముతో విచారం
బినిశ్చయము చేస్తూ వచ్చి అద్దంకికి నైరుతి భాగమందు ౩ క్రోశాలమీద మోక్షేశ్వ
రుడు అనే దేవస్థానానకు వచ్చి యీ బినప్పుడు యీ రామచంద్రజోస్యులవారు ప్రభువు
వెంబడి వచ్చి వుండి యీ దేవస్థానము మనోరమ్యముగా వున్నది. కాశీరామేశ్వరానకు
బహుమార్గముగా వున్నది. ఈ మార్గముతో యీ... గర్భమైన యువంటి భూమిదానము
5 చేసినట్లు ఆయి ... సరితెంచుకొని గ్రామము కట్టుకొని వుత్తరపాయ్యు అతిథి అభ్యాగతి
పూజచేసుకుంటూ యీ దేవస్థానము యందు శివరాత్రి మొదలు అయిన పూజపుర
స్కారాలు చేసుకుంటూ త్రికాలములయందు తమకు ఆశీర్వచనములు చేసుకుంట్టూ
వున్నాము. అనిమనవి చేసికొన్నంతలో ప్రభువులవారు బాలా సంతోషపడి యీ అగ్రా
భూమి పర్వతాలమందు దానము చేసి తామ్రశాసనముతో అష్టదిక్కులు నిశ్చయము

చేసి తామ్రశాసనము వ్రాసియిచ్చిరి. ఆప్రకారము రామచంద్ర జోస్యుల వారు మెయిత్కేశ్వ
రానికి పన్నముముగా సమీపాన అరణ్యమును నరికించి గ్రామముకట్టించి ఆగ్రామానుకు
మొయిత్కుండము అనే నామధేయము నిర్ధారణ చేసిరి. తదారభ్య వీరియింటి పేరు మెయిత్కు
ండము రామచంద్ర జోస్యులవారు అనిపేరు జనులు వాడుకుంటూ వుండిరి. ఈప్రకా
రము కొన్నిదినములు జరిగిన పిదప విద్యానగర పీఠాధీశ్వరులయిన నరపతి బుక్కదేవరా
యలు హరిహరదేవరాయలు, ప్రౌఢదేవరాయులు, నృసింహదేవరాయలు, అచ్యుతదే
వరాయలు, కృష్ణదేవరాయులు యీమొదలయిన రాయలవారు ప్రభుత్వము చేసి కృష్ణ
రాయలవారు శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౮౨ అగునేటి తారణనామసంవత్సర
జ్యేష్ఠ శు ౬ భానువారమునాడు కాలము చేసిరి. తదనంతరము రాయల వంశీకులు
6 వారు కొంత్తకాలము ప్రభుత్వము చేసినప్పుడు యీమొయిత్కుండము గ్రామము అగ్ర
హారీకులు ..స్తూవుండిరి. రామచంద్ర జోస్యులవారు కుమాళ్లు హేమాద్రి జోస్యుల
వారు వీరికుమాళ్లు అక్కల.. జోస్యులవారు వీరికుమాళ్లు సుబ్బా జోస్యులవారు
వీరికుమారులు రామచంద్ర జోస్యులవారు. ఈరామచంద్ర జోస్యులవారికి వయస్సుయుసం
వత్సరములు వారు అయివుండగా విద్యానగరము రాజధాని అయిన కృష్ణదేవరాయలవారి
మేనమామ అయినశ్రీరంగదేవరాయలవారు దేశసంచారము వస్తూవుండగా అప్పుడు రామ
చంద్ర జోస్యులవారు వారిదర్శనమయి పూర్వవృత్తాంతమంతా వారికి మనవిచేసినందున
వారున్ను సర్వ అగ్రహారము పూర్వము ప్రకారము అనుభవించేది అని శలవుయిచ్చిరి గనుక అదే ప్రకార
ము అనుభవించుకుంటూ వుండిరి. వీరికుమాళ్లు హేమాద్రి జోస్యులు వీరికుమాళ్లు అక్కల
జోస్యులు వీరికుమాళ్లు సుబ్బా జోస్యులవారు గ్రామము సర్వమాన్యము అనుభవిస్తూవుండగా
రాయలవారి ప్రభుత్వము పోయి తురుష్కుల ప్రభుత్వము ఆయెను. ఈతురుష్కుల ప్ర

భుత్వము వాని మోక్షగుండము గ్రామమునకు దక్షిణముగా అర్ధక్రోసుమీద పందువమల్లిశెట్టి
7 అనే... శెట్టి శంఖధ్వని నదికి అడ్డముగా కుంట వేయించి... అనే యిష్టదైవమయిన త్రిపురాంతకే
శ్వరుని ప్రీతిగా యీ మోక్షగుండము అగ్రహారీకులు మునహారణ్యాదక ధారాపూర్వకముగాను
శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౫౩౫ అగునేటి ప్రమాదీచనామ సంవత్సర కార్తీకశుద్ధ ౧౫
మిలు యీ పర్వణి పుణ్యకాలమందు యిచ్చిన శిలాశాసనము వ్రాయించి ఆ కుంట కట్టు మధ్యమందు
నిలిపినది ప్రత్యక్షముగా వున్నది.

శ్లోకము:— మోక్షగుండే మహాగ్రామే - శ్రీశైలాహోబలాంతరే
శంఖధ్వనీతి విఖ్యాతాం - నదీముత్తరవాహినీమ్
బద్ధ్వా పద్మాకరం చక్రే మోక్షేశ్వర సమర్పితమ్

అనేటి శిలాశాసనము వ్రాసియున్నది. తదనంతరము తానీషా పాదుషా గారు ప్రభు
త్వము చేస్తూ వుండగా వారి దివానులు అక్కన్న మాదన్నగారులు కామిరాజు చెన్నరాజుని స్పర్పరచేసి
వంత్సరాయి ౭౧౬౦ ౪ సదరు కామిరాజు చెన్నరాజు మోక్షగుండము గ్రామమునకు మొక
రరు చేసిన మాత్రమే కాని సరకారుకు వసూలయినది కాదు. వారి మన్యంతరము వా
వేంకటసాని నడిచెను. ముసల్మానులు అబ్దుల్ హాంచ్ ఖాను కడప్పవారి ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండే
8 యిప్పుడు యీ మోక్షగుండ గ్రామమునకు శ్రోత్రియము మొకరరు ఉయి శ్రోత్రియదారు
...సరకారువారి వసూలు ఆయెను. శ్రోత్రియ... అహోబల జ్యోస్యుల వారు మోక్షేశ్వర
స్థానానికి పూర్వభాగమందు కొండ యున్నే వుండగా ఆస్థలము విస్తారము బాయ
వదెనని సరికిస్తూ వుండగా రామబాణోద్భవ తీర్థానకు దక్షిణ భాగమందు కొండ
మునే వారికంగ వున్నది అని యీ యహోబల జ్యోస్యుల వారి స్వప్నమందు యీ మోక్షే
శ్వరుడు ప్రత్యక్షమై చెప్పినంగా... ఆ ప్రకారము పని చేయిస్తూ వుండగా అక్కడ

గంగ వుద్భవమయ్యెను. ఆ యుతరువాత అక్కడ కోనేరు కట్టించి ఆ కోనేటికి మొక్షేశ్వర స్వామి పుష్కరిణి అని నామధేయము అయినది. ఈ పుష్కరిణికి పూర్వభాగమందు ... భోక్ష పుష్కరిణి వున్నది. ఈ మొక్షేశ్వర స్థానముకు సమీపముగా కొండక్రింద వు, మొక్షగుండ గ్రామము తురకల అమాంతరము చేతను చెవరాగ అయివుండగా ఆ చెవరాగ అయిన మొక్షగ్రామానకు వాయువ్యభాగమందు పావుకోశము మీద శంఖుధ్వని నదికి
9 పశ్చిమ భాగానను ... గ్రామము కట్టించి ఆ గ్రామానకు మొక్షగుండమనే నామధేయము నిశ్చయము చేసినారు. ఆ శంఖుధ్వని నదికి పూర్వభాగాన నదిసమీపమందు వనము వేయించి ఆ వనములో కాశీ రామేశ్వరాలకు వచ్చేపొయ్యే మార్గము గనుక చలివేంద్ర పెట్టించే నిమిత్తము రమ్యమైనటువంటి శాల కట్టించి చలివేంద్ర నడిపిస్తున్నారు. ఈ అహోబల జోస్యుల వారి కుమారాళ్లు నరసింహ జోస్యుల వారు యీ వనానకు వుత్తరభాగమందు సమీపాన బాట వెంట ధర్మార్థమై వకకుంట వేయించినారు. ఈ మొక్షగుండ గ్రామానకు సర్కారు వారు చేరాజు మొకరరు చేసి శరాకులు తీసుకుంటూ వున్నందున మొక్షేశ్వరుని శివరాత్రి మొదలైన వుత్సవాలు విశేషించి జరిపేయందుకు సామర్థ్యము లేనందున గ్రామాలయందు గ్రామగ్రామానకు జమేదార్లు అయిన కుంబాల వారు రెడ్డివారు జల్లివారు యింకా మొదలైన వారు వగైరా షానసాలు నిష్కర్ష చేసి దేవునికి సమర్పణ చేస్తూ వున్నందున ఉత్సవాలు చక్కగా నడుస్తూ వుండెను. వీరి కుమాళ్లు పెద్ద తిరుమల జోస్యుల వారు ఉత్సవాలు చక్కగా నడిపించి మొక్షేశ్వర స్థానముకు పశ్చిమ భాగము యీ చలి
10 వేంద్ర సత్రముకు పూర్వభాగమందు చలివేంద్ర సంరక్షణార్థము వకబావి త్రవ్వించి బావికి పేరు వెంకటేశ్వర పుష్కరిణి అనే నామధేయము చేసినారు. యీ మొక్షేశ్వరుని ఆలయము శిథిలమై వుండగా శాలివాహన శకవరుషంబులు [illegible] అగు నేటి

సర్వధారినామ సంవత్సరమున ఆదేవాలయము చక్కజేసి గర్భగృహము అంతరాళగృహం
కట్టించినారు. ముఖమండపము కట్టించవలెనని ప్రయత్నము చేస్తూవుండగా దేశకాలవైపరీత్యము చేత
నిలిచిపోయెను. ఈమోక్షేశ్వరస్థానమందు నాల్గుపుష్కరిణులు కలవు. ఈస్థలమందు తీర్థం
ఎప్పటికిన్ని అవిచ్ఛిన్నముగా వుంటున్నది. తదనంతరము వెంకటాచల జోస్యుల వారు మోక్ష
గుండ గ్రామము శ్రోత్రియము అనుభవిస్తూవుండి కడపనవాబుగారి అమలు ఆఖైరువరకు
శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౭౦౧ అగునేటి వికారినామసంవత్సరమున బహాదరువారు
దేశాలు అన్నికట్టుకొని మయూరాణా అబ్బ్యవే సాంబంభాను వారిని పట్టుకొని పోయినప్పుడున్ను
మోక్షేశ్వరస్వామివారికి నడుస్తూవున్న వర్షాశనాలు గ్రామాలన్ని నిలిచెను. ఇంతలో
వెంకటాచల జోస్యులవారు కాలము చేసిరి. తరువాత అప్పంభొట్లు జోస్యులవారు
శేషం జోస్యుల వారు సుబ్బా జోస్యుల వారు, తిరుమల జోస్యులవారు వీరునల్గురు అన్నద
11 తమ్ములు యీమోక్షగుండ గ్రామము శ్రోత్రియము అనుభవిస్తూవుండి మోక్షేశ్వరపుష్క
రిణికి ఆనుకొని మోక్షేశ్వరస్వామి ఆలయపర్యంతరము రమ్యమైనటువంటి వనము వేసిరి
మోక్షగుండగ్రామానకు ఉత్తరభాగమందు పావుక్రోశము మీద సరకాడు గ్రామము
పండిళ్లపల్లె అనే గ్రామం పాలమాలో నిమ్మనము వర్షాశనములో కుంటు ౧. భూమి ౧ వనము ౧.
దేవాలయము ౧. ఈప్రకారము వేయించి జ్యోతిషగణితశాస్త్రము ప్రకారము పంచాంగము
చేసి సకల దేశాలుకు పంచాంగము పంపిస్తూవున్నారు. మోక్షగుండము వారి పంచాంగ
ము ప్రశస్తముగా వున్నది. బహాదరు ఆమేరు అయి భాగానగరు మొగలాయి ప్రభుత్వము
శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౭౧౨ అగునేటి సాధారణనామసంవత్సరములగాయి
తు, రౌద్రిసంవత్సరము వరకు మోక్షేశ్వరస్వామి ఉత్సవానికి నడుస్తూవుండిన వర్షాశనము
జమేదార్లు కేంబాలవారు రెడ్డివారు జల్లివారు మొదలయినవారు నడిపిస్తూవున్నందువల్ల

విశేషించి వుత్సవాలు నడుపుతూ వుండెను. శాలివాహన శక వరుషంబులు ౧౨౨౭ అగునేటి రౌద్రి సంవత్సరము పాకునాటి గోవారికి ప్రభుత్వము అయినందున జమీందార్లు నడిపిస్తూ వున్న వర్షాశనము నిలిచెను. కుంపిణీ గోయిముల వారి మోక్షగుండ గ్రామానుకు వెల్లకట్టు రు కర్నాలమున ఆలసావేలు లవారు చేసిన తరు.. కాలము శ్రోత్రియ రూకలు సరకారుకు అప్పనం టూ వున్నందున శివరా

12 త్రి మొదలైన వుత్సవాలు విశేషించి నడిపేటందుకు ఖర్చులకు చాలక పోయినందున యీ శ్రోత్రియదార్లు దేశము లో సంపాదన తేసుకొని శివరాత్రి మొదలైన వుత్సవాలు స్వల్పముగా నడిపిస్తున్నారు. శాలివాహన శక వరుషంబులు ౧౨౩౮ అగునేటి ఆంగీరస నామ సంవత్సర పాల్గుణ మాసము వరకు మోక్షగుండ శ్రోత్రియందార్లు అప్పాజోస్యుల వారు శేషప్పజోస్యుల వారు సుబ్బాజోస్యుల వారు యీ ముగ్గురు అన్నదమ్ములు హాజరుగా వున్నారు. సదరు ముగ్గురు ఆసాములు పూర్వము నడిచిన వృత్తాంతము యావత్తు పెద్దలు చెప్పుతూ వున్న ప్రకారము మాల పురుషులు మొదలుకుని యీ పర్యంతరము కైఫియత్తు వ్రాయించినారు గనుక ఆ ప్రకారము వ్రాసినది యీ శ్రోత్రియదార్ల వద్ద ప్రాచీనమైన తామ్ర శాసనాలు మొదలైనవి యేమిన్ని లేవు. ఈ మోక్షగుండము లో జొన్నపంట విస్తారముగా అవుతూ వున్నది. నీళ్లు మంచి నీళ్లు. వడ్లు స్వల్పముగా పండుతూ వున్నది. ఈ మోక్షగుండానికి అష్టదిక్కుల వివరము.

1 ఇంద్ర దిక్కుకు కోసు మేర కొండ మీద తూములగుంట తూర్పు హద్దు.

2 ఆగ్నేయ దిక్కుకు కోసు మేర నుంచి తిర్నాలయ శల వెంబడి పోగా వంకలశాల దక్షిణాపు వద్దు హద్దు.

3 యమ దిక్కుకు కోసు మేర కొండ దిగి పరమాణికి రాగానే పాలము పాయర్ర మద్దులహద్దు.

౪ నైరుతి దిక్కుకు కోసుమీద నెలపాలవు రాసుంచి పడమటికి కొండకు యెక్కగా వుంత
మూడి శిలగాను బండశిలనడుమ మేరె హద్దు.

౫ వరుణ దిక్కుకు క్రోసుమీద యెడ్లబోడిపాయ పడమటి వద్ద హద్దు.

౬ వాయువ్య దిక్కుకు పరక కోసుమీద వ్యాఘ్ర మల్లేశ్వరునికి క్షేత్రాన భాగాన వున్న వుంత
మూడి నెత్తం పైన వున్న మేరె హద్దు.

౭ కుబేర దిక్కుకు ఆమడ కోసుమీద పడమటినుంచి నెలపాలవు పాని కిరాగాను వవ్వలు
వాగు హద్దు.

౮ ఈశాన్య దిక్కుకు ఒక్క క్రోసుమీద నెలపాలవు పోవున్న వవ్వలు వాగు వెంబడి తూర్పు
కొండ యెక్కగా బిల్ల మూడి శిల నెత్తము ఉత్తరపు వద్ద హద్దు.

యీ ప్రకారము మోక్షగుండ గ్రామానకు అష్ట దిక్కులు హద్దులు.

14 తారీఖు సం॥ ౧౭ మహా మార్చి సనే ౧౮౧౩ ... శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౭౩౪
ఆగునేటి అంగీరస నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ శుద్ధ ౧౪ సోమవారము యీ రోజున
మోక్షగుండము గ్రామము ~~ము~~ ము కామము లో వ్రాసిన కైఫీయత్తు. వ్రాసినది ఆనందరావు
గుమాస్తాయి లాకె కర్నల్ కాలిన్ మకంజీ సాహెబు సరవియర జనరాలగారి గుమాస్తా
వ్రాసినది.

కేసుబాబది పోలు గ్రామము కైఫియ్యత్తు.

1 కేసుబాబది పోలు గ్రామము పూర్వము కైఫీయత్తు యేమంటే నగరానకు యీశా
న్య భాగమందు రెండుపరుగుల మీదను పాతకేసుముద్రోవను గుర్రం బద్దశాలను వెలు
కొండ వృత్తపన్నమయిన కొండ వంక యీ వంక్కకు తూర్పు పరుగు వున్నర

పడమనుంచి వెళ్లి వంకవచ్చి శిద్ధవటము చెరువు పారి నిల్చి ఆ చెరువు అలుగునుంచి వెళ్లి దక్షిణానకు
పోయి వచ్చినది. నాలుగు కోసుల పర్యంతరము వచ్చి యిక్కడనుంచి యిందు పశ్చిమము మూడు
కోసు ఆవల పడమట సగిలేరులో సంగమము అవుచున్నది. ఇదిగాక యీ వంకలో తూర్పు ఆరు పరుగుల మీద
కొండనుంచి శెలవంకలు వచ్చి యీ వంకలో కలుస్తూ వున్నందున యీ వంకకు తోగేరు అని
ప్రశస్తము ఆయెను. యీయేటికి పడమట ఉత్తరము మహా అరణ్యము వుండగా యీయే
టికి పడమట మీత రాజ జంగము అనేవాడు అరణ్యము నరికి గ్రామము నూతనముగా
నిర్మాణము చేసి తన తల్లి పేరను భద్రిపల్లె అని పేరు పెట్టి ఆ గ్రామములో నివాసము చేస్తూ
వుండెను. ఈ భద్రిపల్లె గ్రామానకు దక్షిణపు వయ్యాలను అర్ధక్రోసు పడమను చిన్న తిప్ప వుం
డగా ఆ తిప్పకు వుత్తరము పడమర ముందు బోయెలు పూరిగుడిశెలు వేసుకొని నివాసము
చేస్తూ వుండేటందున సదరు తిప్పకు దిగువ గుంతన పల్లె వున్నందున గుంతపల్లె
అను నామధేయము అనుపించుకొని వుండెను. ఈ ప్రకారము వుండగా నందన చక్రవర్తి
రాజ్యము చేస్తూ వుండే నందవరీక బ్రాహ్మణుడు శ్రీవత్సగోత్రము రూపరాజు బిట్టెన్నకు
2 యీ భద్రిపల్లె గ్రామము కరిణీకము మిరాసి నిశ్చయం చేసి పండ్రెండు ఆయగాండ్లను స్థిరము
చేసెను. గ్రామము పెంపు అవుతూ వుండెను. ఇలాగున విజ్ఞ్యు జరిగిన పిమ్మట కరణము
బిట్టయ్య కొమారుడు రాజు కుమారుడైన రఘుపతి భద్రిపల్లెలో వుండేటందుకు యుక్తం
లేక గుంతపల్లె ఉత్తరము పావు కోసు పడమను అరణ్యము కొట్టి గ్రామము యేర్పరచి
ఆ గ్రామానకు పేరు రఘునాథపురము అని నిశ్చయము చేసి పాలము తెగుబడి చేయించెను.
ఇట్లా కొన్ని దినాలు జరిగిన పిమ్మట మట్లి తిరువెంగళనాథరాజు అనే రాజు యీ భద్రిపల్లె
దక్షిణము రెండు కోసుల మీద వుండి తన సమూహముతో కూడా వేటమార్గము వచ్చి యీ
వుండి యీ భద్రిపల్లె దగ్గర తోగేరు ఏటి సమీపమందున జగ్గి ఆ పల్లెము తరంపాడిని పివి

పింటియొక్కడ తృణకాష్ఠజలసమృద్ధిగా వున్నది. బ్రాహ్మణులకు వసతిగా వున్నది. యీతట్టున
చెరువుకట్టిస్తే వసతి వుంట్టున్నే ననిజడిగి ఆ వుమంరాచవానిని వెంటబెట్టుకపోయి యీ పల్లెకు
తూర్పుగా వుప్పాతికె కోసుమీద యెంటసాగిపోయి దంతవొ కొండతిప్పలు వకేటికి వకేటి బాయి
గాకనుపించి ఉత్తరదక్షిణాలుగా తిప్పలనడుమ యీ తొగెల మేరు వస్తూ వున్నందువలన
తాటి విస్తారముగా వున్నందునను ఆ రాజు మనస్సుకేసు సమాధానము అయినందున గ్రామ
3 కరణీకం మిరాశీదార్లు తిప్పయ్య అనే... పిలిపించినందున మిరాశీదార్లు దర్శ... తరువాత ఆ రాజు
యీ గ్రామము మిరాశీదార్లతో నేము యిక్కడ చెరువుకట్టిస్తున్నాము. మీ మిరాశీ బాధ్య
త యింతపర్యంతరము వున్నదో అంతపర్యంతరము భూమి ఆయకట్టు చూపుమని శెలవు
యిచ్చినందున అందుకు మిరాశీదార్లు యీ వుచ్చునము రాజును వెంటబెట్టుక పోయి
ఆయకట్టు చూపినందున ఆ రాజు సమాధానపడి ఆ పల్లెసమీపమందు అరణ్యము నరికించి
అక్కడ తాము డేరాలు వేసుకొని చెరువుకట్టే యందుకువజ్జీలను పిలిపించి చెరువుకట్టు
కు తూర్పున తిస్థంభాలతో వుండే పెద్దతూము 1 చిన్నతూము 1 రెండు తూములు నిర్మా
ణము చేసి దేవళము కట్టేయందుకు ఆరంభము చేసి అప్పుడు వ్రాయించి వున్న తాపేతుల
ప్రాస్తకము వ్రాయించియున్న వివరము.

విష్ణోర్వేంకటనాథస్య ప్రతిష్ఠాం కృతవాన్ ముదా
కోలతొచ్చే నృపాముల్లికులవారధి చంద్రమాః
తిరువేంగళనాథస్య నృపాసు వంశాబ్ధి చంద్రమాః
కీలకే వత్సరే విష్ణోః ప్రతిష్ఠాం కృతవాన్ ప్రభుః
అనంతరాజనగరే సమీపే విష్ణుమందిరమ్
తత। సమీపే మహాలక్ష్మీ తటాకమకరోత్ప్రతీ।

4 స్వమాతృనామా తం కృత్వా తతో దక్షిణదేశతః.
పిత్రా నామ్నా తథా కంచ చకార స్వామ·····
అనంతరాజనగరీమధ్యే వెంకటేశ్వరమ్
ఆశ్రితానందజనకే ఆదర్శేనా త్రియామపహా.

స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౬ గునేటి కాలకనామ సంవత్సర
మాఘ శుద్ధ ౧౩ శుక్రవారము మీనలగ్నమందు తిరువెంగళనాథస్వామి కోవెలకున్న పడమ
కున్న కోటకున్న పెద్దకుమార అనంతరాజపురానకున్న పన్నపల్లెకున్న వడఘాటి వెంకటా
ద్రి అయ్యవార్లు తిరుమాళికెనున్న వకేము వాహ్యార్థమందు ప్రతిష్ఠ చేసిన తరువాత వెంకటాద్రి
అయ్యవార్లు వకే పెళ్లనున్న రాజువారు ఒకే పెళ్లమున్న కూడా పదిలకామాటులప్రకారం
ప్రతిదినమందు పరిశీలించగా ఆరునెలలకు పెరువృతిలో పెలనెరవేరుతూ వుండగా వెం
కటాద్రి అయ్యవార్లతో కూడా ౧౦ం మంది పరిజనాన్ని యిచ్చి బాళంగి వరా.. వకే. వేం
చేసి ఉభయనాంచార్లతో కూడా స్వామిని వెంటేపచేసుకొని కందాళవాధ్యయాచార్యులని
షుల్యలను వైంకర్యాలకు తెలగాపురము అయ్యంగార్లను విగ్రహాలతో కూడా వెంటబెట్టు
5 కొని రాత్రిళ్ల పగలు నున్న స్థలము చేరిన తరువాత స్థితిష్ఠాకాలమందు వెంకటాద్రి
అయ్యవార్లను ముత్రార్థము అరుళప్పాడు పట్టుమంటే మామకు ధర్మము కాదు అని.
గమకమున్న తర్వాత కందాళవాధ్యయాచార్యులవారిని పట్టుమంటే మామకు ధర్మము
కాదని ఆనతిచ్చిరి. తరువాత వెంకటాద్రి అయ్యవార్లు వీరు గురువులవారు సన్నిధానమం
దు వేంచేసి వుండగా మాకు ధర్మము కాదని రాయలవారితో ఆనతిచ్చిరి. తరువాత
తాళప్పాకాచార్యులవారిని పిలుపించి ముత్రార్థము అరుళప్పాడు వారికి యిచ్చిన
తరువాత నడదూరి వెంకటాద్రి అయ్యవార్లు వారికిన్ని తరువాత పాపేపట్టేశం

గంబాళ్ళ వారికిన్ని తరువాత వరకవికల్ప సంబంధ క్రమముగా తీర్థ ప్రసాదములు నడిపించినారు
గనుకను తిరువెంగళనాథ స్వామికి ఛత్రాపకులకి దాంబి ఉప్పలాంబాళ్ళు వృక్షాల మురంగా
బాళ్ళు కౌముస ముద్రము వెంకటాంబాళ్ళవారున్న కందాళ వెంకటపతింగారును వీర్లనుకోవి
లకు ఉభ్యాపకులుగా తరువాత వైంకట్రాలకు గోపవర్ధనం పొందరికి అయ్యంగారు యత్తిరాజు
పెద్దవెంకటపతి పోతుకుండు చన్నరాయగారు నరహరి పెద్దయ్యగారు వీగెతిమ్మప్పగారు పుష్పగిరి
6 ముసలంబాళ్ళు నిట్టూరి తిమ్మన్న మొదలు ... శాస్త్రకున్న స్థలానుకు అభిమానస్థులైన రెడ్డికర
ణాలకున్న వీర్లకు స్వాస్వనిర్వాహకాలు పెద్దకుమార అనంతరాభి ష.... పశ్వపర్వతము వెలు
కొండదక్షిణాము గజ్జురాళ్లదిన్నె. పడమర తాగెవేరున్న. ఉత్తరము రఘునాయకుల పెద్దతూం
మున్న యీప్రకారము హద్దులకు లోగా విష్కరుష చేసినాము గనుక యీ ముఖ్య ప్రసన్నపాలము
ప్రసన్న వెంకటేశ్వర తిరువెంగళనాథ స్వామికిన్ని ఉగ్రహో రీకులకున్న కేయింకర్యపరు
లకున్న రెడ్డికరణాలకున్న సర్వాగ్రహారముగా యిచ్చినారు, గనుక మున్న యిదిగాక
స్వామికి సుంకము పేరుసుము చేసినారు గనుక మున్న రాజశ్రీ దేవ బాళవంహోరాజ
మూర్ధ రాజపూజితులయిన దుప్లి తిరువెంగళనాథ రాజుగారు ప్రసన్న వెంకటేశ్వర
స్వామి కోవెకున్న ఉగ్రహోరీకులకున్న యీ మరియాద చేసినాము గనుక యీ మరియాద
ఉభయవరు విఘాతము చేస్తున్నారో వారు గోహత్య స్త్రీహత్య బ్రహ్మహత్యాది పాపాల
కాశివాసి చేసినట్లు. స్వదత్తా ద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనం. పరదత్తాప
7 హరేణ స్వదత్తం నిష్ఫలం భవేత్. స్వదత్తా పుత్రికా ధాత్రి. పితృదత్తా సహోదరీ
అన్యదత్తా స్వయం మాతా. విప్రదత్తా వసుంధరా. సర్వేషు వర్జితం భుంక్తే
స్వాపిస్య వర్జితం నతు. తత్కృతస్య తథా నిత్యం. స్వదత్తస్వాపహారకమ్.
యీ ప్రకారముగా నిర్ధారణ చేసి తెరువృపని దేవళము పని చేయిస్తూవుండగా వర్షకట్టు

బాడ్డముదము కట్టుపడకుండా పోతూవుండగా ఆ రాజు చాలా చింతాక్రాంతుడయి సంగా
భవానిని ప్రార్థన చేసికాని పండుకొనివుండగా ఆ రాత్రి రాజు స్వప్నమందున నరబలి యిస్తే కాని
కట్టు బాడ్డము దుప్పనిల్వదని స్వప్నము అయినందుచేత నిద్రలేచి నరబలి నివ్వేటందుకు యెవరు
వప్పుతున్నారో వారికి పుత్రపౌత్ర పారంపర్యము ఆచంద్రార్క స్థాయిగాను యీ చెరువు క్రిం
దను భూమిమాన్యము కొంత యిచ్చి యీ చెరువు నీళ్లు పారిన మళ్లుకు రెడ్డిమిరాశి నిశ్చయము చేస్తూ
వున్నానని చాటింపు చేసినంతలో పూర్వము భత్రిపల్లి మిరాశిదార్లు వుప్పరగు మన్నన్న
అన్నవన్న అనేవాండ్లు ఆలుమొగుడు యిద్దరు రాజుతో వుకు పోయి మేము అదే ప్రకారము
చెరువు బాడ్డముదుప్పన నరబలి యిస్తామని చెప్పి అగమక అదే ప్రకారము రాజావారు
8 సమ్మతించి రెడ్డిమాన్యము మిరాశిని.. క్రమము చేసినందున ఆ గుమన్నన్న అన్నవన్న యిద్దరు
బండి వక్కపాద్నవుండి చెరువు బాడ్డము దుప్పన సాయంత్రము వేళ నిల్చి ఆ నుళ్ళ చెరువు
కట్టు బాడ్డము దుప్ప బిగించినందున నాటినుంచి కట్టుపడి వున్నది. తదారభ్య రెడ్డిమిరాశి
వాండ్ల వంశమువాండ్లే నడుస్తూ వున్నది. ఇందుకు పాతిక కోసు పడమను యీ చెరువుకు
దక్షిణము తూర్పు కొండనుంచి పేర్లగుండ వాగు పెద్దచెరువుకు రాకుండా తప్పి వరువ
పోతూవున్నందున ఆ వాగుకు వుత్తరము తిప్పల నడుమ కట్టవేసి యీ చెరువుకు వక
తూము యేర్పరచి తన తండ్రి పేరు పెట్టి రాజచెరువు అనే నామధేయము పెట్టినట్టుం
చి, ఆ చెరువుకు తూర్పు పరము కట్ట యేర్పరచి ఆ కట్టకు రెండు అలుగులు నిర్మాణము చేసినారు.
కనుక ఆ చెరువు అలుగుల వచ్చే నీళ్లు పెద్దచెరువులోనికి వస్తూ వున్నవి. సదరు అనంత
రాజపురాగ్రహారమునకు దక్షిణము స్వార్థులకు పాతిక కోసు పడమను బ్రాహ్మ
ణాగ్రహారము కట్టించెను. ఈ గ్రామానకు దక్షిణము కిల్లాపేట కట్టించి పట్నము
యేర్పరచేటందుకు ప్రయత్నము చేస్తూవుండగా అప్పుడు సదరు భత్రిపల్లె ముతరాచ

9 వాడు రాజు తాన్వరకు వచ్చి మీరు యిక్కడ గ్రామము కట్టించేటందుకు ప్రయత్నము చేస్తూవున్నారు గదా! మేము యిక్కడ పూర్వన్నుంచి పల్లెగా చూపెట్టుకొని యుంటిమి. ఇప్పుడు పట్నము మొత్త రచేటందుకు ప్రయత్నము చేస్తూవున్నారుగదా! ఈవూరు మానామధేయమనే వుండవలెనని మనవి చేసుకున్నందున అదే ప్రకారము రాజుగారు అంగీకరించి ఆపల్లెకు బదులు అర్ధక్రోసు మీద ను బద్వేలు అనే నామధేయము చెప్పి కిల్లా వూరు కట్టించినారు. చెరువు మీద దేవళానుకున్న పని చేయుస్తూవుండి చెరువుకట్టకు వుత్తరము పాన్వకోటమీదను తిప్పసరికించి నక్కలగండి అని ఆయన పేర్పరచినాడు. ఈ చెరువుక్రిందను భూమి విస్తారము పేర్పరచవలసినదనుచు నిర్ధా రణ చేసిన వివరము. కసుబా బద్వేలు గ్రామమునకు తూర్పుభాగమందు సమీపాన నాగళ్ల చెరువు అనిన కట్ట౧. యింపడము సమీపమందు రాజనకట్ట౧. రాజు తాన్వరన వున్న వాండ్లు వీరారెడ్డి అనేవాడు౧. ముగ్గిరెడ్డి అనేవాడు వకడు. ఇద్దరు అన్నదమ్ములు వుండగా వాండ్ల పేరుపెట్టి వీర్లఅనకట్ట౧ ముగ్గిరెడ్డి అనకట్ట౧ యీప్రకారము వేయించినారు. యీ గ్రామము మిరాశిదారుడు కరణము తిప్పరాజు అనే ఆయన బద్వేలు గ్రామానుకు ఉత్తరభాగమందు పాతికె క్రోసు మీదను తిప్పరాజుకుంట అనే నామధేయము పెట్టికుంట

10 వేయించినాడు. ఈ... కోళ్లు అర... పడి యంతరము ~~...~~ పడుతున్నవి. ఈప్రకారము రాజుగారు చెరువుపని దేవళము పని చేయుస్తూవుండిరి. అటుతరువాత వారి బంధువులయ్యి రాజుల వద్దిరావారు గ్రామాదులు కట్టించిన వివరము. బద్వేలు గ్రామానకు ఉత్తరము క్రోసు మీదను గుండమరాజు అనే ఆయన గుండమరాజుపల్లె కట్టించెను. బద్వేలుకు పడమట మూల క్రోసు మీదను తిమ్మరాజు అనే ఆయన తిమ్మరాజుపల్లె వేయించినాడు. ఈపల్లెకు పడమట.. క్రోసు మీదను యత్తిరాజు అనే ఆయన(తిరువెంగళపురము అనే గ్రామము) యతిరాజుపల్లె కట్టించినాడు. తిరువెంగళాపురము అనే గ్రామము తిరు

వెంగళనాథరాజు అనే ఆయన బద్దెవోలు గ్రామానకు కోసు మీదను కట్టించినాడు. పెద్ద
చెరువు పోతట్టున రాజు బోయీలు పల్లె కట్టుకొని బద్దెవోలు గ్రామానకు ఉత్తరము మూలను
రెండు కోసుల మీద వంక సమీపమందు బోయీలు నివాసము చేసుకుంటూ వున్నందున బోయినపల్లె
అనే నామధేయము అయినది. ఈ పల్లెకు దక్షిణము పాతిక కోసు మీదను రాజువారి సుమారు
రామన్నపంతులు అనే ఆయన రామాపురము అనే గ్రామము కట్టించుకొని కుంట వేయించి వనం
వేయించి పొలము తెగుబడి చేయుచూ వుండెను. పరకు భద్రి పల్లెకు తూర్పున అర్ధ క్రోసు
11 మీదను చెరువు కట్ట వద్ద గుడిసెలు వేసికొని వున్నందున గూడెం అనే నామధేయము అను
పించుకొని వుండి వ్రతపు రావులపాడు అనే పేరు అయినది. ఈ ప్రకారము వున్నంతలో
రాజువారు చెరువు పని దేవళము పని పూర్తికాక... రాజు కాలము చేసినాడు. గనుక
పని నిల్చినది. ఆ తరువాత మరికొన్ని దినములకు సయ్యదు ముస్తాసాహెబు అనే వాడు
ఆరకాటి నవాబు తట్టునుంచి వచ్చి బద్దెవోలు గ్రామము బస్తీ చేసి పేట విస్తారము చేసి
గ్రామానికి చుట్టూ ప్రహరీ యేర్పరచి తూర్పు దక్షిణం రెండు గవిండ్లు యేర్పరచి పేట
కు మధ్యమాన బాజారువీధి కట్టించి మసీదులు రెండు కట్టించి కిల్లా పాదిషాకు ఖానా
వకటి భావి 1 యీ ప్రకారము కట్టించినారు. ఈ ప్రభుత్వానకు అనాదిగా గ్రామములో
వున్న చెన్నకేశవస్వామి ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము కొమటి చిన్నమల్లయ్య తమ్ముడు
పెంట పోజయ అనే వాండ్లు చెన్నకేశవస్వామి ఆలయము నిర్ధారణ చేసినారు. ఇదిగాక
కేసుబూ బద్దెవోలు గ్రామానకు తూర్పుగా చెరువు పోతట్టున కోసు మీదను మజరా పల్లెలవారి పల్లె
అనే గ్రామము పల్లెలవాండ్లు అనే కాపులు కట్టించినారు. ఈ పల్లెకు దక్షిణము మూలను పాతిక
కోసు మీదను మడకలవారి పల్లె అనే గ్రామము మడకలవాండ్లు కట్టించినది. బద్దెవోలు గ్రామా
నకు పడమట కోసు మీదను చింత పోతయ పల్లె అనే గ్రామము చింతయ అనే కాపు కట్టించినది

12 తరువాత మరి కొన్ని దినములకు నందయాగారు వారి ప్రభుత్వము వచ్చిను గనుక కడప సూబా
నవాబుల యీ గ్రామము యైనందున మయానాగారు వారి తర్పున నుంచి పాదము.. మ్యానా సాహేబుల
వారు వచ్చివుండి కిల్లాను దిగాను బాగా కట్టించి పూర్వము రాజు వారి తర్పున నుంచి యివున్న రామా
పురము బెలపడి వున్నందున ఆ రామాపురము గ్రామము వద్ద గోము మన్నతుభా సాహేబుల వారికి శ్రో
త్రియము నిష్కరుష చేయించినారు. యీ తరువాత కొన్ని దినములకు వారి ప్రభుత్వము పోనే విషు
సంవత్సరమందు బద్వేలు గ్రామానకు అర్ధ క్రోసు మీద తూర్పు మోరలను యిన్న తిప్ప
ఆ తిప్పన దానిలువుండి ఉదకము వున్నందున శివానందగిరి యోగీశ్వరుల వారు ఆ తిప్పన
తపస్సు చేసుకువుండి ప్రసన్న కైలాసేశ్వర స్వామి పుట్టు శిల ఉద్భవము అవుతూవున్నది. యిది
చెప్పినందున యీ ప్రకారము ఉద్భవము ఆయెగనుక గ్రామము యీ శేష జనులు పోయి
మూయింతవా గ్రామ కరణము రూపరాజు నోపాళము యీ ఆయన ఆ కైలాసేశ్వరునికి
మిద్దె కట్టించి శివబ్రాహ్మణుని పిలిపించి ప్రతిష్ఠ చేసి పూజనడిపిస్తూవుండిరి. తరువాత స్వభా
ను సంవత్సరమందు దయికేజ్ వారి కుమారస్వా రూపరాం రావలజీగారు యీ మయాంనా
13 .. వెంబాను వారి దగ్గర యీ తాలూకాలు ప్రభుత్వము చేస్తూవుండి.. నందగిరీశ్వరునికి శిలామం
టపము కట్టించి ఆ దేవళానుకు పడమటి తిప్ప క్రిందను సమీపమందున అగ్రహారము బ్రాహ్మ
ణులకు ధారాగ్ర.. చేసి కసుబాం బద్వేలు గ్రామానుకు పడమటి పేటలను కోసు మీద
కొపటి వుంది విజయరామపురము యనే నామధేయము పెట్టి పన్నె కట్టించి ఆ పన్నెకు
సమీపమందు సాధ్యస్త్రం బ్రాహ్మణులకు మేర్పరచి నిర్ధారణా చేసినారు. యీ తరువాత
కసుబా బద్వేలు గ్రామానకు ఉత్తరము పాతిక కోసు మీదను వారి పల్లె యనే పల్లె
లో వి..డు యనే మాలవాడు కట్టుకున్నాడు. యీ తరువాత రాజు కట్టించి వున్న పెద్ద
చెరువు పర్యాలు విస్తారము యయినందున చేతను నీళ్లు కట్ట మీద పారినందున పూర్వమున్న

యిగ్గకు వృదకము అధికము అయినందుచేతను గ్రామము రెడ్డి కరణాలు వరుసకుపోయి
మాంటి ఇప్పుడు ఇష్టార్భాగే ఆయన ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండగా వారితో వరుసకు
వెళ్లు విస్తారము అయినవని వినవించి వరుసకు పెద్దతూముకు ఉత్తరము పంపమందు
14 నలిష్పనరికింబి ఆలుగు యేర్పరచినారు. కనుక వరుసకు తక్కుగా వున్నది. ఈ ప్రకారం
ముయోణా వారి ప్రభుత్వము వికారి సంవత్సరము వరకు నడిచెను. ఆటు తరువాత
వికారి సంవత్సరము లగాయతు టిప్పులతాను వారి ప్రభుత్వము సౌమ్య సంవత్సరము
వరకు నడిచెను. సాధారణ సంవత్సరము లగాయతు సిద్ధార్థి సంవత్సరము వరకు నడిచెను
రౌద్రి సంవత్సరము లగాయతు కుంపిణీ వారి ప్రభుత్వము నడుస్తూ వున్నది. యింతే కై
ఫియతు. ఆంగీరస నామ సంవత్సర పుష్య శుద్ధ .. ౧౩ గురువారము.

కరణాల రుజువ్రా.

కరణము రూపరాజు లత్సన్నదొరాలు – కరణము రూపరాజు వెంకట్రామయ్యవ్రాలు
కరణము రూపరాజు పెదకృష్ణమ్మవ్రాలు – కరణము రూపరాజు ముమ్మన్నగారి
శేషన్నవ్రాలు:-

—— . —— .

కసుంబా ముళ్లపాడు గ్రామ కైఫియ్యతు.

—— . —— .

నల్లమలకు తూర్పు పరువున్నర విరిదను తాండ మారయగుళ్ల అనే గ్రామము
వుల్నషు వుండగా ఆ గ్రామమునకు ఆగ్నేయ భాగమందు పరవున్నర విదనుకోడ
వాగు నల్లమడుగు. ఆమడుగుకు తూర్పువడ్డున దత్తాత్రేయులు అనే మునీశ్వ
రుడు ఆశ్రమము చేసుకొని తపస్సు చేస్తూ వుండెను. రాజులమన్నంతరము వొ

తాండ్లమారయగుళ్లవా ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండే వారి అవ్వల కాశే వాడు బయన
వాజననేడు అనే వాడు అరణ్యము వా దత్తాత్రేయుల వారి ఆశ్రమానకు సమీపాన అవ్వల
కొండ్ల వెనుక మొకాము వుండి ఆవుపాలు ప్రతిదినము నివ్వయిస్తూ వచ్చినందున కొన్ని దినములకు
ఆ మునీశ్వరునకు దయ వచ్చి వోయీ! నీవు యీ నదికి తూర్పుగా గ్రామము కట్టితే వి
స్తారముగా గ్రామము అవుతున్నది. తరువాతను యీ గ్రామము నీకు ప్రభుత్వము
అవుతున్నది. అని చెప్పిరి గనుక బయన వాజననేడు అరణ్యము నరికించి గ్రామము కట్టిం
చినాడు. మునీశ్వరుని అనుజ్ఞవల్ల కట్టిన గ్రామము గనుక మునుల పాడు అనే పేరు
నిశ్చయము చేసినాడు. దత్తాత్రేయుల వారు... దేవాలయం చేటివద్దన కట్టించినారు.
ఆ దేవాలయమువా... భవానీశంకర స్వామిని ప్రతిష్ఠ చేసినారు. దేవాలయము ము
గర్భగృహము మాత్రము అయినది. ముఖమంటపము నిమిత్తము రాళ్లు తెచ్చినారు.
మంటపము మాత్రము ముగియలేదు. బయ్యన వాజననేడు తాండమారయగుళ్ల
2 వా ధారతనము చేస్తున్న వారి చేత... పాడు గ్రామము గుత్తకు తీసుకొని... అనిపించుకొని
వుండెను. ఈ గ్రామసమీపమందు వుండిన యేరు గ్రామానకు నైరుతి మూలను నల్లమలవా
గాలికొండకు తూర్పు వాక్కె గుండము దగ్గర వుత్పత్తి అయి అక్కడనుంచి నదిములవాగా
వుత్తరముగా పోతూ గుండ్లకోట దగ్గరనుంచి తూర్పుగా అయిదు పరువులు వచ్చి వూరంత
కొండ సమీపాన నగశేటి వాక కలిసెను. ముందు పాడు గ్రామము కట్టిన తర్వాతను గ్రామ
ము వో పశువులు యేట్లో నీళ్లు తాగుతూ వచ్చినందున యెనుముల యేరు అని వాడుకట్టి
వుండురు. బ్రాజననేడు కుండ్లపాటికి ఆగ్నేయభాగమందు సగకోటికి పశ్చిమముగాను
యిటికె గుళ్లపాడు అనే గ్రామము కట్టించినాడు... దేవాలయము కట్టించినాడు.
అక్కడ శిలాశాసనము వున్నది.

బలుసు వారి సంతతి వారు తిరిగి వోబళనేడు అనే ఆయన పరియంతరము వరకు
వేంభయి సంవత్సరములు ధారతనము చేసినారు. స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలి
వాహన శకవరుషంబులు ౧౬౦౭ అగునేటి మన్మథ నామ సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౫
పరియంతరము చేసిరి. ఆదినము విజయనగరాన్నుంచి కామువ బళ్ళ కామినీడు అనే
వాడు వచ్చి బలయును వోబళనేడు అనే వానికి వంతు తాను ధారతనము కట్టుకొనెను.
కామన బాల్లు వారి ధారతనము కే కట్టించిన గ్రామాలు.

3. ముసుల పాడు తూరుపు ఈశాన్యపు మూలను పూర కొండ అంచలను దుము.... గుళ్ళపాడు
అనే గ్రామానుకు దక్షిణము సగి వీటికి పశ్చిమము గడికోట అనే గ్రామము ౧. ముండ్ల
పాటికి దక్షిణము ముసుముల పేటికి దక్షిణము తాళ్ళపల్లె గ్రామము. ఈ గ్రామా
నికి దక్షిణము ముప్పనేని పల్లె గ్రామము ౧. ఇవికె గుళ్ళపాడు పాడు అయినందున్న
ఈ గ్రామానికి వృత్తరము తూటి పడ్డ సబదులు కాప్పన వారు. అక్కడ శిలాశాసనము.
తరువాత సవేముల పాడు గ్రామము ౧. నల్లగట్లు గ్రామము ౧. ఈ ప్రకారము గ్రామాలు
కట్టించినారు. ముసుల పాటి పాలెము పూర్వము తొండమానయ గుళ్ళ వుండగా
పాప్రవీటి ఈశ్వరుని దేవాలయము జీర్ణము అయి వుండగా దేవాలయము తిరిగి
కట్టించినారు. కొనేరు త్రవ్వించినారు. ఇక్కడ శిలాశాసనము వున్నది. నడుమ గ్రామం
దగ్గర పూర కొండను గుహ వుండగా అక్కడ నృసింహస్వామి దేవాలయము కట్టించినారు
గండికోట మాధవస్వామి దేవాలయము కట్టించినారు. ముక్కన్నానేని పల్లె హా ఆం
జనేయస్వామి దేవాలయము కట్టించినారు. వీరి (సంతతి వారు) ధారతనము ~~[illegible]~~ చేసినవారి పేర్లు.
కామన భూపాళ్ళ కామినేడు... కుమారుడు వల్లభనేడు ఆ వల్లభనేని కుమారుడు తిర
4 తిమ్మనాయుడు ఆ తిమ్మనాయుని కుమారుడు తాతపనేడు తాతపనేని కుమార్డు

యయ పనేడు. ఆ యిమ్మపనేడు కుమారుడు తాతపనేడు. ఆ తాతపనేని కుమాళ్లు యెర్రప నేడున్ను జగతాపరాయుడున్ను. జగతాపరాయుని కుమారుడు.. చెన్నవెల్లప రిమంత్రం నూటయిరువయి సంవత్సరాలు ధారత్త్యము చేసినారు. ముండ్లపాడు గ్రామానికి కోటక ట్టించినారు. రాజమనాయుడు మామిడి వనము ముండ్లపాడు దగ్గర వేయించినాడు. వీరి ధారతనమున నరసన్న గ్రామములో వక తోపు వానికి యిద్దరు బిడ్డలు వుండగా అందులో పెదమంగమ్మ యనే చిన్నదాన్ని పశ్చిమ రాజ్యము తోపు వానికి యిచ్చి వుండగా వాండ్లు నరువకేను యత్తవారింటికి యెళ్లెం భాగ్యము తోయి వచ్చి వుండగా భావ మరదులు మాట్లాడుతూ వుండి యింటి ముందర ను పెద్దదూలము వుండగా యింటి తోపు వాని కుమారుడు యీ దూ లము యెవరైన కురువ మదికి మోసుకపోయ్యేరా అని అంటే ఉర్లుటి-కావు వాండ్లు అన్నారు. నేను మోసుకుపోతే యేమి యిస్తావు అని అడిగితే వాడు చెప్పినది దూలము యెత్తుకో నిపోయి కురువ మీద వేసి వస్తే చిన్నమంగమ్మ అనే చిన్నదాన్ని యిచ్చి పెండ్లి చేస్తా నని చెప్పగనుక ఆ తోపు వాడు దూలము యెత్తుకపోయి కురవ మీద వేసి తిరుగయిం టికి వచ్చి నడుము విడిచే వరకు చచ్చిపోయిగనుక పెదమంగమ్మ గుండాన పడి చచ్చినది. చిన్నమంగమ్మ నాని మిత్తము వాడు చచ్చిపోయినాడని యిన్ని గుండాన పడి

5 నది. కనుక పెదకురువ పేరు పెండ్లికొండ కురువ అనిన్ని చిన్నతిప్పకు మంగమ్మతిప్ప అనిన్ని అదినుంచి లగాయతు నరసన్న గ్రామానకు వుత్తరముగా వుండే తిప్పలు మాటికి పేరు అయినది. స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౫౩౮ అగునేటి పరాభవ నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౩ లు వెలుగోటి రుద్రప్పనా యుని కుమారుడు పెదయెర్రనాయుడు కామనభాగ్గులు బోవిన్న గార్లకెల్ల మాళ్ల పాటిశాలుక కట్టించుకొని ధారతనము చేస్తూ వచ్చెను. యిటు తరువాతను చిన్న యెర్ర

పనాయుడు కొండప్ప నాయుని వారు యేలుతూ వుండిరి. ఆయ్యప నాయుని కుమారుడు
కామార నాయుడు కొండప్ప నాయుని కుమారుడు నాయుని కుమారుల్లు రాజమునాయుడు
తిమ్మానాయుడు పాపానాయుడు అప్పానాయుడు యీ యున పరియంతరము యేలు
లుతూ వుండిరి. వీరి ప్రభుత్వములో కట్టించిన గ్రామాలు ముమ్మనేని పల్లెకు దక్షిణము
కంతెల వల్లె గ్రామములో ముండ్లపాటి పొలములో ఇంద్రికబ్రాహ్మణపల్లె గ్రామము
ఇరిగాంతేనరువ గ్రామము పాడు అయివుండగా పగి కేటికి తూర్పు యీగ్రామ పొలములో బె
యనపల్లె. ౧. ఈ ప్రకారము గ్రామము కట్టించినారు. ముండ్లపాటి పొలములో వీరి గుమాస్తా సూ
తలపాటి తిమ్మరాజు కుంట అని కుంట.. ముండ్లపాటి కాలువలో చెన్నకేశవస్వామి దేవా
లయము కట్టించినారు. నల్లమలలో పాపవీటికి ఉత్తరము యేటికి దక్షిణముగా తిరుమల
నాధస్వామి దేవాలయము కట్టించినారు. స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౫౯౧ అగునేటి వికారినామ సంవత్సర ఆశ్వీయుజ శు ౧౫ లవరకు తెలుగువారి
వంశము వారు ౫౩ సంవత్సరములు ధారతనము చేసినారు. తరువాత మొగలా
యీ గోలకొండ వారికి దాఖలు అయినది. అప్పుడు గోలకొండ నుంచి పఠాణి
హాజి జమానుడనే అలయునక్షు.. గ్రామము జమాగిరు యిచ్చిరి. ఆ జమాగిరుదారుడు
మసీదు కట్టించినాడు. భావులు త్రవ్వించినాడు. మామిడి వనము వేయించినాడు. ఈ
తాళ్ళపల్లె పొలములోనే హాజీనాపురము అనే మజరా కట్టించినాడు. పాతకమ్మ వ గ్రామా
లన్ని ఖిల్లము కాకి నిలిచి వుండెను. తేమలపాటిలో వున్న వెలం అక్కిరెడ్డి అనే
వాడు.. దక్షిణముగా ఆ గ్రామము పొలములోనే అంకిరెడ్డి పల్లె అనే గ్రామము
కట్టించినాడు. కుంట వేయించినాడు. భావి త్రవ్వించినాడు. బయలపల్లెలో వజీరు
ముందుల బాలిరెడ్డి అనేవాడు నరువ గ్రామము అనగే కట్టించినాడు. పూర్వము దర

కుంటు వేయించినాడు. కరణము పుల్లల తిరువెంగళప్ప వుండ్లపాటికి పడమటగా తమ మాన్యము
సోమాయిడి వనము వేయించినాడు. రాజమనాయని వారికి తూర్పుగా తమ మాన్యములో ఒంతవనము
వేయించినాడు. యెక్కటి లక్ష్మన్న అనేవాడు వుండ్లపాటికి వుత్తరముగా ఒంతవనము వేయించినాడు.
వేములపాటి దగ్గర వెనం ఎంకిరెడ్డి ఒంతవనాలు వేయించినాడు. గొలంవాండ్లు అనేవాండ్లు వనము వే
యించినారు. నరువ పోయిందుల బాలిరెడ్డి ఒంత వనము వేయించినాడు. తరువాత ఘనపలపాటి
సీమదేశాలు రామరాజు మంత్రప్పగారికి జమ్మనము సీమ వ్యవహారము ఆయెను. ఆ రామరాజు
మంత్రప్పగారు కరణము పుల్లల తెరువెంగళయ్యగారికి మాన్యములు యిచ్చి దానపత్రము వ్రాసి
యిచ్చినది. స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౬౧౦ అగునేటి ప్రభవనామసం
వత్సర వైశాఖ శుద్ధ ౧౫లు యిచ్చ్యన పల్లెపొలములో వేసు ౬౧ ముమలపాటి పొలములో వేలు ౬.. కా
మ్మనూరు పొలములో వేసు ౬౦ తాళ్లపల్లె పొలములో వేసు ౬౪ జెల్లా పండుము వేలు సర్వమా
7 న్యము దానపత్రము వ్రాసి యిచ్చినాడు. తరువాత మరికొన్నిదినములకు మంత్రప్పగారి వ్యవహారం
తప్పెను ఆయెను. జమ్మానికి వచ్చిన కొత్తవేములు దాళ్లవారు బ్రాహ్మణపల్లె అగ్రహారము జప్తి
చేసి సరకారు దాఖలు చేసినాడు. కామ్మనూరు గ్రామము సాను వజ్రాల గనులు విస్తారము చేసి
నారు. వజ్రాలు .. వచ్చిన విగనుకే తిరుపయ్య నెలవెళవు రెండు పరుగుల పొడుగు పొలము తొంగను
లు చేసినాడు. అంతటికి వజ్రాలు తేలవేదు గనుకే బంద్రించినారు. స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుద
య శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౬౧౫ అగునేటి ధాతనామ సంవత్సరములో పరము
సంస్థానము ధారుమంతుల నారసింహారెడ్డిగారికి గొలకొండ వారు జాగీరు యిచ్చిన గ్రామాలు
కసుబా వుండ్లపాడు ౧. వేములపాడు ౧. బ్రాహ్మణపల్లె ౧. నల్లగల యిచ్చిన పల్లె నరువ ౧.
అంతే పల్లెగడి కోట యీ గ్రామాలు జాగీరు యిచ్చిరి పోతక్కువ గ్రామాలు సరకారు క్రిందవుండెను.
తరువాత కొన్నిదినములకు తాళ్లపల్లె జాగీరుదారు నివారు వచ్చిపోయిన తరువాతను తాళ్ల

పల్లె వోబుళాపురము గ్రామాలున్ను జప్తుచేసి సరకారువారు ఖమ్మమువు తాలూకాకు కలిపిరి.
రెడ్డివారు జాగీరు ఒయినతరువాత నున్ను స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౬౭౧ ఒగునేటి విభవనామ సంవత్సరమున రంగారెడ్డి ఒనే ఆయన బలవంతుడు ఒయి సర
కారువారితో తాళ్లపల్లె పాలమున పర్గుణ పాలము౧ మిట్టులకు గుత్తకుతీసుకొని చిప్ప
చిపదకోట పెట్టించి ఒక్కడనే కొత్తకోట ఒనే గ్రామము కట్టించినారు. కోటలో ఆంజనేయ
స్వామి దేవాలయము కట్టించినారు. ౩లవా౧ ౩ గు॥ .. తవఖాచేసినారు. ఆగ్రామమునకు
పాలము తాళ్లపల్లె పాలము కొంత, మునుల పాటి పాలము కొంత. యీప్రకారము చేసి గ్రామ
8 మునకు పాలివేరు.... రెడ్డివారికి వాగడ జాగీరు యున్న గ్రామాలు ముండ్లపాడు౧. నరువబయ్య
నపల్లె౧. నల్లగట్టు౧. బ్రాహ్మణపల్లె౧. వేములపాడు౧. గడికోల౧. దంతెలపల్లె౧. యీప్రకారము
యున్నారు. రంగారెడ్డిగారికి సరకారువారు దయచేసి యిరుగ జాగీరు యున్న గ్రామాలు తాళ్ల
పల్లె౧. ముఖరా వెంకటాలవ్వారం౧. కామన్నమారం౧. ముమ్మనేనిపల్లె౧. వోబళపురము౧. యీ
ప్రకారము యున్నారు. రంగారెడ్డి ప్రభుత్వమున కట్టించిన గ్రామాలు. గండికోట ~~గ్రామ~~ పాలమున
వెంగళమపల్లె౧ రంగారెడ్డిపేట౧. లక్ష్మీపురము౧. రామాపురము౧. మునుల పాటిపాలమున
లక్ష్మీపురము౧. యీప్రకారము గ్రామము కట్టించినారు. గండికోట పాలమున కృష్ణస్వామి
తిరుప్పవేయించినారు. మునులపాటిపాలానికి జొల్లు పారేటందుకు మెనువలు యేటికి కు
తువ కట్టించినారు. నారసింహారెడ్డి గారికి తాలూకా జాగీరు ఒయినతరువాత నుబయ్య
నపల్లె నరువ గ్రామము ఆనందరాయని వారికి జాగీరు యున్నా వారు గనుక వారు గ్రామము
ఒనుభవిస్తూ వుండి కరణము పుల్లల తిరుప్పవోబళయ్యకు దానపత్రము వ్రాసి యున్నది.
బయనపల్లె పాలమున చేను౧ స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు
౧౬౪౪ ఒగునేటి శుభకృతు నామ సంవత్సర మార్గశిర శుద్ధ ౧౫ లు వ్రాసి యున్న దానపత్రం.

ఈప్రకారము వ్రాసియిచ్చినాడు. రంగారెడ్డిగారు తనమునా ఆనందరాయనింగారికి వారిదగ
యిచ్చిన ఇనాములు జప్తుచేసి తానుతమ తాలూకాలో దాఖలాచేసుకున్నారు. తరువాతను
రంగారెడ్డి స్వభాను సంవత్సర ఆషాఢమాసములో చనిపోయెను. ఆయన కొమారుడు వెంకట
రమణారెడ్డిగారు చిన్నవారయి వుండగా కేశవరెడ్డి అనే ఆయన విచారణచేస్తూ ఆయన
సరకారుకు బాకి అయి విస్తారము చేయను సర్కారు వుంచి సరకారు తాలూకాలు చేస్తూ
1 వచ్చినందున కడప నవాబు.. కృష్ణమయ్యాంగారాను నవాబు హకీంఖానుని వారు ఉపకరుతో
కూడావచ్చినది. హకీం ఖానునివారి సుబా1. గుత్తిమురా.. రాయని వారి సుబా1. ఆదవాని బసా
లత్ జంగువారి సుబా1. కందనూలు నవాబు మునవరుఖానునివారి సుబా1. ఈప్రకారము
నాలుగు సుబాలు వచ్చి కొత్తకోట కాదరుము ముట్టడి దిగి నాలుగునెలలు పోట్లాడి కోటలో వున్న
కేశవరెడ్డిని పట్టుకపోయి ఆదవాని యందు ఖైదుచేసినారు. రంగారెడ్డికుమారుడు అయిన
వెంకటరమణారెడ్డిగారు మైనము వుండినందుకు మైనము తాలూకా వెంకటరమణారెడ్డి
గారికి వుంచి యీ తాలూకా గ్రామాలు సరకారు దాఖలాచేసి వ్యయసంవత్సరము మొదలు హకీం
ఖానుని వారిగురువు అయిన పీరుసాహేబుల వారికి ఇనాముగా యిచ్చిన గ్రామాలు ముండ్లపాడు1.
నరువ బయ్యనపల్లె1. నల్లగట్టు1. బ్రాహ్మణపల్లె1. వేములపాడు1. ముత్తిలపల్లె1. గడి
కోట1. ఈగ్రామాలు ఇనాముగా యిచ్చిరి. తరువాత కొత్తకోట కిల్లాలో ఖాన్ వున్న
బాయిసాహేబులవారికి జాగీరుగా యిచ్చినది. కొత్తకోట1. ముమ్మనేనిపల్లె1. తాళ్ల
పల్లె1. కొమ్మునూరు ఉంటిరెడ్డిపల్లె1 షాబాజపురము1 యీప్రకారము గ్రామాలు
కిల్లా జాగీరుగా వుంచిరి. పీరుసాహేబుల వారి పోలతులో అయిన గ్రామాలు ముండ్లపా
టిలోను జంబులదిన్నెపల్లె1... రెడ్డిపల్లె1 గడికోటలో ముజరాకాము టిలపల్లె1. కృష్ణా
పురము1. ఈప్రకారము గ్రామాలు అయినవి. ముండ్లపాటిలో కరణము పుల్లలచెరువు.

వాలుకపతి తిమ్మరాజు కుంట బలపడి వుండగా తిరుగ కట్టించినాడు. బావికి దక్షిణము
కొత్తకుంట వేయించినాడు. బల్లపాపన్న దేవాలయము ముఖమండపము కట్టించినారు.
నృత్యవిగ్రహాలు చేయించినాడు. శరభవరాయుడు లపేట నరిసిరెడ్డి నృసింహస్వామి దేవా
లయము ముఖమండపము కట్టించినాడు. నృత్యాలు చేయించినాడు. తేరు కట్టించినాడు.
ప్రాంతికి పశ్చిమము బంతవనము వేయించినాడు గడికోట పాకరణము ఆక్కన్న కుంట వేయిం
చినాడు. బంతవనము వేయించినాడు. ఈదుల నరసింహారెడ్డి... దావహా బంతవనము వేయించినాడు.
ముమ్మనేని పల్లె పాడు అయినంగనుక సంజీవరాయని పేట అనే గ్రామము కట్టించినాడు. తరు
వాతను పిరుసాహెబుల వారు వచ్చినాయిన తరువాతను సయుదు వల్లె అనే జమీందారుడు.
అనే ఆయనకు విజయ సంవత్సరము జహగీరు పిరుసాహెబుల వారికి ఇచ్చి వున్న గ్రామాలు
అన్ని జహగీరు ఇచ్చిరి. కొత్తకోట జిల్లా జోతానుకు వున్న గ్రామాలు అదే ప్రకారము వున్న
వి. సంజీవరాయని పేట కుతూబ్బుగా కరణము బల్లపాపన్న వనము వేయించినాడు.
సయుదు పల్లె జమీందారుని వారి తమ్ముడు సయుదు మియ్యా అనే ఆయన సర్వాప్పరము జమీందా
రుడు త్రిష్ణారెడ్డిగారి తోలడాయి చేసి వచ్చినా అయినంగనుక ముండ్లపాటి హగీరీ కట్టించి
నారు. గారిజెగీ జమ తును ఇమ్మత్తము దివాను మియ్యా అనే పకడుకు తరువ జహగీరు గ్రామాలు
హా మాన్యాలు ఇచ్చినారు. దాన పత్రము వ్రాసి ఇచ్చినారు. తరువాత మయానా దౌలతు
ఆఖయిరు విళంబి సంవత్సర ఫాల్గుణ మాసము పరియంతరము (తాలూకు బహాదరు
వారి తట్టునుంచి) ఇదే ప్రకారము నడిచెను. వికారి సంవత్సరము కెడపను బాబహాదరు
నవాబు సాహెబుల వారికి అయిన తరువాతను ప్లవ సంవత్సర కార్తీకమాస పరియంత
రము తాలూకు బహాదరు వారి తట్టునుంచి అమలు దార్లు వస్తూ వచ్చిరి. తరువాతను
రంగారెడ్డిగారి దాయాది అయిన జయరామరెడ్డి అనే ఆయన పన్నమానము తాలపాటి

నుంచి వచ్చి వుండ్లపాడు గిద్దలూరు రెండు ధాణా వేసుకుంటిరి. కొత్తకోట సరకారు క్రిందనే
...గుత్తినుంచి బహాదరు నవాబు సాహేబుల వారి తాలూకు సుత్తర ఖానుడు అనే సరదారుడు
వెలుగు రౌతులు కొత్త బారు షేరంగీలు కూడా వచ్చి వుండ్లపాటి మీద ముట్టడి దిగి పదిదిన
॥ ములు లడాయి చేసి తరువాతను గిద్దలూరు నుంచి రెడ్డివారి ... కోట పోవున్న వుంటిరి..
..వస్తూ వుండగానె సైత్తడ ఖానుని తాలూకు గుర్రము ఒద్దె ముపచ్చినందుకు మదిని సహించలేక
తిరిగి గిద్దలూరు పారిపోతూ వుండగా గిద్దలూరు దగ్గర భోగేశ్వరుని దేవాలయము వల దగ్గర
లడాయి చేసి బహుమందిని చచ్చిరి గనుక కోట వారికి కుమ్మకు చేయలేక పోయినది. ఇంతలో
సైత్తడ ఖానుని వారికి గుత్తినుంచి త్వరగా రమ్మని పరవానా వచ్చినందున వారు వేంపోయి
రిగనుక కిల్లా తీసుకోలేదు. తిరిగి నాలుగు నెలలకు సత్తడ ఖానుని వారు గుత్తినుంచి
విస్తారము ఫవుజు తీసుకు వచ్చెగనుక జయరామ రెడ్డిగారు నిర్వహించలేక కిల్లా విడిచి
పెట్టి వచ్చెయుకు.. ఆవరికి చేరిరి. తరువాతను శుభకృతు సంవత్సరము మాఘ మాసము
హాయింగ్లీరిజ వారి తాలూకు పేట మాను బహాదరు అనే సరదారుడు నాలుగు వేల బారు
కూడా తో వచ్చి బహాదరు వారి క్రింద వున్న ఒమ్మవు కిల్లా ధాణా వేసుక వుండిరి గనుక జయ
రామారెడ్డిగారి తాలూకు ప్రజ నల్లమల వా ఉపో బలము దగ్గర వుండి వచ్చి వుండ్లపాటి
కిల్లా కొత్తకోట గిద్దలూరు ధాణా వేసుకు వుండిరి. ఫరంగీల వకరు సయ్యదు ఇమ్మదు
సాహేబు అనే సరదారు నిలుపకరు... చె పోయి పరియంతరము పోయి ఒక్కడ దిగి వుండిరి.
బహాదరు నవాబు సాహేబుల వారు వచ్చిపోయి టిప్పుసాహేబుల వారికి రాజ్యము ఆయెను.
టిప్పుసాహేబుల వారి తాలూకు కామ్మద్దిఖానుడు అనే ఆయన విస్తారము గుఱ్ఱము సారం
వగయిరాతో వచ్చి లడాయి చేసి బద్వేలు దగ్గర వున్న ఫౌజును ముంచు చేసి వెంబడిగానే
కొత్తకోట మీదకు వచ్చి ఒక్కడ వత.... చేసినందుకు కా[illegible]రది ఖానుని వారి తాలూకు ప్రజ

విస్తారము చెల్లిపోయెను. ...సరంజాము చేత రెడ్డి వారి ఫవుజు అంతా చెదిరిపోయి ఖమ్మ
12... తరువాత జయరామరెడ్డి వుండగా అక్కడకు చేరిరి. కామరదిఖాను... మేటుకుమాను గారి
సలహాలయి ఖమ్మము తిల్లా గ్రామాలు ఈ పృసాహేబుల వారి ... రప్పించి లషకరు వుంగోలుకు సాగి
పోయిరి. వెంబడిగానే జయరామరెడ్డిగారున్ను సాగిపోయిరి. అక్కడ వారికి కుంపిణీ వారు దినం
1కి పృభయువరహాలు వేయుస్తూ వచ్చిరిగనుక వుంగోలునుంచి చెన్నపట్నానికి సాగిపోయిరి. తాలూ
కు ఈ పృసాహేబుల వారి క్రింద సౌమ్య సంవత్సర ఆఖరము పర్యంతరము జరిగెను.
సాధారణ సంవత్సరం శ్రీరంగపట్నము ఖిలదికి మొగలాయీ ఫవుజు పోయినప్పుడు
నవాబు ఆషఫజా సాహేబుల వారు అనే ఆయన గోలకొండనుంచి వచ్చి గాజులపల్లి దగ్గర దిగెను.
జయరామరెడ్డిగారి తాలూకు దివాను చెంచుల ఖదంబరము అనే ఆయన వల్లములో
వుండి వచ్చి కొత్తకోట ములుండ్లపాడు గద్దలూరు గ్రామాలు వేసుకొని వుండిరి. చెన్నపట్నాన్నుంచి
జయరామరెడ్డిగారు వచ్చి మొగలాయి దౌలతు ఆఖయిరు పర్యంతరము జయరామ
రెడ్డికుమారుడు నారసింహారెడ్డి దౌలతు చేస్తూ వుండెను. మొగలాయీలు తట్టిం
చిన గ్రామాలు కామన్నపాలెం వగైరా మఝురా నారసింహపురము 1. సంజీవరావుపేట వగైరా
మఝురా దొద్దవన్నపల్లి 1. ములుండ్లపాటి వగైరా మఝురా లక్ష్మీపురము పాడుబడిన కందున
వెంకటాపురము 1. గడికోట మఝురా .. యీ ప్రకారము కట్టించినారు. తరువాత
మొగలాయీ వారి తట్టునుంచి కడప సుబా చేసు... అనే సరదారుడు వచ్చి ములుండ్ల
పాటి మీద 1 దినము లడాయి చేసి తిల్లా తీసుకొని బహుమందిని చంపి అ... డనుంచి
ఖమ్మానికు లషకరు చేయిపోయెను. రౌద్రి సంవత్సరము పుష్యమాసములో కుంపిణి
13 వారికి దౌలతు అయిన తరువాత దుర్మతినామ సంవత్సరము ఆషాఢమాసము
... నారసింహారెడ్డిగారు కొత్తకోటలో వుండగా 2... శ్రేము సాహేబుల వారు ఫవుజు

తోటకూడా వచ్చి కొత్తకోట చుట్టుకొని ఉండాయి చేయగా .. నరసింహారెడ్డిగారు జన్నలు సోమోబు వారికి యెదురుగా పోయిరి గనుకే వారిని... వృంలి లష కరుతోకూడా బవన్నను తీసుకొని పోయిరి తరువాత కుంపిణీ వారి తట్టునుంచి రంగారాయుడు డుద్రే ఆయన 6మ ఉదారుడు వచ్చినాడు. నారసింహారెడ్డిగారిని బవన్నానుంచి గుత్తికి పిలుచుకొని పోయిరి.

తాలూకాలో దేవస్థానాలు కునడిచే తస్నదీకులు:—

మునులపాడు భవానీశంకరస్వామి వారికి — నరువ నరసింహాస్వామి వారికి పి.కె క్షేత్ర 1 బెలమూ 13 క్షై ష్టేక్ష్య వీ పాంరం ధనులకు కిరాలు.— ష్వ్రవీపాంరంధనలకేు.

19 ధాతన్నవానికి సం॥లూ 3 కుర్రాలు    15౦ కుంపేరాలు.

0U1 కొత్తకోట ఆంజనేయస్వామికి నెల 13.    ౫ రధాతన్నవానికి సం॥3.

యీ ప్రకారము తవజీన డిపిస్తూ వున్నారు గనుక వృత్తాలు సాగుతున్నవి.

జాతుల పేర్లు. — 1 వింగబలిజోలు    1 సాతెవాండ్లు
3 బ్రాహ్మణులు    1 తెలగుబలిజోలు    1 తొగలవాండ్లు
1 స్మార్తులు    1 గాజులవాండ్లు    1 కుర్విలవాండ్లు
— మాధ్వులు    1 సాతాన్లు    1 కురుబవాండ్లు
3 (శ్రీ) వైష్ణవులు    1 కుమ్మరవాండ్లు    13 జాతులపేరు — 1 మరకలవాండ్లు
4 1 రాజులు    1 బోయెవాండ్లు    1 చెట్టివాండ్లు    1 పాకనాటికాపులు
1 కోమట్లు    1 బాకేవివాండ్లు    1 దాసర్లు    1 పెడకంటికాపులు
1 కుమ్మరవాండ్లు    1 దూదేకులవాండ్లు    1 గాండ్లవాండ్లు    1 ... కాపులు
1 అగసాలవాండ్లు    1 కంబరవాండ్లు    1 భట్టువాండ్లు    1 ... కాపులు
1 వడ్లవాండ్లు    1 యీడిగెవాండ్లు    1 [illegible]వాండ్లు    1 -- కాపులు

∧.. కాపులు ∧ వంగలవాండ్లు ∧ .... ∧ వెలమాండ్లు

∧ వంట్రువాండ్లు ∧ తమనవాండ్లు ∧ మాలలు

∧ వుప్పరవాండ్లు ∧ బెయ్యమినవాండ్లు ∧ మాదిగెలు

15. [illegible]

∧ కొఱ్ఱలు ∧ ఆరులు ∧ .. ∧ రాగులు ∧ జొవలు ∧ పెసలు ∧ కందులు ∧ ఉనువులు ∧ ఉల పందలు ∧ మినుములు ∧ నువ్వులు ∧ సొజ్జలు ∧ గోధుమలు ∧ వులవలు ∧ పత్తి మొదలైనవివి స్తారము ఉప్పతున్నవి. గోతత్కువధాన్యాలు స్వల్పము ఫలము ఉప్పతున్నవి.

వస్త్రాలు ఉయ్యేవి.

తెల్లపంచలు. ∧ ఖాదీ.. , చీరలు, రెరువలు, పరకాలాలు. పొంగాలు. ఇవి ఉప్పతున్నవి. మంచివి తాగకుకవిసినవి చీర బాంకీ చీరలు ఉప్పతూవున్నవి. మరి మెమెసెవేదు.

16. ఉరణ్యములో వృండే చెట్లపేర్లు గురుతు పెంతిగినది.

| | | |
|---|---|---|
| ∧ వేపచెట్లు | ∧ చిరుమామిడి | ∧ వడిశె |
| ∧ తాటిచెట్లు | ∧ వడిశవి | ∧ ముడ్డిమండ్లు |
| ∧ మొగిచెట్లు | ∧ బూరుగవి | ∧ తలు.... |
| ∧ ..చ్చుమోశవి | ∧ వెలికివి | .... |
| ∧ చంద్రవి | ∧ కొండమామిడి | ... |
| ∧ దేవదారువి | ∧ పుల్లమామిడి | ∧ చందనము |
| ∧ యల్లవి | ∧ మద్దివి | ∧ కొం.... |
| ∧ చిప్పవి | ∧ యర్రచెకికె | ∧ పాం.... |

| | | | |
|---|---|---|---|
| ^ యిను -- దివి | ^ కండరావివి | ^ రావివి | ^ నేరేడువి |
| ^ ఆరుమానివి | ^ తబిశివి | ^ మర్రివి | ^ మర్రివి |
| ^ ఆలతరుద్దువి | ^ జొడి మద్దు | ^ తాటివి | ^ వృతెందవి |
| ^ మమిష్ఠవి | ^ వల్లగివి | ^ మామిడి | ^ దంతెవి |
| ^ బట్టుగెణుపు. | ^ గున్నలగిన్లి | ^ నేరేడువి | ^ బిల్లువి |
| ^ రుద్రగెణుపు | ^ వెలుగావి | ^ జమ్మివి | ^ కుంకుడువి |
| ^ - - - - | ^ కృణుతురివి | ^ పురిఖంత | ^ పలాశివి |
| ^ వెలాదుగవి | ^ జాలవి | ^ కలగూర | ^ రేగువి |
| ^ తాండ్రవి | ^ రేలవి | ^ మంగవి | ^ నలతుమ్మ |
| ^ వుశిరివి | ^ ఆంతవి | ^ వెంతి | ^ తెల్లతుమ్మ |
| ^ కరకవి | ^ . . . . | ^ దిరిశెన | ^ యిప్పవి |
| ^ పాలవి | ^ మారేడువి | ^ నల . . . . | ^ వేరువి |
| ^ మంతిపేరు | ^ వానపువేరు. | | |

17. మంగవి దుర్గమునకు చతుర్దిక్కుల వివరము.
తూర్పున బ్రాహ్మణపల్లె పరువు.
ఆగ్నేయమూనకు పరువు మీద వెములపాడు
దక్షణానకు తాళ్లపల్లె
నైరుతి మూల పరువు మీద వెలకొవరము
పడమట నల్లమల [illegible] కొండ నెత్తము
వాయువ్యమునకు కంటవల్లె

ఉత్తరాన వంటిరెడ్డిపల్లె. యింకాన్వయుంల నరణ్యము ఇది ఇష్టదిక్కులు.

శిలాశాసనాలు

౧ వేములపాడు గ్రామసు కాణో ఖానుని భావి దగ్గర.

౨ కామన్నసూరు పొలము గ్రామను.

౧ యిప్పగుర పాటి కింద.

౨ యినుముల వేరు దగ్గర.

. . . .

పొవృలు టి వా—.

18 ము వులం గ్రా శిలాశాసనాలు. ఐదు శిలాశాసనాలు.

సర్వగ్రామము వయగా కాండవార... తెల్ల.... వృన్నది. అరయం.. .. నల్లగట్టు గ్రా వేంటివడ్డన... ప్రకారము వృన్నది. ఇదిన్నియం.. వని ... కాం..... గ్రామజూరా యిన వక్లిచ్చి.... లాయత్ర.. వృన్నది. ఇరయిండ్ల గోష్ఠులు వృను కట్టివృన్నారు. ఇది కైఫియ్యతు: —.

Restored by

M. V. Raghavacharya.

28-1-45.

[initials]
15.2.45